

Sisällysluettelo

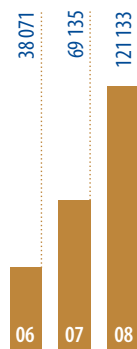
Toimitusjohtajan katsaus	2
Perustuksemme, periaattemme, panostuksemme	4
Viisi johtotähteämme	6
Tie menestykseen	7
Yrittäjyys	8
Osaaminen	9
Liiketoiminta-alueet	
Alfa-Kem Oy	10
EcoSir Oy ja Kospa Oy	12
Heatmasters Group	14
Kiinnitinyhtiöt	16
KL-Parts Oy	18
Kopijyvä Oy	20
LukkoExpert Security Oy	22
Lämpö-Tukku Oy	24
Suomen Helasto Oy	26
Suomen Puunjalostus Oy	28
Takoma Oyj	30
Toimex Oy	32
Vallog Oy	34
Taottu tähti: Arme Oy	36
Hallinnointikäytäntö	38
Hallitus	40
Johtoryhmä	41
Konsernin tilinpäätös 2008, IFRS	
Hallituksen toimintakertomus	42
Tuloslaskelma	49
Tase	50
Rahavirtalaskelma	51
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	52
Tilinpäätöksen liitetiedot	53
Konsernin kehitystä kuvaavat tunnusluvut	77
Tunnuslukujen laskentakaavat	78
Emoyhtiön tilinpäätös 2008, FAS	
Tuloslaskelma, Rahavirtalaskelma	79
Tase	80
Tilinpäätöksen liitetiedot	81
Tietoja osakkeista	84
Suurimmat osakkeenomistajat	85
Hallituksen voitonjakoehdotus	87
Tilintarkastuskertomus	88
Tietoja osakkeenomistajille	90

Avainluvut 2008

1 000 €	2008	2007	Muutos
Liikevaihto	121 133	69 135	75,2 %
Liikevoitto	6 452	3 267	96,1 %
Voitto ennen veroja	4 394	2 170	102,5 %
Voitto jatkuvista liiketoiminnoista	2 759	1 661	66,1 %
Voitto myydyistä liiketoiminnoista	11 038	4 273	158,3 %
Tilikauden voitto	13 797	5 934	132,5 %
emoyhtiön osakkeenomistajille	12 694	4 295	196,6 %
vähemmistölle	1 103	1 638	-32,7 %
Tulos/osake, €, laimennettu	0,25	0,10	150,0 %
Tulos/osake, €, laimentamaton	0,28	0,12	133,3 %
Oma pääoma / osake, €	0,93	0,78	19,2 %
Osinko/osake, €	¹⁾ 0,12	0,09	33,3 %
Omavaraisuusaste, %	36,8	34,9	5,4 %
Bruttoinvestoinnit, Milj. €	24,2	21,9	10,5 %
Osakemäärä tilik. lopussa, Tkpl	46.076	45.201	1,9 %
Henkilöstö keskimäärin	646	571	13,1 %

1) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle

LIIVEVAIHTO
1 000 €

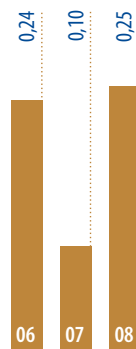
+75 %

LIIVEVOITTO
1 000 €

+96 %

TULOS/OSAKE,
€, laimennettu

+150 %

Tilikauden 2008 merkittävimmät tapahtumat

- Tilikauden liikevaihto oli 121,1 milj. euroa (69,1 milj. euroa).
- Liikevoitto oli 6,5 milj. euroa (3,3 milj. euroa).
- Tilikauden voitto oli 13,8 milj. euroa (5,9 milj. euroa).
- Osakekohtainen tulos oli 28 senttiä (12 senttiä).
- Oma pääoma per osake oli 0,93 euroa (0,78 euroa) ja omavaraisuusaste 36,8 % (34,9 %).

- Panostaja Oyj myi katsauskauden aikana omistamansa Arme Oy:n osakkeet sekä laajeni yrityskaupoin digitaalisiin painopalveluihin ja ympäristöteknologiaan.

- Panostajan osakesarjat yhdistettiin 14.11.2008
- Panostaja jakoi pääomanpalautuksena Takoma Oyj:n osakkeita. Pääomanpalautuksen arvo Panostajan osakkaille oli osakkeiden luovutushetkellä 8,3 senttiä per osake.
- Yhtiön hallitus esittää 12 sentin osinkoa per osake.

Osakkuusyhtiöt

- 50,0 % Tampereen Portti Oy

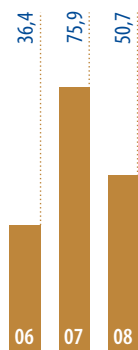
Kiinteistöyhtiöt

- 100,0 % Kiinteistö Oy
Lakalaivan Teollisuustalo 1

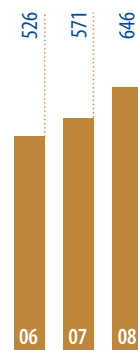
Irtaantuneet liiketoiminta-alueet

- Tilamarkkinat-Yhtiöt Oyj (1996)
- Lasi-Koiso Oy (2002)
- Pajakulma Oy (2006)
- Arme Oy (2008)

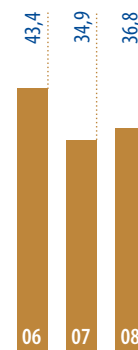
OSAKEKANNAN MARKKINA-ARVO, Milj. €

HENKILÖSTÖ KESKIMÄÄRIN

OMAVARAISUUS- ASTE, %

Tähtien takoja

Panostaja on suomalainen, vakavarainen,
yrittäjyyteen perustuva monialakonserni,
joka luo elinvoimaisia yrityksiä
ja yrityskokonaisuuksia.

Toimitusjohtajan katsaus

Muutosten vuosi 2008

Päättynyt tilikausi oli järjestyksessään Panostaja Oyj:n kahdeskymmenesneljäs. Takana on siis kohta neljännesvuosisata jäniteikästä toimintaa Panostajan yrittäjämallilla. Historia velvoittaa ja perintönä saamamme arvot ovat syvällä toimintatavoissamme. Toisaalta maailma ympärillämme kuitenkin muuttuu – juuri nyt ehkä nopeammin kuin koskaan – ja muutosten äärellä on syytä olla kriittinen myös omille toimintatavoilleen. Yksi kuitenkin pysyy; toimintamme tulee aina perustumaan yrittäjyyteen ja yrittäjän kunnioitukseen.

Viime tilikauden aikana jatkoimme edelleen kasvustrategiamme toteuttamista. Keväällä 2008 lähdimme mukaan digitaalisiin painopalveluihin sekä ympäristöteknologiaan. Molemmilla liiketoiminta-alueilla on jo tehty lisää yritysostoja kasvustrategian vauhdittamiseksi.

Heinäkuussa 2008 päätimme yhteisen, yli 20 vuotta kestäneen, projektimme Arme Oy:n kanssa ja myimme yhdessä muiden omistajien kanssa yhtiön koko osakekannan. Ajoituksellisesti irtautuminen oli onnistunut, kun kesälomien jälkeen rahoituskriisin vaikutukset johtivat yrityskauppamarkkinan hiljentymiseen. Armen myynnin yhteydessä varmistimme Panostajalle riittävät resurssit toteuttaa kasvustrategiaa myös rahoituskriisin aikana.

Osakkeenomistajien kannalta merkittävä muutos oli tilikauden päättymisen jälkeen 10.11.2008 tehty päätös Panostajan osakesarjojen yhdistämisestä. Olemme nyt aidompi pörssi-yhtiö kuin ennen yhdistämistä.

Haastavat ajat

Kirjoitan tätä katsausta itsenäisyyspäivän jälkeisenä maanantaiaamuna. Pörssit sahaavat edelleen villisti eri puolilla maailmaa ja loppuvuotta kohti ilmoitukset irtisanomisista sekä lomautuksista ovat vain kiihtyneet.

On selvää, että talouttamme koettelee ensi vuoden aikana taantuma, joka tulee heijastumaan myös meidän liiketoiminta-alueillemme. Viime tilikauden aikana olemme kuitenkin investoineet merkittävästi raportointi- ja ohjausjärjestelmiimme. Olen vakuuttunut, että ajantasaisen seurannan ja yrittäjätoimitusjohtajien henkilökohtaisen panoksen ansiosta reagointikykyämme tulee olemaan riittävä. Olemme nykyisessäkin tilanteessa pikemmin hakemassa mahdollisuuksia kuin pelkästään reagoimassa uhkakuviin. Rahoituskriisi ei ole vähentänyt yritysten sukupolvenvaihdosten tarvetta.

Tekemisen meininki

Kulunut tilikausi on mennyt nopeasti ja olemme saaneet paljon aikaan, tosin paljon on vielä tehtävääkin. Koko henkilökuntamme ja erityisesti liiketoiminta-alueiden toimitusjohtajat ovat omalta osaltaan olleet tärkeä osa uutta nopeammin reagoivaa toimintatapaamme, joka nyt antaa meille erinomaiset mahdollisuudet menestyä myös heikommassa markkinatilanteessa.

Haluan tässä yhteydessä esittää lämpimät kiitokset koko konsernin henkilökunnalle, yhteistyökumppaneillemme ja osakkeenomistajille menneestä vuodesta. Tehdään yhdessä töitä jatkossakin pitkäjänteisen suomalaisen omistajuuden puolesta.

Juha Sarsama
Toimitusjohtaja

” Armen myynnin yhteydessä
varmistimme Panostajalle
riittävät resurssit toteuttaa
kasvustrategiaa myös
rahoituskriisin aikana.”

Perustuksemme, periaattemme, panostuksemme

Perustuksemme

Panostaja on suomalainen, vakavarainen, yrittäjyyteen perustuva monialakonserni, joka luo elinvoimaisia yrityksiä ja yrityskokonaisuuksia. Toteutamme sen yritysoston ja kehitystyöllä. Ostamaamme yritykseen tuomme uuden, sitoutuneen johdon sekä liiketaloudellista ja strategista osaamista. Päämäärä on nostaa panostettava yritys alansa vahvaksi tekijäksi 5–10 vuodessa, minkä jälkeen se jatkaa toimintaansa itsenäisenä. Toimintaamme ohjaavat Panostajan emoyhtiön arvot.

Periaattemme

Panostajan toimintatapa

- Panostaminen suomalaisiin yrityksiin
- Keskittyminen perinteisten toimialojen pk-yrityksiin
- Enemmistöomistaminen ja sataprosenttinen sitouttaminen
- Panostukset konsernin omasta taseesta takaavat joustavuuden

Panostuksemme 1.11.2008

Oy Alfa-Kem Ab

Valmistaa, kehittää ja markkinoi ammattikäyttöön tarkoitettuja teknokemian tuotteita kuten teollisuuskemikaaleja, siivous- ja suurkeittiöaineita.

EcoSir Oy ja Kospa Oy

Toukokuussa 2008 ostettu EcoSir ja heinäkuussa 2008 ostettu Kospa Oy muodostavat uuden, erittäin ajankohdallisen ja kehittyvän ympäristöteknologia-liiketoiminta-alueen. Yritysten erityisosaamista ovat jätteenkäsittely- ja keräysjärjestelmät.

Kiinnitinyhtiöt

Panostajan kolme kiinnitinyhtiötä palvelevat jälleenmyyjään valtakunnallisesti sekä asiakkaitaan Uudellamaalla, Satakunnassa ja Pirkanmaalla.

KL-Parts Oy

Mercedes Benz- ja BMW-henkilöautojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuoja, tukkukauppa ja jälleenmyyjä.

Kopijyvä Oy

Yksi Suomen suurimmista digitaalisia painatus-, tallennus- ja arkistointiratkaisuja tarjoavista yrityksistä.

Heatmasters Group

Lahden Lämpökäsittely-konserni tarjoaa metallien lämpökäsittelypalvelua Suomessa ja kansainvälisesti. Heatmasters Oy valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa.

LukkoExpert Security Oy

Lukitus- ja turvallisuusyhtiö LukkoExpert Security Oy toimii seitsemässä suuressa kaupungissa. Yhtiö on lukituksen, oviautomaatiikan sekä turvallisuusteknologian ja -palveluiden asiantuntija.

Lämpö-Tukku Oy

LVI-alan maahantuonti ja tukkumyynti. Palvelee oman alansa ammattilaisia ja asennusliikkeitä laajan tuotevalikoiman noutotukkuna.

Suomen Helasto Oy

Suomen Helakeskus Oy ja Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukko Oy ovat rakennus- ja kalustehelöjen keskeisiä tukku-kauppiaita Suomessa.

Suomen Puunjalostus Oy

Valmistaa ja markkinoi massiivipuisia sisäovia ja portaita.

Takoma Oyj

Pörssinoteerattu, yrittäjävetoiseen liiketoimintamalliin perustuva konepajaryhmä luotiin 2007 yhdistämällä Tampereen LaatuKoneistus Oy ja Hervannan Koneistus Oy. Takoma tulee muodostumaan kolmesta toimialasta: hydraulikka, alihankinta ja omien teknologiatuotteiden valmistaminen.

Toimex Oy

Valmistaa ja tuo maahan LVI-putkikannakkeita. Asiakkaina tekniset tukkuliikkeet ja käyttökohteina asuin-, julkis- ja teollisuusrakentaminen.

Vallog Oy

Mekaanisten komponenttien valmistaminen, hankkiminen ja kokoaminen. Logistiikan hallinnointi sekä lisäarvoa tuottavat logistiikkaprosessit.

Viisi johtotähteämme

Missio

Panostaja tukee aktiivisesti kasvuyrittäjiä kehittämään yhdessä omistettuja pk-yrityksiä toimialansa johtaviksi yrityksiksi.

Visio

Panostajan tavoitteena on olla halutuin kumppani kasvuyrittäjille ja luopuville pk-yritysten omistajille. Panostaja tekee suomalaisia menestystarinoita ja kasvattaa sitä kautta omistaja-arvoa.

Arvot

Yrittäjyyden kunnioittaminen

Arvostamme ja tuemme yritysten kasvua. Tuemme yrittäjien kehittymistä. Pyrimme kaikilla toimillamme nostamaan yrittämisen arvoa ja arvostusta koko Suomessa.

Osaamisen kehittäminen

Hyödyimme bisneksemme monimuotoisuudesta ja erilaisten ihmisten erilaisten taitojen yhdistämisestä.

Luottamus ja avoimuus

Käyttäydymme ja viestimme painavasti, arvovaltaisesti, vilpittömästi ja avoimesti.

Strategia

Panostaja Oyj hakee selvää kasvua yritysostojen kautta perustamalla uusia liiketoiminta-alueita ja täydentämällä yritysten jo olemassa olevia alueita.

Panostaja keskittyy erityisesti kasvu- tai uudelleenjärjestelyvaiheessa oleviin toimialoihin, joihin liittyy normaalia suurempi mahdollisuus saavuttaa synergiaetuja toimialan tai toiminnan kehittämisen kautta.

Tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet

Panostajan tavoitteena on keskittää voimavarat 10–15 toisiaan tasapainottavaan liiketoiminta-alueeseen. Valittujen toimialojen kehittämisen tavoitteena on saavuttaa merkittävä markkina-asema omalla alalla. Vuosittain tavoitteena on hankkia 2–3 uutta liiketoiminta-alueita ja täydentää nykyisiä alueita yritysostoin sekä saattaa yksi alue itsenäistymisvaiheeseen.

Taloudelliset tavoitteet tulevaisuudessa

Pitkällä aikavälillä konsernin tavoitteena on keskimäärin yli 22 prosentin vuosittainen oman pääoman tuotto. Tavoitteena on myös yli 30 prosentin keskimääräinen liikevaihdon kasvu sisältäen uusien liiketoiminta-alueiden vaikutuksen.

Panostaja tavoittelee yli 40 prosentin omavaraisuusastetta. Omaan pääomaan sisällytetään pääomallinat. Pyrkimyksenä on jakaa osakkeenomistajille vähintään puolet konsernin tuloksesta joko osakkeiden takaisinostoina ja/tai osinkoina.

Tie menestykseen

Toimintatapa

Valinta/osto

Panostaja etsii ja hankkii pääasiallisesti enemmistöomistukseensa pieniä ja keskisuuria kaupan, palvelualan ja teollisuuden yrityksiä, joiden liikevaihtotaso on 5–20 miljoonaa euroa. Tavoitteena on muodostaa näistä kullekin toimialalle oma liiketoiminta-alue. Panostajaa kiinnostavat erityisesti kasvu- tai uudelleenjärjestelyvaiheessa olevat toimialat.

Panostaminen

Panostaja osallistuu liiketoiminta-alueen kehitystyöhön aktiivisesti ottamalla kokonaisvastuun kyseisen alueen kehittämisestä. Pääomapanostuksen lisäksi Panostajan tuoma lisäarvo liittyy yleensä rahoituksen kokonaisjärjestelyihin, strategioiden luomiseen, hallitustyöskentelyyn, kasvuun yritysostojen kautta sekä talouden, markkinoinnin ja johtamisjärjestelmien kehittämiseen ja toimialatuntemukseen.

Itsenäistyminen

Tavoitteena on saattaa liiketoiminta-alue mahdollisimman nopeasti toimimaan pörssikonsernin itsenäisenä osana, joka voidaan myös irrottaa uudelle omistajalle.

Tulonmuodostus

Vuotuiset tuotot

- konserniyhtiöiden vuosittain kertyvä tulos

Panostustoiminnan irtautumistuotot

- liiketoiminta-alueen arvonmuutos realisoidaan yrityksestä mahdollisesti luovuttaessa (osakkeiden myyntitulo)

Tulonmuodostuksen merkittäväkin vuotuinen vaihtelu on tyypillistä panostustoiminnalle. Panostajan tavoitteena on keskittää voimavarat 10–15 toisiaan tasapainottavaan liiketoiminta-alueeseen, jotta vuosittaiset liiketoiminta-alueiden irtautumistuotot olisivat mahdollisia. Vallitseva markkinatilanne vaikuttaa irtautumisien ajoitukseen ja menestyksellisyteen.

Yrittäjyys on Panostajan kivijalka

Talousjohtaja Velii Ollila

Vuosi 2009 on Panostajalle samanlaista kasvun aikaa kuin edellinenkin vuosi. Liikevaihdon 30 prosentin kasvutavoite on saavutettavissa yrittäjyydellä. Yrittäjyys on 25-vuotiaan monialakonsernin perusarvo.

Yrittäjyys on olennainen osa Panostaja-kulttuuria aina hallituksen puheenjohtajasta johtoryhmän jäseniin ja yksittäisiin toimialajohtajiin. Jokainen on mukana omistajana, jolloin yrittäjyys ei ole lahja vaan vaatii antaumuksellista työtä ja sitoutumista. Samalla yrittäjästrategiaan yhdistyvät perheyhtiön toimintakulttuuri ja pörssiyhtiön hallintakulttuuri.

– Perinteisen suomalaisen perheyhtyksen johtamistapa on paras tapa johtaa paitsi itse yritystä myös henkilöstöä. Se on dynaaminen, napakka, vastuullinen ja kasvollinen johtamistapa, talousjohtaja Velii Ollila perustelee ja nimeää yrittäjän valinnan merkittävimäksi valinnaksi heti yrityksen valinnan jälkeen.

Yrittäjyyteen perustuva johtamismalli saa lisää voimaa pörssiyhtiön luottamusta herättävistä elementeistä kuten esimerkiksi vankasta rahoituspohjasta ja raportoinnin läpinäkyvyydestä. Panostajan omistuksessa yritys kasvaa ja vahvistuu.

– Kehitysnäkökulma on aina mukana omistajuudessaamme. Yritykselle se tarkoittaa parhaimmillaan sitä, että pörssiyhtiönä olemme rinnalla huonoinakin aikoina, kun tarvitaan ulkopuolista rahoitusta tai apua tulipalojen sammuttamisessa. Muutoin annamme alansa osaaville toimialajohtajillemme vapauden toimia parhaaksi katsomallaan tavalla ja toimimme itse lähinnä yleisjohtajana ja managerina, Ollila kuvaa panostajamaista kulttuuria.

Kun päämääränä on nostaa panostettava yritys alansa kärkeen, omistusaika on pitkä. Ripeimmillään Panostaja voisi Ollilan mukaan saada panostettavan yrityksen nostettua toimialansa huipulle ja luoda yritykselle valmiudet itsenäiseen toimintaan pörssiyhtiön osana viidestä kymmeneen vuoden aikana.

Panostajassa on kuitenkin mahdollisuus katsoa rauhassa yrityksen ja sen toimialan kehittymistä. Näin on onnistuttu löytämään myös paras mahdollinen luopumisen hetki. Esimerkiksi Armen myyminen heinäkuussa ajoittui suhdannehuippuun. Kaksikymmentä vuotta Panostaja-konsernissa ollut Arme myytiin uudelle omistajalle, mikä vahvisti Panostajan kassavarantoa entisestään.

– Poliitikamme on, että haemme hyvässä taloustilanteessa riittävät talousresurssit, jotta voimme tehdä riittävästi yrityskauppaa suhdanteiden laskiessa. Kassavarojemme turvin voimme nytkin tehdä useampia yritysostoja itsenäisesti.

Loppuvuodesta 2008 kiihtyneet lamapuheet petasivatkin Panostajalle mahdollisuuksien markkinat.

– Meillä on tässä markkinatilanteessa tilaisuus olla rohkeita erityisesti täydennysostoissa. Tilanne ei anna ainoastaan mahdollisuutta yritysostoihin vaan myös orgaaniseen kasvuun, kun liiketoiminta-alueillamme on takanaan emoyhtiön tuki.

Panostajalle yrittäjän menestyminen on itseisarvo. – Kun yrityskaupassa on uusi yrittäjä mukana, jokaisen oston on lähtökohtaisesti onnistuttava.

Panostaja syntyi 1984 kolmen bisneskumppanin yhteisenä yrityksenä. Malli silloin uudensuomalaiselle yhtiölle saatiin Pohjois-Amerikasta. Nyt Panostaja on vanhin pörssinoteerattu alan yhtiö Suomessa.

Osaaminen nousee numeroiden rinnalle

Kehitysjohtaja Heikki Nuutila

Tammikuussa alkanut kehitysohjelma Panostetaan Porukalla tähtää Panostajan yhteisen toimintatavan vahvistamiseen. Kehitysjohtaja Heikki Nuutila kuvaakin kehitysohjelman tavoitteita hyvin kunnianhimoisiksi. Osaamiseen panostamisesta voi toki syntyä nopeitakin tuloksia, mutta varsinainen hyöty ja tulokset syntyvät ajan kanssa.

– Haluamme luonnollisesti, että yhtiömme ovat kukin omalla toimialallaan kärkiyrityksiä. Antamalla tarvittavat ja ajanmukaiset työkalut varmistamme, että yrittäjänä toimivat vetäjät kasvavat liikkeenjohtajinakin.

– Osaamisella on äärimmäisen iso merkitys menestyvässä liiketoiminnassa, Nuutila sanoo ja lisää, ettei Panostaja-kulttuuriin kuulu holhoaminen, mutta kehitysohjelmallaan yhtiö haluaa vahvistaa arvojaan ja yhteistä tapaa toimia.

Voimistuvan talouskasvun aikana numerot ja kasvukäyrät ”jyräävät” helposti varsinaisen osaamisen kehittämisen. Sille ei tunnu riittävän aikaa, eikä energiaa pitkien työpäivien päätteeksi. Tasaisemmassa markkinatilanteessa edellytykset osaamisen kehittämiseksi ovat paremmat ja yritysten pitää myös tarttua tällaiseen tilaisuuteen hanakasti.

Yhteistyössä yliopistojen ja johtavien asiantuntijoiden kanssa, mutta puhtaasti Panostajan liiketoimintayhtiöiden näkökulmasta suunniteltu ohjelma on merkittävä avaus suomalaisessa PK-yrityskentässä. Tammikuussa alkanut ohjelma kestää pisimmillään kolme vuotta. Tänä aikana ohjelmaan osallistuvat yritysten toimitusjohtajat ja tietyiltä osin koko henkilöstö. Ohjelma jakaantuu työilmapiiriin kehittämisohjelmaan motivaation ja osaamisen kartoituksiin, ihmisten osaamisen vahvistamiseen sekä itsekunkin yhtiön omaan kehitysohjelmaan.

– Tavoitteena on, että liiketoimintayhtiöissä jaetaan parhaita kokemuksia. Näin syntyy yhteistä osaamista, joka on hyödyksi koko konsernille, Nuutila näkee.

” Panostaja-kulttuuriin ei kuulu holhoaminen, mutta kehitysohjelmallaan yhtiö haluaa vahvistaa arvojaan ja yhteistä tapaa toimia.”

Oy Alfa-Kem Ab

Puhdas palvelu kasvattaa

Teknokemianalalla toimiva Alfa-Kem rakentaa tulevaisuuttaan asiakkaan kokonaisuusmielessä. Yhtiö kasvaa tekno-kemian tuotteiden valmistajasta erilaisten kokonaisratkaisujen tuottajaksi. Päämääränä on päästä entistä lähemmäksi asiakasta, jolloin valtteja ovat yhtiön joustavat prosessit, hyvät lisäarvopalvelut ja nopea tuoteräätälöinti.

– Siirrymme itse tuotemyynnistä ratkaisujen ja palvelujen myyntiin. Rinnalla rakennamme yrittäjöpohjaista tuotemyyntiin keskittyvää yhteistyöverkostoa ammattikeittiöiden ja kiinteistönhoidon tarpeisiin. Tämä on keino pärjätä monikansallisten toimijoiden volyymin vastaan, toimitusjohtaja Jukka Pekka Porali linjaa kilpaillun alan kasvun edellytyksiä.

Painopisteen muutos on merkittävä. Siksi tuotteisiin liittyvien palvelujen kehittäminen ja myynnin uudelleenorganisointi ovat vaatineet erityishuomiota. Myös tuotteiden raaka-ainekustannusten nousu on omalta osaltaan rasittanut yhtiön tulosta.

Yhtiön liikevaihdon kasvu jäi kuluneen tilikauden aikana vajaaseen seitsemään prosenttiin. Tuotesegmenteistä ammattikeittiöiden ja teollisuuden liikevaihto kasvoi vuoden aikana. Kiinteistönhoidon tuotteiden ja niihin liittyvien lisäarvotuotteiden liikevaihto pysyi ennallaan.

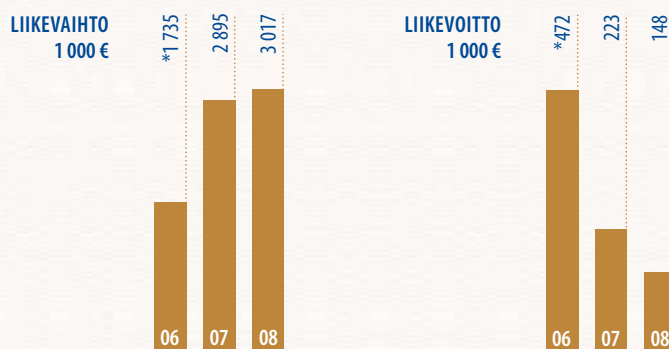
Uudella tilikaudella Alfa-Kem kehittää toimintaansa edelleen ratkomalla tuotannon ja asiakaspalvelun pullonkauloja. Kannattavuuden parantamiseksi yhtiö panostaa myös vaihtoehtoisten raaka-aineiden hankintaan. Porali lupaa niinkään yhtiön kasvavan organisesti vuoden 2009 aikana.

Yhtiö on perustettu vuonna 1982. Sen hallinto, tuotanto ja varasto ovat Lahdessa. Myyntiorganisaatio kattaa koko maan.

Toimitusjohtaja
Jukka Pekka Porali

” Yhtiö kasvaa teknokemian tuotteiden valmistajasta erilaisten kokonaisratkaisujen tuottajaksi.”

AVAINLUVUT	1 000 €	2006*	2007	2008
Liikevaihto		1 735	2 895	3 017
Liikevoitto		472	223	148
Henkilöstömäärä		38	41	24
Omistusosuus 31.10.2008				80 %

* 6 kk

EcoSir Oy, Kospa Oy

Huoli jätteistä kannattaa

Panostajan toimialaperheen uusin tulokas on ympäristötekniikan ala. Vuonna 1992 perustettu ympäristötekniikkaan keskittynyt EcoSir siirtyi Panostaja-omistukseen toukokuussa 2008. Toimialaa vahvistaa jätteenkäsittelylaitteita valmistava Kospa, jonka kanssa L&T teki viiden vuoden yhteistyösopimuksen ympäristötekniikan suunnittelusta ja markkinoinnista.

– Pitkäaikainen sopimus mahdollistaa keskittymisen tuotannon ja tuotteiden kehittämiseen. Molempien yhtiöiden toimitusjohtaja Harri Salomaa sanoo.

Panostajan tavoite on rakentaa EcoSirin ja Kospan ympärille vahvasti kansainvälinen ympäristötekniikan liiketoiminta-alue.

EcoSir kasvatti vuoden 2008 tilikaudella liikevaihtoaan neljänneksellä. Merkittävän kasvun toi sopimus Dubain kaupungin kanssa maanalaisten jätepuhdistimien toimittamisesta.

Mittava avaus sopimus Arabiemiirikuntiin söi luonnollisesti yhtiön kannattavuutta.

– Sopimus on asiakkaalle pilotti ja siihen sisältyy optio seuraavien puhdistimien toimittamisesta. Ala on voimakkaassa kasvussa ja kilpailu on kovaa. Meiltä vientiin menee jo nyt 70 prosenttia tuotannosta ja sama jatkuu tulevaisuudessakin, Salomaa sanoo.

Tällä hetkellä suurimmat vientimaat ovat Venäjä, Ruotsi, Norja, Sveitsi ja Arabiemiirikunnat. Kasvua odotetaan erityisesti Venäjältä.

Markkinoilla EcoSir tunnetaan innovatiivisista ratkaisuista, jotka lähtevät asiakkaiden tarpeista. Tuotekehitykseen ohjautuu kolmesta viiteen prosenttia liikevaihdosta ja nämä kehitysinvestoinnit suojataan aktiivisesti.

– Ympäristöhuollossa näkyy jo uudenlainen logistiikka-ajattelu. Jätteet halutaan pois silmistä. EcoSir oli maanalaisten ratkaisullaan ehkä jopa etuajassa, Salomaa huomauttaa.

Toimitusjohtaja
Harri Salomaa

” Ympäristöhuollossa näkyy jo uudenlainen logistiikka-ajattelu. Jätteet halutaan pois silmistä. EcoSir oli maanalaisilla ratkaisuillaan ehkä jopa etuajassa.”

Ala on kehittynyt tuotekaupasta kokonaisratkaisujen myynniksi. Salomaa laskee EcoSirin pystyvän kasvatamaan liikevaihtoaan mittavasti myös ensi vuonna.

EcoSir on voittanut innovaatioistaan useita teknologiapalkintoja.

Kospan liikevaihto kasvoi tilikauden 2008 aikana noin kolmanneksella. Tuotannosta puolet menee vientiin.

Kospan tuotannon kulmakivenä on kestävyys, kokemus sekä yhteen puhaltamisen henki. Talouden epävakautta vastaan Kospa kehittää tehokkuuttaan ja asiakaspalveluaan. Huoltoverkoston ja uutta tekniikkaa ympäristöhuollonratkaisujen hallintaan on kehitetty jo hyvän aikaa.

Marttilassa toimiva Kospa on perustettu vuonna 1987. Tamperelainen sisaryritys EcoSir on yhtiön vientijakelija. Kotimarkkinoiden lisäksi jätepuhdistimia viedään mm. Pohjoismaihin, Venäjälle ja Lähi-Itään.

AVAINLUVUT	1 000 €	2008*
Liikevaihto	2 446	
Liikevoitto	-82	
Henkilöstömäärä	32	
Omistusosuus 31.10.2008	100 %	

* 6 kk

Heatmasters Group

Energiasta riittää bisnestä

Heatmasters Group kasvatti ensimmäisen täyden Panostaja-tilikautensa aikana kokonaisliikevaihtoaan selkeästi. Toimitusjohtaja Juha Saarikunnas sanoo olevansa kokonaisuuteen varsin tyytyväinen.

– Yhtiöllä on paljon toimintaa ulkomailla. Yksikköjen kehitykseen vaikuttaa paljon kunkin maan taloudellinen ja poliittinen tilanne, kuten Ukraina meille vuoden aikana osoitti, Saarikunnas muotoilee.

Saarikunnas on tyytyväinen myynnin kehitykseen Groupin suurimmassa tytäryhtiössä Puolassa.

– Yksikön laitekauppa kehittyi tilikauden aikana hyvin. Tiivistämmekin yhteistyötä Sosnowiecin yksikön kanssa.

Metallien lämpökäsittelypalveluihin sekä niihin tarvittavien koneiden ja laitteiden toimituksiin erikoistuneen Heatmasters Groupin muut osakkuusyhtiöt ovat Virossa ja Saudi-Arabiassa. Ruotsin toimipiste yhtiötettiin, ja uusi tytäryhtiö Heatmasters Sweden AB aloitti toimintansa loppuvuodesta.

Olellainen osa Heatmasters Groupin strategiaa on hallittu kansainvälistyminen. Vielä loppuvuodesta 2008 ei ollut havaittavissa konkreettisia merkkejä maailmantalouden epävakaiden näkymien vaikutuksista yhtiön tilauskantaan. Tosin merkittävä osa yhtiön asiakkaista toimii energiateollisuudessa, jossa toimitusprojektit ovat pitkiä.

– Heikoista talousennusteista huolimatta uskon, että lämpökäsittelyyn liittyvä liiketoiminta kehittyy jatkossakin. Sen perusteella on tehty Heatmasters Groupin vuoden 2009 budjetointi, mutta mikäli talouden suhdanteiden heikkeneminen vaikuttaa jossain vaiheessa, pystymme reagoimaan siihen hyvin joustavasti.

– Pelkäämään ei pidä ryhtyä. On mentävä vaan tulta päin, Saarikunnas sanoo.

Toimitusjohtaja
Juha Saarikunnas

” Pelkäämään ei pidä ryhtyä.
On mentävä vaan tulta päin.”

Kotimaan ja ulkomaiden markkinoiden kehityksen vahvistamiseksi Heatmasters Group on tekemässä korvaus- ja lisäinvestointeja.

Toimintansa vuonna 1974 aloittaneella yrityksellä on Suomessa toimipisteet Lahdessa ja Varkaudessa. Koneita ja laitteita se vie yli 20 eri maahan.

AVAINLUVUT	1 000 €	2007*	2008
Liikevaihto		4 760	9 246
Liikevoitto		1 268	1 508
Henkilöstömäärä		58	56
Omistusosuus 31.10.2008			80 %

* 6 kk

Ruvi-Pojat Oy, Porin Pultti Oy,
Helsingin Laaturuuvii Oy

Kiinnitinyhtiöt tiukassa pyörityksessä

Kiinnitinyhtiöiden vuosi alkoi haasteellisena. Alkuvuodesta teräksen hinta pysyi korkeana ja tuotteiden toimitusajat pidentyivät. Loppuvuodesta taas rakennusteollisuuden kysynnän hiljeneminen vaikutti markkinoihin.

Kiinnitintarvikkeiden tukkuliikkeistä Ruvi-Pojat jatkoi tilikaudella 2008 kasvuaan. Helsingin Laaturuuvii ja Porin Pulttiin liikevaihdot pysyivät edellisen vuoden tasoilla ja tulokset paranivat.

Toimialan tulevaisuuden näkymät alkoivat saada sävyä aivan loppuvuodesta, kun suuret metalliteollisuuden toimijat alkoivat ilmoitella alalla tapahtuvista lomautuksista. Kiinnitinyhtiöiden vastaus kiristyvään kilpailuun on yhdistyminen vuoden 2009 aikana.

– Tilikauden 2009 ensimmäinen puoli vuotta näyttää suunnan. Ja mikäli Euroopan unioni päättää säätää suojatullit teräksen tuonnille kaukomailta, se tietäisi pahimmillaan useiden kymmenien prosenttien lisälaskua alalle, uuden kiinnitinkonsernin toimitusjohtaja Ari Suomalainen sanoo.

Kiinnitinkonserni siirtyy entistä voimakkaammin tuotepakettipalveluihin. Konseptoinnilla konserni parantaa asiakaspalveluaan entisestään ja hakee lisää vuosisopimusasiakkaita.

Kiinnitinyhtiöiden koko on Ari Suomalaisen mukaan lisävahvuus. Helsingissä, Tampereella ja Porissa toimivat yhtiöt pystyvät reagoimaan taloudessa tapahtuviin muutoksiin nopeasti ja joustavasti.

– Aktiivinen markkinoiden seuranta korostuu. Myyntiin on satsattava. Laajan tuotesortimentin lisäksi tuotepalvelupaketit ovat ratkaisevia, Suomalainen linjaa

Toimitusjohtaja
Ari Suomalainen

”Konseptoinnilla konserni parantaa asiakaspalveluaan entisestään ja hakee lisää vuosisopimusasiakkaita.”

Kiinnitinkonsernin yhtiöistä Ruuvi-Pojat ja Porin Pultti on perustettu vuonna 1978, Helsingin Laaturuvi vuonna 1983. Kiinnitynyhtiöt tarjoavat asiakkailleen kiinnitystarvikkeita, kuten pultteja ja ruuveja, kiinnittimiin liittyviä sähkö- ja käsityökaluja, erikoistarvikkeita, kemikaaleja, suojaimia ja työasuja.

Kiinnitystarvikkeiden ja palvelujen kokonaistoimittajien asiakkaita ovat pääasiassa metalliteollisuuden pk-yritykset, puusepänteollisuus, rakennusliikkeet, julkisen sektorin toimijat, sähkö- ja LVI-liikkeet, jälleenmyyjät sekä vähittäismyynti.

AVAINLUVUT	1 000 €	2008
Liikevaihto		4 075
Liikevoitto		383
Henkilöstömäärä		30
Omistusosuus 31.10.2008		100 %

KL-Parts Oy

Erikoistuneelle ja palvelulle on tilaus ja tilaa

KL-Parts on saanut autoverouudistuksen myötä runsaasti uusia asiakkaita. Ulkomailta haettujen autojen tuontitilastojen kärjessä ovat Mercedes-Benz ja BMW, joiden eksoottisimpia malleja on ajautunut Suomeen nyt melkoinen määrä. Muun muassa näiden autojen vaatimat erikoisosat ovat vahvistaneet KL-Partsin liikevaihtoa.

– Olemme löytäneet uusia tavarantoimittajia, jotka ovat osaltaan nopeuttaneet alkuperäisosien toimittamista, toimitusjohtaja Jarkko Iso-Eskeli sanoo.

Liikevaihtoa on kasvattanut myös mittava verkkokauppa, joka kasvaa tasaisesti ja kehittyä pikkuhiljaa entistä yksilöllisemmäksi palvelumuodoksi. Kokonaisuudessaan KL-Parts -yhtiön liikevaihto kasvoi hieman.

– Erikoistuneen palvelun tulevaisuus on hyvä. Varaosatukkumyyjien valtakunnallinen ketjuuntuminen jättää tällaiselle räätälöidylle palvelulle hyvin tilaa, Iso-Eskeli luottaa varaosapalvelujen kehitystä.

Internet tarjoaa kahden henkilöautomerkin alkuperäisosien toimittajalle myös oivan mahdollisuuden ylläpitää laajaa osaluetteloa, jollainen muutoin olisi varsin hankala toteuttaa. Tämän Iso-Eskeli laskee isoksi eduksi pienelle toimijalle, jonka valikoimista löytyy kuitenkin lähes 25 000 nimikettä.

Tulevaisuuteen toimitusjohtaja katsoo kuitenkin varovasti. Vuoden loppua kohden haurastuneet talousnäkyvät antavat odottaa, mitä tuleman pitää.

Toimitusjohtaja
Jarkko Iso-Eskeli

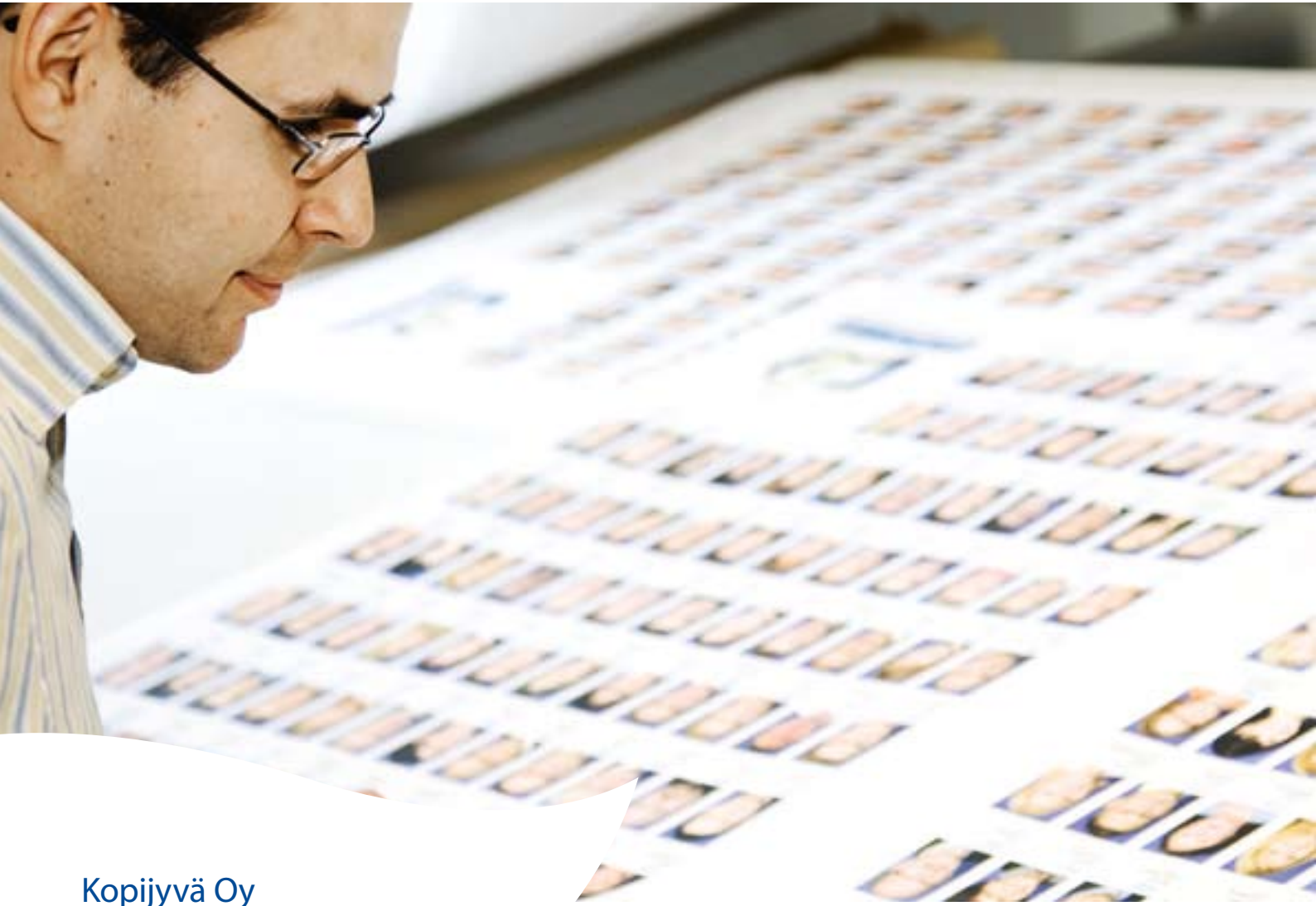
” Verkkokauppa kasvaa tasaisesti ja kehittyy entistä yksilöllisemmäksi palvelumuodoksi.”

– Tilanne jäi loppuvuonna odottavaksi. Uusien autojen myynti oli hiipunut, jonot korjaamoista kuihtuneet ja polttoaineen hinnankorotus piti omalta osaltaan kuluttajia varpaillaan. Osaltaan tämä tietysti tarkoittaa sitä, että kun autonvaihtoa lykätään, jo olemassa olevasta pidetään paremmin huolta.

Yhtiön asiakkaita ovat pääasiassa autokorjaamot, jälleen- ja vähittäismyyjät, yksityiset autonostajat sekä eräät kunnat, pelastuslaitokset, ammatilliset oppilaitokset ja vakuuttajat. Yhtiö toimittaa myös erikoistyökaluja korjaamoille.

AVAINLUVUT	1 000 €	2007*	2008
Liikevaihto		3 580	6 795
Liikevoitto		289	726
Henkilöstömäärä		26	28
Omistusosuus 31.10.2008			80 %

* 6 kk

Kopijyvä Oy

Painotalon tulevaisuus on persoonallinen ja monimuotoinen

Jyväskyläläinen digitaalinen painotalo Kopijyvä liittyi Panostajan talliin 2008 keväällä. Vuonna 1977 perustettu yhtiö tunnettiin jo valmiiksi alansa ennakkoluulottomana edelläkävijänä. Onhan alla vankka kokemus kopioinnin, rakennuspiirustusten, julisteiden sekä neliväristen ja mustavalkoisten digitaalisten painotuotteiden toteuttajana.

Toimitusjohtaja ja osaomistaja Heimo Viinanen on tyytyväinen omistajavaihdoksen tuomaan uudenlaiseen vahvuuteen.

– Henkilökunta otti muutoksen hyvin vastaan, ja itse olen saanut tukea vahvasta hallitustyöskentelystä.

Orgaanisen kasvun rinnalla kaksi yritysostoa ovat jo vahvistaneet Kopijyvän tuotevalikoimaa entisestään. Jyväskyläläisen Mamaco-painotalon myötä Kopijyvä sai erityisosaamista eritoten suurkuvatuotantoon. Syksyn hankintoihin kuului myös mikkeliiläisen Oswald Interkopion liiketoiminta.

Yhtiön liikevaihto jakautuu tasaisesti cad-, mustavalko-, neliväri- ja julistetuotteisiin. Kukin osa-alue on kasvanut tasaisesti koko 2000-luvun. Suhdanteiden heilahteluille herkin on cad-tuotteiden segmentti, jonka osuus liikevaihdosta on tosin vain neljännes.

Kasvua yhtiö hakee jatkossakin sekä orgaanisesti että yritysostoin.

Viinanen näkee digitaalisen painamisen tulevaisuuden lupaavana. Personoitu painanta, joka muissa maissa on kasvava markkina, ei ole vielä Suomessa saavuttanut asemaansa. Painokulttuurin muutos suosii digitaalista painantaa, joka mahdollistaa tarkat tuotetilaukset.

Toimitusjohtaja
Heimo Viinanen

” Henkilökunta otti muutoksen hyvin vastaan, ja itse olen saanut tukea vahvasta hallitustyöskentelystä.”

– Talouden tiukentuessa yrityksissä joudutaan miettimään painotuotteiden mitoitukset uudelleen. Pian pystymme tarjoamaan yritysasiakkaille oman mediapankin, jonka avulla asiakkaan on entistä helpompi mitoittaa tilauksensa tarkoituksenmukaisiksi.

Kopijyvän liikevaihto on noussut 11 miljoonaan euroon. Yhtiön toimipisteet ovat kuudessa eri kaupungissa Keski- sekä Itä-Suomessa. Yrityksellä on osakkuusyhtiöidensä kautta toimintaa myös Venäjällä ja Baltian maissa.

AVAINLUVUT	1 000 €	2008*
Liikevaihto		5 938
Liikevoitto		683
Henkilöstömäärä		131
Omistusosuus 31.10.2008		67,9 %

* 6 kk

LukkoExpert Security Oy

Lukosta aukesi turvatekniikka

LukkoExpert Security on hyvää vauhtia kasvamassa johtavaksi lukituksen, oviautomaatiikan ja turvallisuustekniikan sekä -palvelujen monitoimitaloksi. Kulunut tilikausi ylitti toimitusjohtaja Jukka Laakson odotukset.

– Tuotevalikoima ja palvelutarjonta ovat nyt kohdillaan. Kun orgaaninen kasvukin on ollut hyvä, olen hyvin tyytyväinen tilanteeseen.

Yhtiön liikevaihto kipusi tilikaudella 2008 reilut 20 prosenttia. Kannattavuuskin pysyi kohtuullisella tasolla, vaikka sitä painoivat yhtiössä tehdyt mittavat investoinnit.

Tehokkuutta on haettu myös käymällä yksityiskohtaisesti läpi talon sisäiset prosessit. Yksin tämän vaikutus liikevaihdon kasvuun on useita prosenttiyksikköjä.

– Merkittävintä on kuitenkin, että olemme saaneet tarjontamme asiakkaiden tarpeiden mukaisiksi. Asiakskentässä on menossa merkittävä rakennemuutos, jonka ymmärtäminen antaa meille edun. Toimimme mielenkiintoisella markkina-alueella isojen turvallisuusyhtiöiden ja pienten toimijoiden, kuten lukkoliikkeiden, välissä, Laakso kuvaa.

Suomalaiset sijoittavat turvallisuuteen yhä runsaasti, vaikka varsinkin asuntotuotannon hyytyminen leikkaa erityisesti lukkojen ja turvallisuustekniikan menekkiä kuluttajasegmentissä. Odotettua isojen kasvukeskusten rakentamisen taantumaa ei vielä vuodenvaihteen alla näkynyt LukkoExpert Securityn toiminnassa.

– En ole hirveän huolissani tulevasta. Kokonaisuudessaan markkinat kehittyvät hyvin, kun korjausrakentaminen korvaa asuntotuotannon alamäkeä, ja painotus siirtyy turvajärjestelmien kokonaisratkaisuihin.

Eritoten yksityisiä kuluttaja-asiakkaita palveltaessa oviympäristöjen turvallisuuden ohessa korostuu käyttö-mukavuus. Esimerkiksi sähkölukot ja muu oviautomaatiikka yleistyvät sitä mukaan, kun väestö ikääntyy.

Toimitusjohtaja
Jukka Laakso

” Olemme saaneet tarjontamme asiakkaiden tarpeiden mukaisiksi. Asiakaskentässä on menossa merkittävä rakennemuutos, jonka ymmärtäminen antaa meille edun.”

Alan kehitystä ja yhtiön omaa tulevaisuutta turvaa LukkoExpert Securityn perustama X-akatemia. Koulutusohjelman ensimmäiset merkonomit valmistuivat joulukuksi.

– Akatemialla varmistamme työntekijöittemme ammattitaidon. Syksyllä koulutuksen aloitti 12 uutta oppisopimuslaista. Haemme tätäkin kautta orgaanista kasvua.

Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukon lukitus-liiketoiminta siirtyi marraskuun alusta LukkoExpert Securitylle. Yhtiön toimipisteet ovat pääkaupunkiseudulla, Turussa, Porissa, Jyväskylässä, Oulussa, Tampereella, Seinäjoella ja Alajärvellä.

LukkoExpert Security palvelee niin yrityksiä, julkisyhteisöjä kuin yksityishenkilöitäkin.

AVAINLUVUT	1 000 €	2008
Liikevaihto		11 304
Liikevoitto		434
Henkilöstömäärä		84
Omistusosuus 31.10.2008		70 %

Lämpö-Tukku Oy

Uudet lääkkeet vanhoihin vaivoihin

LVI-alan maahantuonti- ja tukkuliikkeen Lämpö-Tukun liikevaihto kasvoi tilikauden aikana 30 prosenttia. Vauhti oli huomattava, sillä yhtiö avasi alkuvuodesta Seinäjoelle uuden noutotukkumyyntipisteen ja rakennutti Espooseen kolme kertaa entistä suuremman liiketilan.

– Tehdyt investoinnit nostivat luonnollisesti kuluja, mutta hyvä liiketoimintamalli varmisti liikevaihdon kasvun. Espoon osittain itsepalveluperiaatteella toimiva noutomyymälä osoittautui onnistuneeksi ratkaisuksi ja Seinäjokikin lähti hyvin liikkeelle. Liikevaihdon budjettitavoite oli saavutettu yhdeksässä kuukaudessa, toimitusjohtaja Jouko Tyrkkö sanoo.

Koska saneerausrakentaminen oli tilikauden aikana pääkaupunkiseudulla vahvaa, on se osaltaan varmistanut Lämpö-Tukun kasvun. Samalla, kun yhtiön tuotevalikoima on laajentunut, on sen maahantuontikin lisääntynyt lähes 75 prosenttiin.

Yhtiön tulosta rasittavat tehdyt investoinnit, sekä myös työntekijämäärän kasvu ja kohonneet vuokratulot.

Yhtiö uskoo kasvustrategiaansa. Sen pohjana ovat niin Seinäjoen yksikön noutotukkumyynti kuin Espoon uusi toimintakonsepti, joka on tuonut Lämpö-Tukulle hyvin uusia asiakkaita. Tyrkkö toivoo yleisen talousluottamuksen vahvistumista, mikä avaisi mahdollisuudet saneerausrakentamisen laajentumiselle.

– Saneerausten tekeminen on nyt halvempaa kuin ennen, mikä osaltaan parantaa meidän tilannettamme. Omalla joustavalla organisointi- ja mukautumiskyvyllä pääsemme kyllä luovimaan pahimman yli. Kasvu jää vuonna 2009 kuitenkin pienemmäksi kuin 2008.

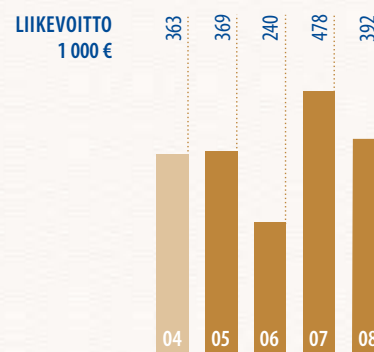
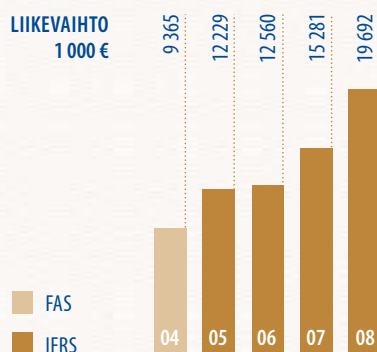
Logistinen vahvuus on vuodesta 1956 toimineen Lämpö-Tukun ase kilpailtaessa hiljenevillä markkinoilla. Yhtiöllä on oma kuljetuskalusto tarkkaa, nopeaa ja varmaa palvelua varten.

– Me olemme kehittäneet ja rakentaneet oman kokonaisvaltaisen logistiikkapalvelupaketin samaan aikaan, kun kilpailijat ovat ulkoistaneet kuljetuspalvelunsa.

Toimitusjohtaja
Jouko Tyrkkö

” Oikeanlaisella ostotoiminnalla, optimaalisella varastoinnilla sekä tehokkaalla palvelulla tehdään tällä alalla kate.”

AVAINLUVUT

	1 000 €	FAS 2004	2005	2006	2007	2008
Liikevaihto		9 365	12 229	12 560	15 281	19 692
Liikevoitto		363	369	240	478	392
Henkilöstömäärä		21	29	31	31	38
Omistusosuus 31.10.2008						59,7%

Suomen Helasto Oy

Helayhtiöt voimistuvat yhdessä

Seinäjokelaiset helayhtiöt herättivät loppuvuodesta henkiin entisen Suomen Helaston. Uuden emoyhtiön tavoitteena on hela-alan ykköstoimijan asema kotimaan markkinoilla seuraavien viiden vuoden aikana. Suomen Helasto yhdistää Suomen Helakeskuksen ja Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukon hallinnon, ostotoiminnan ja varastoinnin.

Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukko vahvisti vuoden 2008 aikana asemaansa ovi- ja ikkunateollisuuden rakennushelosten toimittajana huolimatta yleisistä rakennusalan uhkakuivista.

– Isoja uhkatekijöitä ei ole näköpiirissä. Uskomme pärjäävämmä jatkossakin tehokkaalla työllä, Suomen Helaston toimialajohtaja Juhani Lehtinen arvioi.

Uudisrakentamisen on arvioitu laskevan vuoden 2009 aikana Suomessa seitsemän prosenttia vuoden 2008 tasosta. Korjausrakentamisen parin prosentin kasvu kuitenkin korjanee alan taantumaa, joka vienee rakennusalan Lehtisen mukaan vuoden 2006 lopun tasolle.

Rakennushelamarkkinoiden uusjako muuttui näkyväksi loppuvuonna, kun Fiskars-konserniin kuuluva Inhan Tehtaat lopetti saranatuotantonsa. Tuotantoa jatkaa Abloy. Asetelma vaikutti myös Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukon toimintaan. Molemmat toimijat ovat yhtiön kotimaisia yhteistyökumppaneita.

– Menetetyn tuoteryhmän korvaamiseksi olemme tehneet kovasti ja onnistuneesti työtä. Olemme kehittäneet omaan tuotantoon yhdessä asiakkaittemme kanssa uusia tuotteita. Luonnollisesti myös yhteistyömme Abloyn kanssa vahvistuu entisestään, Lehtinen sanoo ja toteaa sitkeän työn näkyvän vähitellen myös yhtiön tuloksessa.

Lukitusalan liiketoimintansa Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukko myi kuluneen vuoden aikana niinkään Panostaja-konserniin kuuluvalle LukkoExpert Securitylle.

Suomen Helakeskuksen kehityksessä rakentamisen taite ei suuremmin näkynyt kuluneella tilikaudella. Kaluste-helosten kysyntä pysyi miltei edellisen vuoden tasolla ja yhtiön kannattavuus oli hyvä. Keittiökaluste- ja huonekalu-

Toimitusjohtaja
Pekka Koskenkorva

” Kun alan kasvu hiljenee, kilpailu kokonaismarkkinoista kiristyy. Uusilla tuotteilla ja henkilökunnan kanssa yhdessä toteutetuilla toimintojen parantamisella pärjäämme kyllä kilpailussa.”

teollisuutta palveleva Suomen Helakeskus valmistautui alan kiristyvään kilpailuun tarkentamalla tuotevalikoimaansa ja tehostamalla toimintojaan.

– Uusimme kalusteteollisuutta palvelevaa tuotevalikoimaamme huomattavasti ja sen ansiosta tulevaisuuden näkymät ovat lupaavat, Suomen Helaston toimitusjohtaja Pekka Koskenkorva sanoo.

Suomen Helakeskus on vuonna 1971 perustettu kalustehelojen tuontiin ja tukkukauppaan erikoistunut yritys. Sen tärkeimmät asiakasryhmät ovat keittiökalusteiden valmistajat sekä huonekaluteollisuus.

Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukko on Suomen johtava ovi- ja ikkunateollisuudelle rakennusheloja toimittava tukkuliike. Kotimaan rakentamisessa tarvittavien helojen lisäksi yhtiö toimittaa heloja myös vientimarkkinoilla toimiville valmistajille. Yritys on perustettu vuonna 1974.

AVAINLUVUT	1 000 €	2008
Liikevaihto		14 874
Liikevoitto		1 342
Henkilöstömäärä		49
Omistusosuus 31.10.2008		100 %

Suomen Puunjalostus Oy

Avoimin ovin uusille markkinoille

Sisäoviin ja portaisiin erikoistunut Suomen Puunjalostus ennakoi syksyn 2008 suhdannekäänteen jo keväällä. Etupainotteiset ratkaisut toiminnan uudelleen järjestämiseksi osoittautuivat loppuvuodesta oikeiksi ja onnistuneiksi. Myyntiverkoston vahvistamisen lisäksi yhtiö keskitti porrastuotantonsa Tampereelle ja ovien valmistuksen Laitilaan.

– Viiden vuoden suunnitelmaamme kuuluu markkinaosuutemme nostaminen. Ovien rakennetta on jo muutettu kysyntää ja tarvetta vastaavaksi. Lisäksi toimimme markkinoille uutena pähkinäoven. Porrastuotannon valikoidaan olemme laajentaneet teräsportaisiin. Kun näin olemme kääntäneet palvelukonseptimme asiakkaan tarpeita vastaavaksi, uskomme myös saavamme uusia asiakkaita paitsi kotimaasta myös Keski-Euroopasta, toimitusjohtaja Tapani Harjunen kertoo.

Tuotannon muutostyöt myös jatkuvat. Uuden tilikauden keskeisimmät hankkeet koskevat ovien ja portaiden työstämistä ja maalaamista. Investointien kautta yhtiö hakee lisää tuotantotehokkuutta.

Yhtiön kokonaisliikevaihto laski tilikaudella rakennusalan hiipumisen myötä. Ovitutuotannon kannattavuus säilyi edelleen hyvänä. Porrastuotannon tulosta söivät vuoden aikana tehdyt uudistukset.

Puolet yhtiön tuotannosta menee kotimaan markkinoille. Suurin vientimaa on Norja, jonka markkinoiden Harjunen uskoo kehittyvän seuraavalla tilikaudella hyvin. Muut vientimaat ovat Ruotsi, Tanska ja Baltian maat. Venäjän vientiin Harjunen ennakoi vielä muutoksia maailmantalouden kehityksen myötä.

Yhtiön tavoittelemat Keski-Euroopan markkinat eivät uhkaa tuotantoa Suomessa.

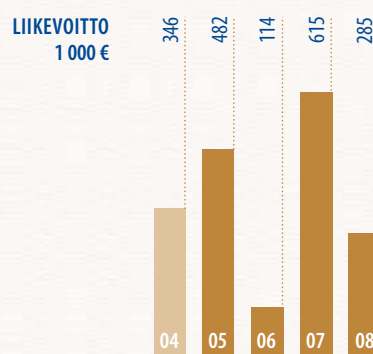
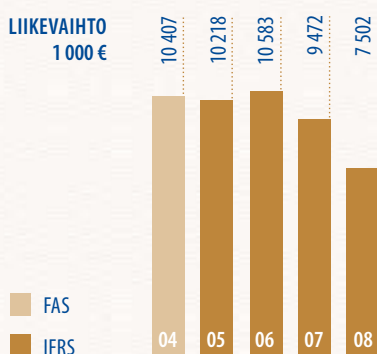
– Tuotantoa ei kannata siirtää Suomesta mihinkään. Näin varmistamme tuotantomme tehokkuuden ja laadun, Harjunen perustelee.

Suomen Puunjalostus syntyi vuonna 2006, kun puusepänerästä 1911 alkanut ja 1977 ovitehtaaksi kasvanut Matti-Ovi ja Suomen Puuporras -konserni yhdistyivät uudeksi puusepänteollisuuden liiketoimintakokonaisuudeksi. Yhtiön asiakkaina on rautakauppoja, rakennusliikkeitä, talotehtaita, tukkuliikkeitä sekä omatoimirakentajia.

Toimitusjohtaja
Tapani Harjunen

”Tuotantoa ei kannata siirtää Suomesta mihinkään. Näin varmistamme tuotantomme tehokkuuden ja laadun.”

AVAINLUVUT

	1 000 €	FAS 2004	2005	2006	2007	2008
Liikevaihto		10 407	10 218	10 583	9 472	7 502
Liikevoitto		346	482	114	615	285
Henkilöstömäärä		82	82	92	82	59
Omistususuus 31.10.2008						70 %

Takoma Oyj

Vahvan perustan konepajaryhmä

Konepajaryhmä Takoman kokonaisliikevaihto jatkoi kasvua ja volyymit kehittyivät suunnitellusti. Takomassa uskotaan hyvän kehityksen jatkuvan, joten kasvutavoite vuodelle 2009 on pidetty ennallaan.

– Suhteellinen kannattavuus laski hieman, kun Takomaa valmisteltiin kasvutavoitteen toteuttamista varten. Kannattavuus on edelleen hyvä. Pärjäämme kyllä pehmenevillä markkinoilla, toimitusjohtaja Kimmo Korhonen tiivistää.

Vuoden vanha konepajaryhmä tavoitteli kasvua yritysostoin jo ensimmäisenä toimintavuotenaan. Metallin korkeasuhdanne piti kuitenkin hinnat korkeina.

– Suhdannekäännöksi oli nähtävissä jo keväällä, joten päätimme odottaa. Syksystä tilanne muuttuikin ja yhteydenottoja myytävistä yrityksistä alkoi tulla. Samalla ostajien määrä väheni radikaalisti, mikä antaa Takomalle edun. Näen tämän hyvänä mahdollisuutena.

Takoma on kasvanut vuodessa aidoksi pörssiyritykseksi. Emoyhtiö on rakennettu kevyeksi, ja konsernille on luotu toimintakonsepti, joka on helposti siirrettävissä ostettaviin yrityksiin.

– Tulos tehdään toiminnalla. Haltuunotot on tehtävä niin, että ostettava yritys tulee oikeaksi osaksi kokonaisuutta. Yrityksen on myös sovitettava Takoman kokonaisuuteen, Korhonen linjaa.

Takoma kasvattaa edelleen ammattitaitoisten työntekijöitensä määrää, lisää työstökonekapasiteettiaan ja investoi laajennuksiin.

– Hyvinä aikoina kaikki ovat sankareita, huonoina aikoina täytyy pinnistellä. Talouden heikko aika on vasta edessä, sillä rahoituspaniikin seuraukset näkyvät liiketoiminnassa vasta viiveellä. Loppuvuodesta näkyväksi tullut kehitys kuitenkin tervehdyttää tilannetta yritysostojen kannalta, Korhonen sanoo.

Toimitusjohtaja
Kimmo Korhonen

” Tulos tehdään toiminnalla. Haltuunotot on tehtävä niin, että ostettava yritys tulee oikeaksi osaksi kokonaisuutta. Yrityksen on myös sovittava Takoman kokonaisuuteen.”

Takoman liiketoiminta jakaantuu kolmeen; hydraulikka- ja alihankintatoimialaan sekä teknologiatuotteiden valmistukseen. Konserni tavoitteena on nostaa liikevaihto 100 miljoonaan euroon vuoteen 2012 mennessä ja säilyttää omavaraisuusaste korkeana.

Takoma Oyj on entinen Suomen Helasto Oyj. Panostaja listasi Takoman pörssiin syksyllä 2007. Konepajaryhmän toiminta perustuu yrittäjävetoiseen toimintamalliin. Alihankinnan lisäksi Takoma vie itse osaamistaan suurten hydraulikkasynterierien valmistajana kansainvälisille markkinoille.

AVAINLUVUT	1 000 €	2008
Liikevaihto		18 397
Liikevoitto		1 059
Henkilöstömäärä		86
Omistusosuus 31.10.2008		65,1 %

Toimex Oy

Tiukasti kiinni kasvussa

Toimex jatko kuluneena vuonna kasvuaan edellisen vuoden malliin. Reilun kahdeksan prosentin kasvuvauhti täytti asetetut tavoitteet LVI-putkikannakkeiden markkinoilla.

Myös vienti kehittyi myönteisesti. Skandinavian ja Baltian maihin sekä Venäjälle yhtiön tuotannosta meni reilu viidennes, mihin toimitusjohtaja Kalervo Pentti on tyytyväinen. Viennin hän odottaa paikkaavan kotimaan markkinoiden vaihteluja jatkossakin. Odotukset ovat suuret varsinkin Venäjän suhteen.

Kapea putkikannakkeiden tuotesegmentti elää samaan tahtiin asuin-, julkis- kuin myös teollisuusrakentamisen kanssa, mikä vaikuttaa vuoden 2009 toimintaa merkittäväällä tavalla. Pentti sanookin käsillä olevan hyvin haastavan ajanjakson.

– Kuvittelen, että Toimex pysyy rakentamisen volyymissä niin kuin se on aina pysynyt.

Lähitulevaisuuden ratkaiseva menestystekijä on Pentin mukaan kyky luovia ja joustaa. Varastojen oikea mitoittaminen, hintojen hallinta ja kumppanuudet korostuvat, kun talouden indikaattorit näyttävät heikoilta.

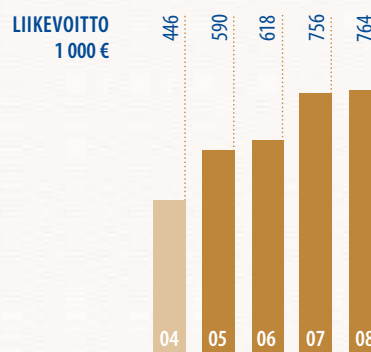
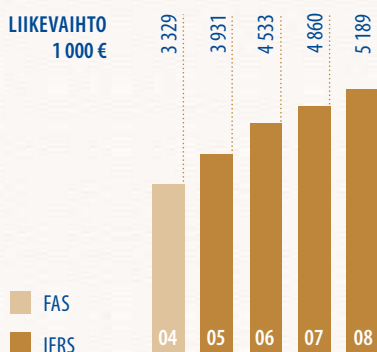
Toimex on perustettu vuonna 1974. Alihankkijaketjunsä, osaavan henkilöstönsä ja tuotteittensa avulla se on pitänyt asemansa vakaana kohta neljä vuosikymmentä.

Toimex kuuluu Kannake-konserniin. Yhtiöllä on tuotantolaitos Tampereella ja myyntikonttori Helsingissä. Sen asiakkaina ovat LVI- ja teknisen alan tukkuliikkeet. Putkikannakkeita käytetään asuin-, julkis- ja teollisuusrakentamisessa.

Toimitusjohtaja
Kalervo Pentti

” Varastojen oikea mitoittaminen, hintojen hallinta ja kumppanuudet korostuvat, kun talouden indikaattorit näyttävät heikoilta.”

AVAINLUVUT

	1 000 €	FAS 2004	2005	2006	2007	2008
Liikevaihto		3 329	3 931	4 533	4 860	5 189
Liikevoitto		446	590	618	756	764
Henkilöstömäärä		17	17	17	17	17
Omistususuus 31.10.2008						70,4%

Vallog Oy

Siellä missä asiakaskin

Teknologisteollisuutta palvelevan Vallogin vuosi oli valoisa. Liikevaihto kasvoi edellisen vuoden tahtiin parikymmentä prosenttia, ja kannattavuus parani samaan aikaan, kun uudet työntekijät kotiutuivat yhtiöön ja toiminta laajeni Keravalle.

– Keskeisten asiakkaittemme volyymit kasvoivat ja alkuvuodesta solmittu yhteistyösopimus Metso Paperin kanssa vahvisti Vallogia. Tuleva vuosi on nyt entistä mielenkiintoisempi, sillä talousilmaston muutokset vaikuttavat meihin asiakkaittemme ratkaisujen kautta, toimitusjohtaja Risto Rousku luonnehtii.

Vallog on siirtänyt toimintansa painopistettä harkitusti valmistuspalveluista logistiin palveluihin. Metalliteollisuuden prototyyppien, varaosien ja piensarjojen valmistuksen osuus on nyt 40 prosenttia yhtiön koko liikevaihdosta.

– 2000-luvun alkua hallinneesta valmistuksen ulkoistamisesta on konepajojen huomio siirtynyt nyt logistiikkaan. Läpimenoaikojen ja oikea-aikaisten toimitusten merkitys on huomattu. Vallogille tämä antaa uusia mahdollisuuksia, Rousku sanoo.

Valmistus pysyy edelleen osana yhtiön liiketoimintaa ja keskittyy nopeasti toimitettavien prototyyppien ja piensarjojen tekoon.

Asiakkaan etu korostuu Vallogin toiminnassa myös kansainvälistymisen myötä. Toimeksiantajien siirtäessä toimintonsa ulkomaille kotimainen varaosatoimittaja joutuu kilpailemaan suurten keskusvarastojen kanssa.

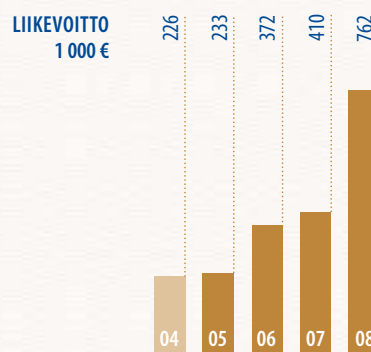
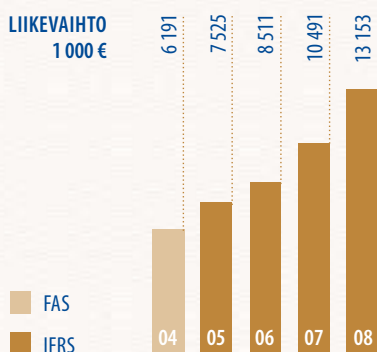
– Seuraamme tarkasti tapahtumien kehitystä, ja asiakasrajapintaan satsaamme omassa toiminnassamme entistä enemmän. Meillä on jo henkinen valmius siirtyä toimeksiantajiemme mukana ulkomaille. Kokeneena toimijana voimme tarjota logistisia lisäarvopalveluja ja toimia kokomme takia hyvin joustavasti. Kotimaiset asiakkaamme luottavat läpinäkyvään toimintatapaamme.

Vuonna 2001 perustettu Vallog toimii nyt Tampereella, Hyvinkäällä, Hämeenlinnassa ja Keravalla.

Toimitusjohtaja
Risto Rousku

” 2000-luvun alkua hallinneesta valmistuksen ulkoistamisesta on konepajojen huomio siirtynyt nyt logistiikkaan. Läpimenoaikojen ja oikea-aikaisten toimitusten merkitys on huomattu.”

AVAINLUVUT

1 000 €	FAS 2004	2005	2006	2007	2008
Liikevaihto	6 191	7 525	8 511	10 491	13 153
Liikevoitto	226	233	372	410	762
Henkilöstömäärä	80	71	84	86	105
Omistusosuus 31.10.2008					80 %

Taottu tähti:

Arme otti seuraavan askeleen

” Vahvana omistajana Panostaja toi uskottavuutta markkinoilla, joilla sitä eritoten tarvittiin. Arme oli mukana isoissa projekteissa ulkomailla. Pystyimme keskittymään omaan osaamiseemme ja omaan markkinaan, kun Panostaja tarkasteli asioita laajemmin kokonaismarkkinoiden, finanssitalouden ja trendien tasolla.

Toimitusjohtaja
Jukka Pyykönen

Teolliseen eristämiseen erikoistunut Arme siirtyi heinäkuussa Panostajalta pääomasijoittaja Sentica Partnersille. Yhtiö oli valmis seuraavaan kasvuvaiheeseensa.

– Yhtiö oli valmis ottamaan vastaan haasteet, joita varten sitä oli kasvatettu. Mahtuihan Panostaja-aikaan monenmoisia suhdanteita. Koko ajan tehtiin kuitenkin pohjatyötä uusia markkinoita varten, toimitusjohtaja Jukka Pyykönen sanoo.

1974 perustettu Arme oli Panostaja-konsernissa peräti 20 vuotta. Pyykönen näkee pitkäaikaisen omistajuuden vahvistaneen Armea paitsi liiketoiminnallisesti myös henkisesti, sillä mitä vankempi itsetunto ja usko omaan osaamiseen yhtiössä on, sitä vähemmän omistajapohjan muutokset vaikuttavat.

– Vahvana omistajana Panostaja toi uskottavuutta markkinoilla, joilla sitä eritoten tarvittiin. Arme oli mukana isoissa projekteissa ulkomailla. Pystyimme keskittymään omaan osaamiseemme ja omaan markkinaan, kun Panostaja tarkasteli asioita laajemmin kokonaismarkkinoiden, finanssitalouden ja trendien tasolla.

Pyykönen sanoo työnjaon rauhoittaneen yhtiön toimintaa ja kasvattaneen työntekijöiden turvallisuudentunnetta. Linjaus korostaa myös Panostajan yrittäjäkeskeistä omistajapolitiikkaa.

– Paitsi pitkä omistajuus myös yrityksen johdon vapaus toimia ja kehittää yritystä toi toimintaan vakautta ja pysyvyyttä. Oltiinhan meitä matkan varrella ostamassa usein, mutta koska yhtiön kannattavuus parani koko ajan, ostajien ja myyjän intressit eivät kohdanneet missään vaiheessa.

Arme on kasvanut vuosien aikana monipuoliseksi teollisuuden ja talotekniikan eristys- ja telinetöihin erikoistuneeksi palveluyritykseksi. Uutta kasvun suuntaa on löytynyt henkilönostinvuokrauksesta ja koulutuksesta. Yhtiö antaa paitsi oppisopimuskoulutusta myös tulityö- ja työturvallisuuskorttikoulutusta seitsemällä kielellä.

Koska Arme vie maailmalle työtä teknologian sijaan, on haaste erityisen kova. Arme kasvaa nyt Venäjälle, Aasiaan ja Lähi-Itään. Palveluvalikoiman laajentamisen lisäksi yhtiö hakee kasvua myös yritysostoista.

– Koska viemme maailmalle projektinjohtoa ja -hallintaa, haasteemme on työnjohdon toiminta erilaisissa kulttuureissa. Olemme kuitenkin harjoitelleet tätä taitoa vuodesta 2001 omistuksessamme olleen virolaisyrityksen kautta.

Kotimarkkinat ovat Armelle edelleen tärkeitä, mutta kasvu tulee ulkoa. Maailmanlaajuisen kilpailun kiristyessä tilaajien vaatimukset ovat kasvaneet, mutta samalla ne ovat antaneet Armelle eväät kehittää omaa turvallisuusosaamista.

– Markkina on menossa alas ja se näkyikin jo loppuvuodesta. Vuoden 2009 näkymät ovat kuitenkin edelleen hyvät. Liikevaihto nousee edelleen pikkuisen, tosin kannattavuuden kustannuksella. Yhtiöllä on kuitenkin pelivaraa.

Pyykönen myöntää, että kannattavuuden pitäminen viime vuosien tasolla on vaikeaa, mutta ei suostu tulevaisuuden suhteen myöskään pessimismiin. Yhtiön tilauskanta on vuodelle 2009 erittäin hyvä.

– Lamahan on pitkälti ihmisten mielissä oleva asia. Kyse on siitä, mihin uskotaan.

– Mahdollinen lama tuo vain lisää haasteita. Taantumassa ei pidä passivoitua. Silloin on oltava rohkeaa ja tehtävä sen mukaisia ratkaisuja. Mitä yhtenäisempi porukka on, sitä suurempi yhtiön saama hyöty on noususuhdanteessa. Taantumassa puolestaan ei tule koipeen niin pahasti, Pyykönen vielä lisää.

Viiden vuoden kuluessa Pyykönen uskoo Armen kaksinkertaistavan liikevaihtonsa.

– Panostajalta oli aina täysi tuki toimitusjohtajan päätöksille. Sama linja jatkuu uuden omistajan kanssa, sillä meillä on yhteinen intressi.

Panostaja Oyj:n hallinnointikäytäntö

Yhtiökokous

Panostaja Oyj:n ylin päättävä elin on varsinainen yhtiökokous. Yhtiökokous vahvistaa vuosittain yhtiön tilinpäätöksen, päättää osingonjaosta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valitsemisesta ja heille maksettavista palkkioista. Varsinaisen yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallitus. Varsinainen yhtiökokous on yhtiöjärjestyksen mukaan pidettävä vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava osakkeenomistajille aikaisintaan kaksi kuukautta ja viimeistään 17 päivää ennen kokousta julkaisemalla kokouskutsu yhtiökokouksen määräämässä vähintään yhdessä valtakunnallisen levikin omaavassa sanomalehdessä. Yhtiökokoukseen osallistuvat toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja sekä hallituksen jäseneksi ensimmäistä kertaa ehdolla oleva henkilö, ellei heidän poissaololleen ole painavia syitä.

Hallitus

Panostaja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kuusi varsinaista jäsentä. Hallitukseen on kuulunut tilikaudella 2007–2008 viisi jäsentä. Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilikaudella 2007–2008 hallitus kokoontui 13 kertaa. Keskimääräinen osallistuminen hallituksen kokouksiin tilikaudella 2007–2008 oli 97 %.

Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallitus käsittelee laissa ja yhtiöjärjestyksessä mainittujen tehtävien lisäksi yhtiön ja konsernin kannalta tärkeitä ja laajakantoisia asioita kuten pitkän aikavälin strategiset tavoitteet, konserniin kuuluvien yhtiöiden budjetit osana konsernin budjettia, konsernin olennaiset investoinnit, liiketoiminnan olennaiset laajentumiset tai supistumiset sekä merkittävät yritys- ja liiketoimintakaupat.

Hallitus on laatinut toimintaansa varten kirjallisen työjärjestyksen. Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työtapojaan. Hallituksella ei ole erillisiä valiokuntia.

Panostaja Oyj noudattaa listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance) annettua suositusta soveltuvin osin johtuen yhtiön kokoluokasta, hyväksytyistä toimintatavoista ja valvontajärjestelmästä. Yhtiön hallituksen viidestä jäsenestä kolme on riippumattomia yhtiöstä ja yhtiön osakkeenomistajista.

Vuoden 2007 varsinaisessa yhtiökokouksessa hallitukseen valittiin Matti Koskenkorva, Jukka Ala-Mello, Hannu Tarkkonen, Hannu Ketola ja Hannu Martikainen. Hallituksen järjestäytymiskokous valitsi puheenjohtajaksi Matti Koskenkorvan ja varapuheenjohtajaksi Jukka Ala-Mellon. Varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa Matti Koskenkorva luopui päätoimisesta hallituksen puheenjohtajan tehtävästä.

Yhtiökokous vahvistaa hallituksen palkkiot vuosittain. Vuoden 2008 varsinainen yhtiökokous vahvisti hallitusten jäsenten palkkiot seuraavasti: Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiota 3 000 euroa kuukaudessa, hallituksen varapuheenjohtajalle 2 250 euroa kuukaudessa ja jokaiselle hallituksen muulle jäsenelle 1 500 euroa kuukaudessa.

Noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön B-sarjan osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Hallituksen puheenjohtajan palkkiot olivat tilikaudella yhteensä 77 927,87 euroa, joista osa koostui ajalta, jolloin Matti Koskenkorva hoiti päätoimista hallituksen puheenjohtajan tehtävää.

Toimitusjohtaja

Yhtiön hallitus nimittää toimitusjohtajan. Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräyksien mukaisesti. Toimitusjohtajan palkasta ja muista eduista päättää hallitus. Toimitusjohtajalla on kirjallinen toimitusjohtajasopimus. Toimitusjohtajasopimuksen mukainen irtisanomisaika on 6 kuukautta ja eroraha vastaa 12 kuukauden palkkaa. Tilikaudella 2007–2008 toimitusjohtajan vuosiansiot ja muut etuudet olivat yhteensä 150 012,74 euroa.

Toimitusjohtaja ei ole hallituksen jäsen.

Liiketoiminnan organisointi

Panostaja-konsernin operatiivinen liiketoiminta tapahtuu toimialoittain muodostetuissa liiketoiminta-alueissa (alikonserni). Kunkin liiketoiminta-alueen hallitukseen kuuluu liiketoiminta-alueen toimitusjohtajan lisäksi Panostaja Oyj:n toimitusjohtaja sekä Panostaja Oyj:n johtoryhmään kuuluva jäsen. Hallitukseen voi kuulua myös yksi tai useampi konsernin ulkopuolinen asiantuntijajäsen. Liiketoiminta-alueita koskevat operatiiviset päätökset tehdään kussakin liiketoiminta-alueessa.

Valvontajärjestelmä

Panostaja-konserniin kuuluvien yhtiöiden lakisääteisestä tilintarkastuksesta vastaa yhtiökokouksen valitsevat tilintarkastajat. Tilikaudella 2007 – 2008 tilintarkastajana emoyhtiössä ja konsernissa ovat toimineet KHT Hannu Pellinen ja PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö.

Tilintarkastajat antavat yhtiön osakkeenomistajille lain edellyttämän tilintarkastuskertomuksen tilinpäätöksen yhteydessä. Panostaja Oyj:n hallitus saa tilinpäätöstä käsitellessään vastuulliselta tilintarkastajalta selostuksen tarkastuksen toteutumisesta ja havainnoista. Tarvittaessa tilintarkastajat osallistuvat hallituksen kokouksiin ja raportoivat muutoinkin hallitukselle. Tilikaudella 2007 – 2008 PricewaterhouseCoopersille maksetut palkkiot lakisääteisestä tilintarkastuksesta olivat 76 tuhatta euroa ja muista palveluista 126 tuhatta euroa.

Panostaja-konsernissa noudatetaan Arvopaperimarkkinalain mukaisia ohjeita sisäpiiri-ilmoituksista, sisäpiirirekisterin ja yrityskohtaisen sisäpiirirekisterin ylläpitämisestä sekä Helsingin Pörssin hyväksymiä sisäpiiri-ohjeita.

Panostaja Oyj:n julkisiin sisäpiiriläisiin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, johtoryhmä sekä tilintarkastajat. Yhtiön pysyviä sisäpiiriläisiä ovat emoyhtiön koko henkilökunta ja ne yhteistyökumppanit, jotka yhteistyösuhteen perusteella on katsottu kuuluvan pysyväan sisäpiiriin, mutta heidän omistuksensa ei ole julkista. Merkittävistä hankkeista pidetään hankekohtaista sisäpiirirekisteriä. Panostaja Oyj:n sisäpiirirekisteri on nähtävillä Suomen Arvopaperikeskus Oy:n NetSire:ssä sekä yhtiön omilla www-sivuilla kohdassa sijoittajatietoa, sisäpiirirekisteri.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Yhtiön perusliiketoimintaan sisältyy erilaisia riskejä, jotka saattavat vaikuttaa yhtiön liiketoimintaan ja tulokseen. Yhtiön hallitus on jakanut riskienhallinnan eri osa-alueisiin:

- Yritysosotot ja -myynnit
- Liiketoiminta-alueisiin liittyvät liiketoimintariskit
- Avainhenkilöihin liittyvät riskit
- Vakuutettavat riskit
- Rahoitusriski
- Oman pääoman riittävyyteen liittyvät riskit
- Valuuttariskit
- Oikeudelliset, verotukselliset ja sääntelylliset riskit

Riskienhallinnan tavoitteena on turvata edellytykset liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamiselle ja toiminnan jatkumiselle. Konsernilla ei ole erillistä sisäistä tarkastusta.

Hallitus

(1) Matti Koskenkorva, s.1947

Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2002, hallituksen jäsen vuodesta 1999
Yrittäjäneuvos
Aikaisempi työkokemus: Panostaja Oyj:n toimitusjohtaja, Tilamarkkinat Oy:n toimitusjohtaja, Urepol Oy:n markkinointijohtaja
Muut luottamustehtävät: Vahinkovakuutusyhtiö Fennian hallintoneuvoston jäsen, Keskinäinen työeläkeyhtiö Eteran hallituksen jäsen

(2) Jukka Ala-Mello, s. 1963

Hallituksen jäsen vuodesta 2006
Kauppatieteiden maisteri, KHT
KONE Oyj:n johtaja ja hallituksen sihteeri
Aikaisempi työkokemus: PricewaterhouseCoopers Oy:n osakas 1995 – 2006, KHT-tilintarkastaja 1993 – 2006 ja tilintarkastaja 1987 – 1990 sekä Panostaja Oyj:n taluspäällikkö 1990 – 1993.
Muut luottamustehtävät: Hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja Security Trading Oy:ssä ja Holding Manutas Oy:ssä sekä hallituksen puheenjohtaja OWH-Yhtiöt Oy:ssä.
Riippumaton jäsen

(3) Hannu Ketola, s. 1947

Hallituksen jäsen vuodesta 2007
Valtiotieteiden maisteri
Aikaisempi työkokemus: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian toimitusjohtaja
Muut luottamustehtävät: –
Riippumaton jäsen

(4) Hannu Martikainen, s. 1943

Hallituksen jäsen vuodesta 2007
Rakennusneuvos
Aikaisempi työkokemus: Parma Oy:n toimitusjohtaja
Muut luottamustehtävät: Muotolevy Oy:n hallituksen jäsen
Riippumaton jäsen

(5) Hannu Tarkkonen, s. 1950

Hallituksen jäsen vuodesta 2006
Yo-merkonomi
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eteran varatoimitusjohtaja
Aikaisempi työkokemus: Eteran sijoitusjohtaja 1997 – 2005
Muut luottamustehtävät: Raisio Oyj, hallintoneuvoston jäsen; Hypoteekkiyhdistys, hallintoneuvoston jäsen; Leverator Oyj, hallituksen jäsen ja Tornator Oyj, hallituksen jäsen.

Johtoryhmä

(1) Juha Sarsama, s.1965

Toimitusjohtaja vuodesta 2007
 Varatuomari, M.S.M (Boston University Brussels)
 Aikaisempi työkokemus: Toimitusjohtaja OpusCapita Oy,
 hallintojohtaja Saarioinen Oy, talousjohtaja OpusCapita Oyj
 Muut luottamustehtävät: –

(2) Veli Ollila, s. 1972

Talousjohtaja vuodesta 2006
 KTM, OTK
 Aikaisempi työkokemus: Finance Director CRH Europe EPS
 Insulation, Northern Europe, Business Controller Machinium Oy,
 taluspäällikkö Lännen Engineering Oy
 Muut luottamustehtävät: –

(3) Heikki Nuutila, s. 1958

Kehitysjohtaja vuodesta 2008
 YTM
 Aikaisempi työkokemus: Toimitusjohtaja Tutor Partners Oy, johtaja
 Hermia Yrityskehitys Oy, johtaja Andersen Corporate Finance
 Muut luottamustehtävät: –

(4) Tapio Tommila, s. 1978

Sijoitusjohtaja vuodesta 2008
 KTM
 Aikaisempi työkokemus: Deloitte Corporate Finance Oy,
 PricewaterhouseCoopers Oy
 Muut luottamustehtävät: –

Hallituksen toimintakertomus

Konsernin taloudellinen kehitys

Panostaja-konsernin liikevaihto oli 121,1 milj. euroa (69,1 milj. euroa). Liikevaihdon kasvu aiheutui erityisesti edellisen tilikauden aikana toteutetuista yritysostoista.

Konsernin liikevoitto kasvoi 96 prosenttia edellisen vuoden 3,3 milj. eurosta 6,5 milj. euroon ja tulos ennen veroja kasvoi 103 prosenttia 2,2 milj. eurosta 4,4 milj. euroon.

Tilikauden voitto oli 13,8 milj. euroa (5,9 milj. euroa), josta 2,8 milj. euroa muodostui jatkuvista liiketoiminnoista ja 11,0 milj. euroa myydyistä liiketoiminnoista. Myydyjen liiketoimintojen tulos muodostui Arme Oy:n myynnistä.

Tilikauden voitosta emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva osuus oli 12,7 milj. euroa (4,3 milj. euroa).

Arme-konserni poistui 3.7.2008 tehdyn yrityskaupan takia kokonaisuudessaan Panostaja-konsernin tilikauden ja vertailukauden jatkuvien liiketoimintojen tuloksesta. Armen kokonaisvaikutus Panostaja-konsernin tilikauden 1.11.2007 – 31.10.2008 voittoon on 11 miljoonaa euroa, kun osakkeiden myyntivoitto käsitellään verotettavana tulona.

Konsernin rahoitustuotot olivat noin 1,9 milj. euroa ja rahoituskulut noin 3,9 milj. euroa. Konsernin henkilöstön määrä tilikaudella oli keskimäärin 646 (571) henkilöä. Tilikauden lopussa henkilöstöä oli 747 (719).

Panostaja Oyj

Emoyhtiö Panostaja Oyj:n liikevaihto oli 0,05 milj. euroa (0,02 milj. euroa). Arme Oy:n myynnistä johtuen liiketoiminnan muut tuotot olivat 17,8 milj. euroa (0,49 milj. euroa).

Liikevoitto oli 16,0 milj. euroa (-1,04 milj. euroa). Emoyhtiön tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 25,1 milj. euroa (0,61 milj. euroa). Emoyhtiön tilikauden voitoksi muodostui 21,5 milj. euroa (0,62 milj. euroa).

Panostaja-konsernin liiketoiminta-segmentit

Konsernilla on kolmeoista liiketoiminta-alueita, jotka raportoidaan viidessä eri segmentissä.

Tukkukauppa

Tukkukauppa-segmentti muodostuu Eurotermo-konsernista, KL-Parts-konsernista, Suomen Helasto -konsernista ja Ollinvara III -konsernista.

Eurotermo on Helsingissä, Espoossa, Seinäjoella, Vantaalla ja Tampereella toimiva LVI-alan tukkukauppaa harjoittava konserni. Panostaja-konsernin omistus Eurotermo Oy:stä on 59,7 prosenttia. Eurotermo Oy:llä on kaikkiaan yli 400 osakkeenomistajaa. Varsinaista liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä on Eurotermo Oy:n sataprosenttisesti omistama Lämpö-Tukku Oy. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Jouko Tyrkkö.

KL-Parts-konserni on Tampereella, Jyväskylässä ja Rovaniemellä toimiva Mercedes-Benz ja BMW -henkilöautojen alkuperäisvaraosakauppaan erikoistunut konserni. Panostaja-konsernin omistus KL-Parts Oy:stä on 80 prosenttia. Varsinaista liiketoimintaa harjoittavana yhtiöinä ovat KL-Parts Oy:n sataprosenttisesti omistamat KL-Varaosat Oy, Jyväskylän KL-Varaosat ja Rovaniemen KL-Varaosat Oy. Liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Jarkko Iso-Eskeli.

Suomen Helasto -konserni on Seinäjoella toimiva helatuotteiden tukkukauppaan ja palveluihin erikoistunut konserni. Panostaja-konsernin omistus Suomen Helasto Oy:stä on 100 prosenttia. Varsinaista liiketoimintaa harjoittavana yhtiöinä ovat Suomen Helasto Oy:n sataprosenttisesti omistamat Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukko Oy sekä Suomen Helakeskus Oy. Liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Pekka Koskenkorva.

Ollinvara III -konserni on Helsingissä, Tampereella ja Porissa toimiva kiinnitystarvikkeita ja niihin liittyviä palveluita tarjoava konserni. Panostaja-konsernin omistus Ollinvara III Oy:stä on 100 prosenttia. Varsinaista liiketoimintaa Ollinvara III -konsernissa harjoittavat Ollinvara III Oy:n sataprosenttisesti omistamat Helsingin Laaturuuvi Oy, Ruuvi-pojat Oy ja Porin Pultti Oy. Liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Ari Suomalainen.

Tukkukauppa-segmentin liikevaihto kasvoi päättyneen tilikauden aikana 45,4 milj. euroon (29,7 milj. euroa) ja liikevoitto oli tilikaudella 2,8 milj. euroa (1,5 milj. euroa). Henkilöstön määrä oli tilikauden aikana keskimäärin 145 (133). Tilikauden aikana toteutetut yrityshankinnat kasvattivat voimakkaasti segmentin liikevaihtoa ja liikevoittoa.

Puusepänteollisuus

Puusepänteollisuus-segmentin emoyhtiönä toimii Suomen Puunjalostus Oy, josta Panostaja Oyj omistaa 100 prosenttia. Suomen Puunjalostus -konsernin kaikkien yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Tapani Harjunen.

Suomen Puuporras ja Matti-Ovi ovat Suomen Puunjalostus Oy:n 70 % omistamia tytäryhtiötä. Suomen Puuporras -konserni on Tampereella ja Imatralla puuportaita valmistava ja markkinoiva konserni. Konserniin kuuluvat Suomen Puuporras Oy:n 100 % omistamat tytäryhtiöt Keiteleen Porras Oy, Kausalan Porras Oy sekä Kausalan Portaana 100 % omistama tytäryhtiö Nikkaristo Oy. Matti-Ovi-konserni on Laitilassa ja Polvijärvellä toimiva massiivisten sisäovien valmistusta ja markkinointia harjoittava konserni. Konserniin kuuluu Matti-Oven 100 % omistama Finnfutter Oy. Puusepänteollisuus-segmentin yhteinen myyntikonttori ja näyttelytila sijaitsee Vantaalla.

Puusepänteollisuus-segmentin liikevaihto oli 7,5 milj. euroa (9,5 milj. euroa) ja liiketulos oli 0,3 milj. euroa (0,6 milj. euroa). Henkilöstön määrä oli keskimäärin 59 (82). Suomen Puuporras -konserni uudelleenjärjesteli toimintojaan syyskuussa ja lakkautti Kausalan tehtaan sekä siirsi tuotannon kokonaisuudessaan Tampereelle. Matti-Ovi-konserni keskitti tuotantotoimintansa Laitilaan, kun Finnfutter Oy:n Polvijärvellä toimiva tehdas lakkautettiin.

Teollisuuden palvelut

Teollisuuden palvelut -segmentti muodostuu Vallog Group -konsernista ja Heatmasters Group -konsernista.

Vallog Group -konserniin kuuluu kaksi liiketoimintaa harjoittavaa yhtiötä. ValLog Oy toimii Hyvinkäällä sekä Tampereella pääosin varaosavalmistus- ja logistiikkatoimialalla. Vallog Logistiikkapalvelut Oy tuottaa logistiikka- ja lähetyspalveluja Hämeenlinnassa. Konsernin ydinosaamiseen kuuluu lisäksi metalliosien ja -komponenttien hankintapalvelut sekä lähetys- ja varastointipalvelut. Vallog Group Oy on Panostaja Oyj:n 80 % omistama tytäryhtiö. Vallog Group -konsernin kaikkien yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Risto Rousku.

Heatmaster Group -konserniin kuuluu Suomessa kaksi liiketoimintaa harjoittavaa yhtiötä Lahden Lämpökäsittely Oy ja Heatmasters Oy, jotka toimivat Lahdessa ja Kouvolassa. Konsernilla on tytäryhtiö Puolassa ja osakkuusyrityksiä Virossa, Saudi-Arabiassa ja Ukrainassa. Heatmasters Group -konserni tuottaa asiakkailleen metallien lämpökäsittelypalveluita sekä valmistaa lämpökäsittelyprosessiin ja sen hallintaan liittyviä koneita ja laitteita. Heatmasters Group Oy on Panostaja Oyj:n 80 % omistama tytäryhtiö. Heatmasters Group -konsernin kaikkien yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Juha Saarikunnas.

Segmentin liikevaihto oli tilikaudella 22,4 milj. euroa (15,3 milj. euroa). Segmentin liiketulos oli 2,3 milj. euroa (1,7 milj. euroa). Segmentin palveluksessa toimi keskimäärin 161 (144) henkilöä.

Takoma

Takoma-konserniin kuuluu kaksi konepajateollisuuden yhtiötä, Tampereen Laatukoneistus Oy ja Hervannankoneistus Oy. Molemmat yhtiöt toimivat Tampereella. Emoyhtiönä toimii Panostajan 65 prosenttisesti omistama Takoma Oyj. Kaikkien yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Kimmo Korhonen.

Segmentin liikevaihto oli tilikaudella 18,4 milj. euroa ja liikevoitto 1,1 milj. euroa. Segmentin palveluksessa toimi keskimäärin 86 henkilöä.

Muut liiketoiminnot

Muut liiketoiminnot -segmentti muodotuu Kannake-, Annektor-, Novacausa I- ja Digiprint Finland -konserneista, ympäristöteknologian yhtiöistä, emoyhtiö Panostaja Oyj:stä sekä Panostaja Oyj:n kiinteistösjoiutuksista. Liiketoimintojen lisäksi muut liiketoiminnot -segmentissä on raportoitu kohdistamattomat erät. Konsernieliminoinnit raportoidaan kohdassa Eliminoinnit.

Kannake-konserni on Tampereella ja Helsingissä toimiva, LVI-alan kannakkeita valmistava ja markkinoiva konserni, josta Panostajan omistusosuus on 70 prosenttia. Kannake Oy:n lisäksi konserniin kuuluu varsinaista liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä Toimex Oy. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Kalervo Pentti.

Annektor-konserni on Lahdessa toimiva, teknokemian konserni, josta Panostajan omistusosuus on 80 prosenttia. Annektor Oy:n lisäksi konserniin kuuluu varsinaista liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä Oy Alfa-Kem Ab. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Jukkapekka Porali.

Novacausa I -konserni on Helsingissä, Tampereella, Turussa, Porissa, Seinäjoella, Jyväskylässä ja Oulussa toimiva lukitus- ja turvallisuusalan tuotteita ja palveluita tarjoava konserni, josta Panostajan omistusosuus on 70 prosenttia. Novacausa I Oy:n lisäksi konserniin kuuluu varsinaista liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä LukkoExpert Security Oy. Liiketoimintaa harjoittavan yhtiön toimitusjohtajana toimii Jukka Laakso.

Digiprint Finland -konsernin liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä toimii Kopijyvä Oy. Kopijyvä Oy on Panostajan tilikaudella hankkima digitaalisia painotuotteita tarjoava yritys. Yhtiön palvelevat toimipisteet sijaitsevat viidessä eri kaupungissa Keski- sekä Itä-Suomessa. Lisäksi yrityksellä on toimintaa Baltian maissa. Panostajan omistusosuus konsernista on 679 prosenttia. Yhtiön toimitusjohtajan toimii Heimo Viinanen.

EcoSir Oy on Tampereella, Turussa ja Helsingissä toimiva ympäristöteknologia-alan yritys, joka on erikoistunut jäte- ja kiinteistöhuollon laiteratkaisuihin. Yhtiöllä on Suomen lisäksi toimintaa myös Tallinnassa. Kospa Oy on jäteidenkäsittelylaitteita valmistava yhtiö. Näistä yhtiöistä Panostaja perusti konserniin uuden ympäristöteknologiaan erikoistuvan liiketoiminta-alueen. Panostajan omistusosuus EcoSir Oy:stä ja Kospa Oy:stä on 100 prosenttia. Yhtiöiden toimitusjohtajana toimii Harri Salomaa.

Tampereen Portti Oy on Panostaja Oyj:n ja YIT-yhtymä Oyj:n tasaosuuksin omistama osakkuusyhtiö, joka omistaa maa-alueen Tampereen Lakalaivassa Lahdesjärvellä. Alueelle on vahvistettu rakennusoikeutta n. 41 000 kerrosneliometriä. Alueesta suunnitellaan korkeatasoista toimisto- ja teollisuusaluetta. Panostaja Oyj omistaa edelleen ensimmäisessä vaiheessa rakennetun Kiinteistö Oy Lakalaivan Teollisuustalo I:n osakekannan, jonka omistama kiinteistö on kokonaan vuokrattu.

Muut liiketoiminnot -segmentin liikevaihto kasvoi 27,9 milj. euroon (14,7 milj. euroa). Segmentin liikevoitto oli 0,0 milj. euroa (-0,7 milj. euroa). Henkilöstön määrä oli tilikauden aikana keskimäärin 215 (199).

Rahoitus

Yhtiö jakoi joulukuussa 2007 tilikaudelta 2006–2007 osinkoa 3,97 milj. euroa emoyhtiön osakkeenomistajille. Lisäksi tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille maksettiin osinkoja 0,47 milj. euroa. Pääomanpalautuksena osakkeenomistajille palautettiin Takoma Oyj:n osakekannasta 14,0 % vastaten päätöshetkellä 3,75 miljoonaa euroa.

Konserni hankki katsauskaudella korkokattosopimuksen, jolla suojattiin konserniyhtiöiden tilikaudella 2007 nostamat luotot, yhteensä 24,82 milj. euroa. Konsernin korollisten velkojen määrä tilikauden lopussa oli 47,3 milj. euroa (32,6 milj. euroa) ilman vaihdettavaa pääomalinanaa.

Liiketoiminnan kassavirta pysyi koko tilikauden hyvänä. Konsernin omavaraisuusaste oli 36,8 prosenttia (34,9 %) ja nettovelkaantumisaste oli 33,7 prosenttia (23,7 %). Oman pääoman tuotto oli 29,6 prosenttia (18,6 %). Sijoitetun pääoman tuotto oli 18,5 prosenttia (14,8 %).

Investoinnit sekä tutkimus- ja kehitystoiminta

Konsernin bruttoinvestoinnit katsauskaudella olivat 24,2 milj. euroa (21,9 milj. euroa). Katsauskauden merkittävimmät investoinnit olivat Kopijyvä Oyj:n osto sekä Takoma Oyj:n toteuttama Hervannan Koneistus Oyj:n hankinta. Konsernilla ei ole tutkimus- ja kehitystoiminnan menoiksi luokiteltavia menoja.

Riskit

Konserni ottaa hallittuja riskejä hyödyntääkseen liiketoimintamahdollisuudet mahdollisimman hyvällä tavalla. Konsernin tavanomaiset liiketaloudelliset riskit liittyvät konsernin eri toimialojen markkina- ja kilpailutilanteeseen sekä yrityskauppoihin liittyviin riskeihin.

Konsernin kolmesta liiketoiminta-alueesta toimivat erilaisilla toimialoilla. Konsernin taloudellinen tulos ei ole yleensä olennaisesti riippuvainen yksittäisen liiketoiminta-alueen kehityksestä ja tuloksesta, mutta liiketoiminta-alueen kasvaessa sen merkitys koko konsernin kannalta korostuu, jolloin riski voi olla olennainen. Konsernin taloudellinen tulos ja kehitys eivät ole normaalisti yksittäisestä asiakkaasta riippuvainen, mutta yksittäisen liiketoiminta-alueen tulokseen ja kehitykseen yhden tai useamman merkittävän asiakkaan menettämällä voi olla taloudellisia vaikutuksia.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen yleisellä suhdannekehityksellä voi olla merkittävä vaikutus. Konsernin tulokseen ja kehitykseen vaikuttavat myös kausiluonteisuus. Liiketoimintojen kausivaihtelut vaikuttavat siten, että tavanomaisesti vuoden ensimmäinen vuosipuolisko on heikompi kuin vuoden jälkimmäinen vuosipuolisko. Kilpailutilanteen jatkuva muutos kuten hintakilpailu ja yksittäiselle liiketoiminta-alueelle tulevat uudet kilpailijat voivat vaikuttaa konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, vaikka konserni ja sen liiketoiminta-alueet kehittävät jatkuvasti toimintonsa kilpailutilanteen mukaisesti. Lisäksi konsernin eri toimialojen liiketoiminnassaan käyttämien raaka-aineiden hinta- ja saatavuusriskit voivat vaikuttaa merkittävästi yksittäisen liiketoiminta-alueen taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, muttei normaalisti merkittävästi koko konsernin kehitykseen ja tulokseen.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen ei normaalisti ole merkittävää vaikutusta valuuttakurssi-, korko-, rahoitus- ja luottotappioriskillä, mutta yksittäisen liiketoiminta-alueen taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen näillä riskeillä voi olla merkittävä vaikutus. Konserni ja sen eri liiketoiminta-alueet ovat pyrkineet suojaautumaan näiltä riskeiltä eri tavoin, mutta aina suojaaminen ei ole mahdollista.

Konsernin henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja liiketoiminta-alueiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli avainhenkilöiden ja henkilöstön rekrytoinneissa epäonnistutaan.

Ympäristöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja liiketoiminta-alueiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin tavoitteena on huomioida ympäristöasioihin liittyvä lainsäädäntö erityisen huolellisesti ja toimia myös muutoin eettisesti kestäväällä tavalla. Konsernin tiedossa ei ole mitään merkittäviä ympäristöasioihin liittyviä riskejä.

Konsernilla on laaja vakuutusturva, joka kattaa aineelliset vahingot vakuutusehtojen mukaisesti. Omaisuusriskien vakuutustasoa seurataan säännöllisesti. Takuu- ja korjausriskeihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja

liiketoiminta-alueiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin yhtiöt pyrkivät varautumaan näihin riskeihin panostamalla toiminnan laatuun ja tuotekehittämiseen sekä osittain mikäli mahdollista riskit katetaan myös vakuutusturvalla.

Yrityskauppoihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja liiketoiminta-alueiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin tavoitteena on kasvaa myös yritysostojen kautta. Yritysostoihin liittyvää konsernin taseeseen kirjattua liikearvoa on n. 27,3 milj. euroa. IFRS-raportointiin siirtymisen jälkeen liikearvoa ei poisteta säännöllisesti vuosittain, vaan poistojen sijaan tehdään arvonalentumistestaus vähintään vuosittain tai silloin, kun on viitteitä arvonalentumisesta. Arvoja tarkistetaan normaalisti viimeisen vuosipuoliskon aikana budjetoitiprosessin yhteydessä.

Viranomaisten määräykset voivat vaikuttaa konsernin ja liiketoiminta-alueiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen. Konsernissa ja eri liiketoiminta-alueissa seurataan määräyksien muutoksia ja niihin pyritään reagoimaan ennakoitua mikäli mahdollista.

Konsernin lähiajan riskit liittyvät erityisesti hankittujen yhtiöiden haltuunoton onnistumiseen. Lisäksi yleisen taloustilanteen voimakas heikkeneminen saattaa aiheuttaa asiakaskysynnän heikkenemistä ja luottotappioriskiä joissakin segmenteissä.

Konsernirakenne

Panostaja Oyj:n julkisesti noteerattu tytäryhtiö Takoma Oyj (ent. Suomen Helasto Oyj) osti 1.11.2007 tehdyillä kaupoilla Hervannan Koneistus Oy:n osakekannan Kimmo Korhoselta ja Tampereen LaatuKoneistus Oy:n liiketoiminnan Panostaja Oyj:ltä. Hankinnat tehtiin Takoma Oyj:n yhtiökokouksen 17.10.2007 päättäminen valtuuksien perusteella.

Takoma Oyj teki Hervannan Koneistus Oy:n omistajan Kimmo Korhosen kanssa osakkeiden vaihtosopimuksen, jolla Korhonen luovutti Takomalle Hervannan Koneistus Oy:n koko osakekannan. Takoma Oyj:n hallitus päätti osakevaihdon toteuttamiseksi korottaa yhtiön osakepääomaa 159.775,50 eurolla 939.855,96 euroon toimeenpanemalla osakkeenomistajien merkintätuoksesta poikkeavan osakeannin ja antaa Kimmo Korhoselle vastikkeena 2.662.925 uutta Takoma Oyj:n osaketta, joiden merkintähinta oli 1,84 euroa osakkeelta ja osakevaihdon arvo on Suomen Helasto Oyj:n osakkeen päätöskurssin 31.10.2007 mukaan laskettuna 4,9 miljoonaa euroa. Merkintätuoksesta poikkeamiselle oli yhtiökokouksen hyväksyntä ja yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Uudet osakkeet annettiin rakennejärjestelyyn liittyvässä yrityskaupassa. Kimmo Korhoselle annetut uudet osakkeet rekisteröitiin kaupparekisteriin 28.11.2007 ja tämän seurauksena Panostaja Oyj:n omistusosuus Takoma Oyj:ssä laski 79,19 %:iin ja samalla poistui Panostaja Oyj:n Takoma Oyj:n osakkeita koskeva osakeyhtiölain 18 luvun 1 §:n mukainen enemmistö-osakkaan lunastusoikeus ja -velvollisuus.

Takoma Oyj:n tytäryhtiö Causatak Oy osti 1.11.2007 Panostaja-konserniin kuuluvan Tampereen LaatuKoneistus Oy:n liiketoiminnan 3,7 miljoonan euron kauppahinnalla. Liiketoiminnan ulkopuolinen varallisuus, mukaan lukien yhtiön omistama toimitila, jäi liiketoimintakaupassa myyjäyhtiöön.

Panostaja Oyj osti 29.4.2008 allekirjoitetulla kauppakirjalla Kopijyvä Oy:n koko osakekannan ja kauppa tuli molempia osapuolia sitovaksi 2.5.2008. Kopijyvä Oy on yksi Suomen suurimmista digitaalisia painopalveluja tarjoavista yrityksistä. 30 vuotta alalla toimineella yrityksellä on vankka kokemus kopioinnin, rakennuspiirustusten, julisteiden sekä neliväristen ja mustavalkoisten digitaalisten painotuotteiden toteuttajana. Kopijyvä-konsernin vuosittainen liikevaihto on n. 11 milj. euroa. Kopijyvä työllistää n. 130 henkilöä ja toimipisteet sijaitsevat Jyväskylässä, Kuopiossa, Joensuussa, Varkaudessa ja Kouvolassa sekä syyskuusta 2008 lähtien Mikkelissä. Osakkuusyritystensä ja kumppaniverkostonsa kautta yritys toimii yhteensä 16 paikkakunnalla. Ulkomaiset toimipisteet ovat Pietarissa ja Tallinnassa. Kopijyvä Oy:n toimitusjohtaja Heimo Viinanen jatkaa yhtiön johdossa ja merkittävänä vähemmistö-omistajana. Kopijyvä Oy:n osakekannan kaupan lopullinen kauppahinta vahvistettiin 22.5.2008 osapuolten välillä 16.983.490,60 euroksi.

Panostaja Oyj allekirjoitti 2.5.2008 sopimuksen jäte- ja kiinteistöhuollon laiteratkaisuihin erikoistuneen vuonna 1996 perustetun EcoSir Oy:n liiketoiminnan hankkimiseksi. Yrityskaupan myötä Panostaja laajensi liiketoimintaansa ja perusti konserniin uuden ympäristöteknologiaan erikoistuvan liiketoiminta-alueen. Edelleen 1.7.2008 ostettiin jätteidenkäsittelylaitteita valmistavan Kospa Oy:n koko osakekanta. Ecosirin ja Kospan yhteenlaskettu vuositason liikevaihto on n. 5,7 milj. euroa ja yhtiöt työllistävät 32 henkilöä.

Lokakuussa Panostaja-konserniin kuuluvat Seinäjoella toimivat Suomen Helakeskus Oy ja Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukko Oy yhdistivät toimintojaan. Uuden emoyhtiön nimeksi tuli Suomen Helasto Oy.

Panostaja Oyj:n hallitus oli 11.12.2007 antamassaan tilinpäätöstiedotteessa kertonut päättäneensä ryhtyä selvittämään mahdollisuuksia jakaa Takoma Oyj:n osakkeita osinkona Panostaja Oyj:n osakkaille. Selvitystyö saatiin päätökseen 22.5.2008 ja osingonjaon sijasta Panostajan hallitus päätti ehdottaa ylimääräiselle yhtiökokoukselle, että Panostajan osakkeenomistajille palautetaan pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta joko Takoman osakkeita tai rahaa ("Pääomanpalautus"). Pääomanpalautukseen liittyi myös osakemyynti ("Osakemyynti"). Pääomanpalautusta ja Osakemyyntiä koskeva tiivistelmä ja arvopaperiliite hyväksyttiin rahoitustarkastuksessa 2.6.2008.

Hallituksen ehdotus Pääomanpalautuksesta hyväksyttiin Panostaja Oyj:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa 9.6.2008. Yhtiö palautti vähintään 3.000 Panostajan osaketta omistaville osakkeenomistajilleen Panostajan omistamia Takoman osakkeita suhteessa osakkaiden omistukseen Panostajassa. Vastaavasti alle 3.000 Panostajan osaketta omistaville osakkeenomistajille Pääomanpalautus maksettiin rahana.

Takoma Oyj:n osakkeita jaettiin pääomanpalautuksena 798 Panostaja Oyj:n osakkeenomistajalle yhteensä 2.189.127 kappaletta ja rahaa palautettiin 112.231,59 euroa. Pääomanpalautuksen yhteydessä järjestetyssä osakemyynissä myytiin yhteensä 1.166 kappaletta Takoman Oyj:n osakkeita yhteensä 1.935,56 euron myyntihinnasta.

Pääomanpalautuksen seurauksena Panostaja Oyj:n omistus Takoma Oyj:ssä laski 65,21 %:iin osakkeista ja äänistä. Yhtiön toimitusjohtajan Kimmo Korhosen omistusosuus säilyi 17 %:ssa. Pääomanpalautuksen jälkeen yleisön hallussa oli Takoma Oyj:n osakkeista ja äänistä 17,79 %. Pääomanpalautuksen jälkeen OMX Pohjoismainen Pörssi Helsinki totesi Takoman osakkeen hinnanmuodostusta koskeneet puutteet poistuneiksi. Takoma Oyj:n osake poistettiin tarkkailulistalta 4.7.2008.

Panostaja Oyj myi 3.7.2008 allekirjoitetulla kauppakirjalla omistamansa Arme Oy:n osakkeet (69,9 % osakepääomasta) yhdessä muiden Arme Oy:n omistajien kanssa Sentica Partners Oy:n hallinnoimalle rahastolle. Myyntiin liittyvien kulujen ja asiantuntijapalkkioiden jälkeen Panostaja Oyj:n osuudeksi kauppahinnasta muodostui 20,0 miljoonaa euroa. Yrityskaupan vastuiden lisäksi Panostaja rahoitti ostajaa väliaikaisella 3,5 miljoonan euron luotolla. Armen myynnin kokonaisvaikutus Panostaja-konsernin tilikauden 1.11.2007–31.10.2008 voittoon on n. 10,5 miljoonaa euroa, kun osakkeiden myyntivoitto käsitellään verotettavana tulona.

Konserniverokeskus katsoi toukokuussa 2008 pääomanpalautusta käsitelleessä ennakkopäätöksessä tekemänsä kokonaisarvion perusteella Panostajan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetuksi pääomasijoittajaksi, jolloin Arme Oy:n osakkeiden myynnistä kirjattava myyntivoitto olisi Panostajalle verotettavaa tuloa. Myyntivoitosta aiheutuvien verojen suuruus olisi tulkinnan pysyessä 4,6 miljoonaa euroa. Panostaja Oyj:n näkemyksen mukaan Panostaja ei ole em. laissa tarkoitettu pääomasijoittaja.

Arme-konserni poistui tehdyn yrityskaupan takia kokonaisuudessaan Panostaja-konsernin tilikauden ja vertailukauden jatkuvien liiketoimintojen tuloksesta. Panostaja Oyj:n hallitus piti kuitenkin voimassa tulosennusteen, jonka mukaan tilikauden jatkuvien liiketoimintojen liikevoitto paranee edelliseen tilikauteen verrattuna. Panostaja-konsernin tilikauden 2007 vertailukelpoinen jatkuvien liiketoimintojen liikevoitto ilman Arme-konsernia oli 3,3 miljoonaa euroa.

Osana valittua kasvustrategiaa ja ydintoimintoihin keskittymistä Panostaja Oyj tiedotti 23.10.2008 selvittävänsä konsernin omistamien kiinteistöjen realisointia, vaikka konsernin nykyisetkin kassavarat ovat riittävät kasvun toteuttamiseen.

Hallinto ja yhtiökokoukset

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin tiistaina 18. joulukuuta 2007 Tampereella. Panostaja Oyj:n hallitukseen valittiin edelleen yrittäjäneuvos Matti Koskenkorva, Kone Oyj:n hallituksen sihteeri Jukka Ala-Mello ja Eläkevakuutusyhtiö Eteran varatoimitusjohtaja Hannu Tarkkonen. Hallituksen uusiksi jäseniksi valittiin rakennusneuvos Hannu Martikainen ja valtiotieteiden maisteri Hannu Ketola. Välittömästi yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Matti Koskenkorva ja varapuheenjohtajaksi Jukka Ala-Mello. Varsinaiseksi tilintarkastajaksi valittiin edelleen KHT Hannu Pellinen ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy vastuullisena tilintarkastajana KHT Janne Rajalahti.

Yhtiökokous hyväksyi esitetyn tilinpäätöksen 1.11.2006 – 31.10.2007 ja hallituksen ehdotuksen tilikauden voiton siirtämisestä voittovaroihin ja että osinkoa jaetaan 0,09 euroa per osake. Osingonjaon täsmäytyspäivä oli 21.12.2007 ja maksupäivä 31.12.2007 alkaen. Lisäksi yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Varsinainen yhtiökokous peruutti kaikki yhtiökokouksen 15.12.2006 antamat valtuudet ja valtuutti hallituksen päättämään enintään 2.725.659 A-osakkeen ja enintään 62.794.408 B-osakkeen antamisesta maksullisella tai maksuttomalla osakeannilla tai antamalla optio- ja muita osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia yhdessä tai useammassa erässä. Valtuutuksella ei suljeta pois hallituksen oikeutta päättää suunnatusta osakeannista tai edellä mainittujen erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutus sisältää hallitukselle oikeuden päättää kaikista osakeannin sekä mainittujen erityisten oikeuksien antamisen ehdoista mukaan lukien osakkeiden tai erityisten oikeuksien saajat ja maksettavan vastikkeen määrä.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen edellä mainitun valtuutuksen rajoissa päättämään osakepääoman korottamisesta yhdellä tai useammalla osakeannilla tai antamalla optio- ja muita osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettuja oikeuksia siten, että osakeannissa tai osakeanneissa tarjotaan merkittäväksi yhteensä enintään 1.000.000 uutta 0,12 euron nimellisarvoista A-osaketta ja yhteensä enintään 60.000.000 uutta 0,12 euron nimellisarvoista B-osaketta. Osakepääomaa voidaan korottaa enintään 7.320.000 eurolla.

Lisäksi yhtiökokous valtuutti edellä mainitun valtuutuksen rajoissa hallituksen päättämään osakeannista, optio- ja muiden osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien luovuttamisesta, joilla yhtiö antaa hallussaan olevia A-osakkeita enintään 1.725.659 kappaletta ja B-osakkeita enintään 2.794.408 kappaletta.

Valtuutus on voimassa viisi vuotta yhtiökokouksen päätöksestä lukien.

Katsauskauden aikana hallitus käytti valtuutustaan ja myi yhteensä 335.512 kpl Panostaja Oyj:n hallussa olevia omia B-osakkeita (kaupankäyntitunnus: PNABS) yhtiön johtoryhmän jäsenille. Kauppa toteutettiin 12.3.2008 Helsingin Pörssin jälkipörssissä. Kauppahinta oli 12.3.2008 päätöskurssi eli 1,07 euroa kappaleelta, yhteensä 358.997,84 euroa. Kauppa tehtiin Panostaja Oyj:n johtoryhmän kannustinjärjestelmän toteuttamiseksi.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen 18 kuukauden kuluessa yhtiökokouksen valtuutus päätöksestä lukien päättämään omien osakkeiden hankkimisesta vapaalla omalla pääomalla. Osakkeet on päätettävä hankkia osakelajien suhteessa ja siten, että nimellisarvoltaan 0,12 euron A-osakkeita hankitaan enintään 1.725.659 kappaletta ja nimellisarvoltaan 0,12 euron B-osakkeita enintään 2.794.408 kappaletta, jolloin hankittavien osakkeiden yhteenlaskettu määrä ei ylitä kymmentä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Osakkeet hankitaan yhtiölle hallituksen päättämällä tavalla ja päättämässä laajuudessa käytettäväksi vastikkeena mahdollisissa yrityskaupoissa tai muissa rakennejärjestelyissä tai hankittaessa liiketoimintaan kuuluvaa omaisuutta yhtiölle tai samaan konserniin kuuluvalla yhtiöllä, yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi tai osakkeiden mitätöimiseksi tai avainhenkilöstön kannustinjärjestelmän toteuttamiseksi. Osakkeet hankitaan muussa kuin osakkeenomistajien omistusten suhteessa Helsingin Pörssin järjestämän julkisen kaupankäynnin välityksellä niille julkisessa kaupankäynnissä muodostuneesta hankintahetken käyvästä hinnasta.

Panostaja Oyj:n kehitysjohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi kutsuttiin 1.2.2008 YTM Heikki Nuutila, joka vastaa emoyhtiön liiketoimintaprosessien kehittämisestä ja konsernin kiinteistökehityksestä sekä tukee aktiivisesti liiketoiminta-alueiden johtoa. Nuutila on aikaisemmin toiminut mm. Tutor Partners Oy:n toimitusjohtajana ja Andersen Global Corporate Financesissa johtajana.

KL-Varaosat -yhtiöiden toimitusjohtajaksi ja osakkaaksi kutsuttiin 1.4.2008 alkaen Jarkko Iso-Eskeli, joka siirtyi tehtävään FennoSteel Oy:n vientipäällikön tehtävästä.

LukkoExpert Security Oy:n osakkaaksi kutsuttiin 10.6.2008 yhtiön toimitusjohtaja Jukka Laakso. Jukka Laakso on toiminut LukkoExpert Security Oy:n toimitusjohtajana vuodesta 2005 lähtien.

Suomen Helasto Oy:n toimitusjohtajaksi kutsuttiin lokakuussa Pekka Koskenkorva.

Osakepääoma

Tilikauden päättyessä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5.529.081,60 euroa. A-sarjan osakkeiden liikkeelle laskettu osakemäärä on 17.256.595 kappaletta ja B-sarjan 28.819.085 kappaletta.

Panostaja Oyj:n 18.3.2008 saaman ilmoituksen mukaan Olli Halmevuon omistus Panostaja Oyj:ssä alitti 5 prosentin rajan 18.3.2008, jolloin Halmevuon omistus oli 1.980.943 A-osaketta ja 272.634 B-osaketta eli yhteensä 2.253.577 Panostaja Oyj:n osaketta, mikä on 4,98 % Panostajan osakkeista ja 10,69 % äänistä.

Panostaja Oyj:n yhtiökokous päätti 18.12.2007 hallituksen kokouspalkkioiden maksamisesta siten, että noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön B-sarjan osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Lisäksi Panostaja Oyj:n hallitus päätti yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa toteuttaa yhtiökokouksen päätös hallituksen jäsenten palkkioista osakkeiden osalta siten, että palkkio toimitetaan neljä kertaa vuodessa aina osavuositarkastuksen/tilinpäätöksen julkistamista seuraavana päivänä.

Yhtiökokouksen ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 13.3.2008 hallituksen jäsenille kokouspalkkioiden maksuna yhteensä 7.569 kappaletta B-sarjan osakkeita, 12.6.2008 yhteensä 6.530 kappaletta B-sarjan osakkeita ja 11.9.2008 6.638 kappaletta B-sarjan osakkeita.

Hallitus käynnisti 30.10.2008 omien osakkeiden osto-ohjelman yhtiökokouksen 18.12.2007 antaman valtuutuksen perusteella. Hankittava määrä on enintään 4.520.067 osaketta, jolloin hankittavien osakkeiden yhteenlaskettu määrä ei ylitä kymmentä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Osto-ohjelma päättyy viimeistään 30.4.2009.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 739.751 kappaletta, joista A-osakkeita oli 476.000 ja B-osakkeita 263.751. Hankittujen A-osakkeiden määrä vastasi 1,03 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja 2,55 % kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä. B-osakkeiden määrä vastasi 0,57 prosenttia osakemäärästä ja 0,07 % äänimäärästä.

Vaihdeettava pääomalain

Vaihdettavan pääomalainan 2006 velkamäärä oli tilikauden lopussa 17.212.500 euroa ja se oikeuttaa yhteensä 10.125.000 uuden B-osakkeen merkitsemiseen.

Panostaja Oyj:n vaihdettavalla pääomalainalla 2006 merkittiin 875.000 kappaletta uusia Panostajan B-sarjan osakkeita, joita koskeva osakepääoman korotus 105.000 euroa on merkitty 8.5.2008 kaupparekisteriin.

Merkityt osakkeet otettiin kaupankäynnin kohteeksi Helsingin Pörssissä 12.5.2008. Uudet Panostajan B-sarjan osakkeet yhdisteltiin B-sarjan osakkeisiin 31.10.2008.

Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto siirretään kertyneiden voittovarojen tilille lisäykseksi, ja että osinkoa jaetaan voittovaroista 0,12 euroa/osake.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Ylimääräinen yhtiökokous päätti 10.11.2008 A- ja B-osakesarjojen yhdistämisestä yhdeksi osakesarjaksi. Yhdistämisen yhteydessä Panostaja Oyj järjesti maksuttoman osakeannin A-sarjan osakkeenomistajille, jossa jokaista kolmeatoista (13) A-sarjan osaketta vastaan annettiin maksutta yksi (1) uusi Panostajan osake. Osakesarjojen yhdistämisen ja suunnatun osakeannin jälkeen A-sarjan osakkeenomistaja omistaa näin A-osakkeiden sijasta jokaista aikaisempaa kolmeatoista (13) A-osaketta kohden neljätoista (14) Panostajan osaketta. Osakesarjojen yhdistymisen jälkeen jokaisella osakkeella on yksi ääni ja samat osakasoikeudet.

Kaupankäynti yhdistetyillä osakkeilla alkoi 14.11.2008. Osakkeen kaupankäyntitunnus on PNA1V.

Panostaja Oyj:n osakepääoma ja omistusosuudet muuttuivat, kun Panostaja Oyj:n maksuttomassa osakeannissa annettavat uudet rekisteröitiin kaupparekisteriin 14.11.2008. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 47.403.110.

Matti Koskenkorvan osuus alitti 15 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Matti Koskenkorvan osuus on 6.124.453 osaketta, joka edustaa 12,9 % Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä. Maija Koskenkorvan osuus ylitti 10 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Maija Koskenkorvan osuus on 5.071.742 osaketta, joka edustaa 10,7 % Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä. Olli Halmevuon osuus alitti 5 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Olli Halmevuon osuus on 2.013.715 osaketta, joka edustaa 4,2 % Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä.

Osakeanti ei vaikuttanut yhtiön osakepääomaan.

Ylimääräinen yhtiökokous päätti 10.11.2008 myös yhtiöjärjestyksen muuttamisesta. Uusi yhtiöjärjestys on rekisteröity kaupparekisteriin 14.11.2008.

Lisäksi yhtiö on jättänyt oikaisuvaatimuksen verottajan pääomasijoittaja tulkinnasta tilikauden päättymisen jälkeen. Takoma Oyj:n osakkeiden pääomanpalautukseen liittyvässä ennakkopäätöksessä keväällä 2008 konserniverokeskus katsoi kokonaisarvion perusteella Panostajan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetuksi pääomasijoittajaksi. Säännönmukaisessa verotuksessa 2007 konserniverokeskus on katsonut Panostaja Oyj:n edellä mainituksi pääomasijoittajaksi ja on verottanut Panostaja Oyj:tä eräistä käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoitoista.

Panostaja Oyj kiistää verottajan tulkinnan ja on jättänyt asiaa koskevan oikaisuvaatimuksen verotuksen oikaisulautakunnalle. Käsittelyn oikaisulautakunnassa arvioidaan kestävän 6–8 kuukautta.

Selvitystyö koskien konsernin omistamien kiinteistöjen realisointia oli tarkoitus saattaa päätökseen joulukuun 2008 aikana, mutta rahoitusmarkkinoiden tilanteesta johtuen selvitystyö on edelleen käynnissä.

Näkymät tulevalle tilikaudelle

Panostaja-konserni tulee edelleen keskittymään perusliiketoimintastrategiansa mukaiseen liikeideaan ja nykyisten liiketoiminta-alueiden kehittämiseen. Suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen, jatkuvasti voimistuvat muutokset yritysten liiketoimintaympäristössä ja kansainvälistyminen, tuovat markkinoille lähivuosina suuren joukon ostettavia yrityksiä. Panostajan toimintaedellytykset, käytettävissä olevat pääomat ja likvidit varat luovat hyvän perustan toiminnan voimakkaalle laajentamiselle. Lisääntyvä yritystarjonta perinteisillä toimialoilla toimivissa pk-yrityksissä mahdollistaa sekä laajentumisen jatkamisen uusille liiketoiminta-alueille että nykyisten liiketoiminta-alueiden kasvattamisen.

Kansainvälisen taloustilanteen voimakas heikentyminen vaikuttaa myös Suomeen. Suhdanneodotukset nykyisten liiketoiminta-alueiden toimialoilla ovat voimakkaasti sidoksissa asiakasyritysten näkymiin. Panostaja-konsernin eri liiketoiminta-alueilla näkymät vaihtelevat heikenevistä varovaisen positiivisiin. Rakennussuhdanteen käänne vaikuttaa osaan Panostaja-konsernin liiketoiminta-alueista, mutta korjaaviin toimenpiteisiin on ryhdytty jo hyvissä ajoin. Päätyneellä tilikaudella toteutetut investoinnit raportointi- ja seurantajärjestelmiin lisäävät reagointikykyä. Nykyinen suhdannetilanne tarjoaa myös mahdollisuuksia yritysostoihin ja Panostaja-konsernin kasvustrategiaa on tarkoitus toteuttaa hallituilla yritysostoilla erityisesti olemassa oleville liiketoiminta-alueille. Konsernin tilikauden liikevaihdon ja liikevoiton odotetaan ylittävän päätyneen tilikauden tason.

Konsernin tuloslaskelma

(1 000 euroa)	Liitetieto	1.11.2007 – 31.10.2008	1.11.2006 – 31.10.2007
Liikevaihto		121 133	69 135
Liiketoiminnan muut tuotot	9	757	683
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	10	45	0
Materiaalit ja palvelut		68 970	40 197
Henkilöstökulut	11	27 289	16 076
Poistot	12	3 602	1 610
Liiketoiminnan muut kulut	13	15 622	8 668
Liikevoitto		6 452	3 267
Rahoitustuotot	14	1 858	712
Rahoituskulut	15	-3 916	-1 809
Voitto ennen veroja		4 394	2 170
Tuloverot	16	1 635	509
Voitto jatkuvista liiketoiminnoista		2 759	1 661
Voitto myydyistä liiketoiminnoista	7	11 038	4 273
Tilikauden voitto		13 797	5 934
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		12 694	4 295
Vähemmistölle		1 103	1 638
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos			
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista, €	17		
Laimentamaton		0,037	0,034
Laimennettu		0,046	0,038
Tulos/osake myydyistä liiketoiminnoista, €	17		
Laimentamaton		0,247	0,086
Laimennettu		0,201	0,066
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä liiketoiminnoista, €	17		
Laimentamaton		0,284	0,120
Laimennettu		0,247	0,104

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernin tase

(1 000 euroa)	Liitetieto	31.10.2008	31.10.2007
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	18	27 329	12 839
Muut aineettomat hyödykkeet	18	2 190	460
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19, 20	18 770	17 826
Osuudet osakkuusyhtiöissä	20, 21	1 787	975
Muut pitkäaikaiset varat	22	4 169	230
Korolliset saamiset		65	15
Laskennalliset verosaamiset	23	628	1 252
Pitkäaikaiset varat yhteensä		54 938	33 597
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	24	22 991	21 100
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	22 279	18 974
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		273	0
Rahoitusarvopaperit	26	0	8 055
Rahavarat	27	46 018	33 219
Lyhytaikaiset varat yhteensä		91 561	81 348
Varat yhteensä		146 499	114 945
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	28	5 529	5 424
Ylikurssirahasto	28	4 646	4 647
Muuntoero		-6	35
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	28	12 403	14 219
Kertyneet voittovarot		19 669	10 945
Yhteensä		42 241	35 270
Vähemmistön osuus		11 562	4 290
Oma pääoma yhteensä		53 803	39 560
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset rovelat	23	1 729	1 452
Rahoitusvelat	30	57 997	32 871
Pitkäaikaiset velat yhteensä		59 726	34 323
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	30	6 470	17 782
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat rovelat			
Ostovelat ja muut velat	31	26 500	23 280
Lyhytaikaiset velat yhteensä		32 970	41 062
Velat yhteensä		92 696	75 385
Oma pääoma ja velat yhteensä		146 499	114 945

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernin rahavirtalaskelma

(1 000 euroa)	Liitetieto	2008	2007
Liiketoiminta			
Liikevoitto		6 453	8 299
Oikaisut liikevoittoon		3 602	2 188
Nettokäyttöpääoman muutos		-3 294	201
Maksetut korot		-3 624	-1 585
Saadut korot		1 870	1 002
Verot		-1 256	-1 488
Liiketoiminnan nettorahavirta		3 751	8 618
Investoinnit			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-3 986	-2 883
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeitten luovutustulot		417	442
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	6	-13 729	-8 749
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	7	12 828	350
Investointien nettorahavirta		-4 470	-10 840
Rahoitus			
Osakeannista saadut maksut		0	386
Lainojen nostot		30 400	45 410
Lainojen takaisinmaksut		-20 574	-8 961
Omien osakkeiden hankinta		-458	-2 051
Omien osakkeiden myynti		359	656
Maksetut osingot		-4 263	-4 373
Rahoituksen nettorahavirta		5 464	31 067
Rahavarojen muutos		4 745	28 845
Rahavarat kauden alussa		41 274	12 429
Rahavarat kauden lopussa		46 019	41 274

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

(1 000 euroa)	Liitetieto	Sijoitetun vapaan			Muuntoerot	Voitto-varat	Vähem-mistö-osuus	Yhteensä
		Osake-pääoma	Ylikurssi-rahasto	pääoman rahasto				
Oma pääoma 31.10.2006		3 568	2 683			11 909	2 154	20 314
Muuntoerot					35			35
Tilikauden voitto						4 295	1 638	5 933
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä		0	0	0	35	4 295	1 638	5 968
Osakepääoman korotus liittyen vaihdettavan pääomalainan vaihtoihin		587	1 964	2 265				4 816
Oman pääoman osuus vaihdettavasta pääomalainasta				860				860
Osakeperusteisten maksujen kustannus	11			78				78
Osingonjako						-3 865	-508	-4 373
Osakeanti		1 269		11 016				12 285
Omien osakkeiden hankinta						-2050		-2 050
Omien osakkeiden myynti						656		656
Vähemmistöosuuksien hankinnat							1 006	1 006
Muut oman pääoman muutokset yhteensä		1 856	1 964	14 219	0	-5 259	498	13 278
Oma pääoma 31.10.2007		5 424	4 647	14 219	35	10 945	4 290	39 560
Oma pääoma 1.11.2007		5 424	4 647	14 219	35	10 945	4 290	39 560
Muuntoerot					-41			-41
Tilikauden voitto						12 694	1 103	13 797
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä		0	0	0	-41	12 694	1 103	13 756
Osakepääoman korotus liittyen vaihdettavan pääomalainan vaihtoihin	28	105		1 383				1 488
Oman pääoman osuus vaihdettavasta pääomalainasta				-132				-132
Osakeperusteisten maksujen kustannus	11			89				89
Osingonjako						-3 970	-469	-4 439
Osakeanti								0
Pääoman palautus				-3 081			2 722	-359
Omien osakkeiden hankinta				-458				-458
Omien osakkeiden myynti				383				383
Myydyt liiketoiminnot							-2 099	-2 099
Vähemmistöosuuksien hankinnat							6 015	6 015
Muut oman pääoman muutokset yhteensä		105	0	-1 816	0	-3 970	6 169	488
Oma pääoma 31.10.2008		5 529	4 647	12 403	-6	19 669	11 562	53 804

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot

1. Yrityksen perustiedot

Panostaja Oyj yhdessä sen tytäryritysten kanssa ("Panostaja" tai "konserni") muodostavat monialakonsernin, jonka päämarkkina alue on Suomi. Konserni toimii tällä hetkellä kolmella toista liiketoiminta-alueella. Emoyhtiö Panostaja Oyj panostaa suomalaisiin perinteisten toimialojen pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ensisijassa yritysostoin.

Panostaja Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, joka toimii Suomen valtion lainsäädännön alaisena. Yhtiön osakkeet noteerattiin vuodesta 1989 vuoteen 1998 meklaristalla sekä vuodesta 1998 Helsingin Pörssin I-listalla. Listauudistuksen 2.10.2006 jälkeen yhtiön osakkeet on NASDAQ OMX Helsingissä. Yhtiön kotipaikka on Tampere ja sen pääkonttorin osoite on Postitorvenkatu 16, 33840 Tampere, mistä jäljennös konsernitiilinpäätöksestä on saatavissa.

Panostaja Oyj:n hallitus on kokouksessaan 17. joulukuuta 2008 hyväksynyt tämän konsernitiilinpäätöksen julkistettavaksi.

2. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Laatimisperiaatteet

Konsernitiilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.10.2008 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitiilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitiilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja. Ennen 1.11.2004 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisen osalta liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS:n mukaisena oletushankintameno. Näiden hankintojen luokittelua tai tilinpäätöskäsittelyä ei ole oikaistu avaavaa IFRS-tasetta laadittaessa.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamien tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

Tytäryritykset

Konsernitiilinpäätökseen sisältyvät emoyritys Panostaja Oyj ja kaikki sen tytäryritykset.

Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitiilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot, sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitiilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tilikauden voiton jakautuminen emoyrityksen omistajille ja vähemmistölle esitetään tuloslaskelman yhteydessä ja vähemmistölle kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eränään taseessa oman pääoman osana.

Liiketapahtumat vähemmistöomistajien kanssa käsitellään kuten liiketapahtumat emoyrityksen omistajien kanssa. Kun kyseessä on osto vähemmistöltä, maksetun vastikkeen ja tytäryrityksen nettovarallisuuden asianomaisen hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus vähennetään omasta pääomasta. Myös voitot tai tappiot vähemmistölle tapahtuneista myynneistä kirjataan omaan pääomaan. Kun kyseessä on myynti vähemmistölle, saadun myyntitulon ja vastaavan vähemmistöosuuden erotus kirjataan myös omaan pääomaan.

Osakkuusyrittukset

Osakkuusyrittukset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrittukset on yhdistetty konsernitiilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrittäksen välillä on eliminoitu konsernin omistusosuuden mukaisesti. Osakkuusyrittäsjointo sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyrittästen tilikauden tuloksista on esitetty omana eränään liikevoiton jälkeen.

Segmenttiraportointi

Konsernin ensisijainen segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin. Konsernilla ei ole toissijaista segmenttijakoa.

Valuuttamääräiset erät

Konsernitiilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämismuuttua. Valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään toimintavaihtua määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetariset saamiset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muuntamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Ei-monetariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmien tuotto- ja kuluerät on muunnettu euroiksi liiketoimien toteutumispäivien

kursseihin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa muuntoeron, joka kirjataan omaan pääomaan. Ulkomaisen yksikköön tehdystä sijoituksesta aiheutuneet muuntoerot kirjataan omaan pääomaan. Kun ulkomainen yksikkö myydään osittain tai kokonaan, kirjataan kumulatiiviset muuntoerot omasta pääomasta tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteet

Tuotot kirjataan saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella. Yleensä tuloutus tapahtuu luovutettaessa suorite. Pitkien projektien osalta yritys noudattaa pitkäaikaishankkeiden kirjaussääntöjä. Pitkäaikaishankkeen tuotot ja kulut kirjataan hankkeen valmistusasteen mukaisesti. Valmistusaste määritetään perustuen tilinpäätöspäivän toteutuneiden menojen osuuteen hankkeen arvioiduista kokonaisuista.

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty mm. välilliset verot ja alennukset.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisut samoin kuin laskennallisten verojen muutokset. Suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin liittyvä verovaikutus kirjataan vastaavasti osaksi omaa pääomaa.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat kirjataan väliaikaisista eroista omaisuus- ja velkaerien verotusarvojen sekä kirjanpitoarvojen väliltä velkamenetelmän mukaisesti. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpäätöspäivään mennessä säädetyillä verokannoilla. Laskennallista verovelkaa ei kutienkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisaikana.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät käyttöomaisuudesta, tilinpäätössiirroista ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennallista veroa ei kirjata liikearvosta, joka ei ole verotuksessa vähennyskelpoista.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja myydyt toiminnot

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmä) luokitellaan myytävänä oleviksi ja arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Myyty toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-alueetta tai maantieteellistä toiminta-alueetta, on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä merkittävästä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta, tai on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen. Myytyjen toimintojen tulos esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo, joka on aiheutunut 1. marraskuuta 2004 jälkeen tehdyistä hankinnoista, vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Ennen 1. marraskuuta 2004 syntynyt liikearvo vastaa aiemman kirjanpitoikäntönnön mukaista kirjanpitoarvoa siirtymäpäivänä. Tätä arvoa on käytetty IFRS-siirtymäpäivän liikearvon oletushankintamenona.

Liikearvo testataan vuosittain arvonalentumisen varalta ja se arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettyinä arvonalentumisilla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan kaudelle, jolla ne syntyvät. Kehittämismenot aktivoidaan, kun yritys pystyy todentamaan kehitettävän tuotteen teknisen toteutettavuuden ja kaupalliset hyödyntämismahdollisuudet sekä kun hankintamenu pystytään luotettavasti määrittämään. Muut kehittämismenot kirjataan kuluksi. Yrityksen tämänhetkinen kehittämistyö on ollut sen luonteista, että se ei ole täyttänyt aktivointikriteereitä ja siten kehittämismenot kirjataan kuluksi niiden syntyessä. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhempinä tilikausina.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

Aineettomat oikeudet	3 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	5 – 10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset	20 – 25 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3 – 10 vuotta

Hyödykkeiden arvioitu jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, niitä muutetaan vastaavasti.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot määritetään vertaamalla myyntihintaa kirjanpitoarvoon, ja ne esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muina tuottoina tai kuluina.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt sisältävät sijoituksia kiinteistöihin, joita pidetään vuokratuottojen hankkimiseksi tai omaisuuden arvonnousun takia tai molemmista syistä. Sijoituskiinteistöt käsitellään pitkäaikaisena sijoituksena ja ne arvostetaan alkuperäiseen hankintahintaan.

Poistot lasketaan tasapoistoina, ja kirjanpitoa oikaistaan mahdollisilla arvonalentumistappioilla. Taloudelliset pitoajat ovat samat kuin aineellisilla käyttöomaisuushyödykkeillä.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokranantajan kannettavaksi, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Ne vuokrasopimukset, joissa vuokralle ottajalla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Konsernilla on useita muiksi vuokrasopimuksiksi luokiteltuja sopimuksia, joiden perusteella maksettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä sopimusajan kuluessa.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvon alentuminen

Omaisuserien kirjanpitoarvoja arvioidaan tilinpäätöshetkellä mahdollisten arvonalentumisen viitteiden havaitsemiseksi. Jos viitteitä havaitaan, arvio omaisuserästä kerrytettävissä olevasta rahamäärästä määritetään. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla.

Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön tasearvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhteisesti muita yksikön omaisuseriä. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vastaiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskonttauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käytetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköiden erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineetomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio peruutetaan, jos omaisuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio peruutetaan korkeintaan siihen määrään asti, joka omaisuserälle olisi määritetty kirjanpitoarvoksi (poistoilla vähennettynä), jos siitä ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Julkiset avustukset

Aineetomiin hyödykkeiden tai aineellisten hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen omaisuserän kirjanpitoarvosta silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset. Sellaiset avustukset, jotka on saatu korvauksiksi syntyneistä

menoista, on tuloutettu sillä kaudella kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot merkitään kuluksi. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Valtion myöntämät korottomat tai matalakorkoiset lainat kirjataan saadun lainan määräisinä.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty FIFO-menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenoon luetaan materiaalien ostomenon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvoa on alennettu epäkurantin omaisuuden osalta.

Rahoitusjohdannaiset

Konserni käyttää johdannaissopimuksia korkoriskiltä suojautumiseen. Rahoitusjohdannaiset kirjataan sopimushetkellä taseeseen niiden hankintameno, jonka jälkeen ne arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Johdannaissopimukset on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi rahoitusvaroiksi ja -veloiksi, koska konserni ei sovelle niihin IAS 39 mukaista suojauslaskentaa. Tällaisten johdannaissopimusten käypien arvojen muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat sijoitukset. Luokittelu tapahtuu alkuperäisen hankinnan yhteydessä rahoitusvarojen käyttötarkoituksen perusteella.

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi. Tähän ryhmään kuuluvat omaisuserät kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, paitsi milloin niiden eräänymiseen on yli 12 kuukautta. Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksista johtuvat voitot ja tappiot esitetään tuloslaskelmassa sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumatomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin, elleivät ne eräänny yli 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä lukien. Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen ja ne, joilla ei ole kiinteää eräpäivää, arvostetaan hankintahintaan. Lainasaamisille tehdään arvonalennus, mikäli niiden tasearvo on suurempi kuin arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Myytävissä olevat sijoitukset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on joko nimenomaisesti luokiteltu tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun ryhmään.

Ne kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, ellei johdolla ole aikomusta pitää kyseistä sijoitusta kauemmin kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien. Myytävissä olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutos kirjataan omaan pääomaan. Listaamattomat arvopaperit, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, merkitään taseeseen hankinta-arvoon. Kun myytävissä olevat arvopaperit myydään tai niiden arvo on alentunut, kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan rahoitusvaroista syntyneisiin realisoituneisiin nettovoittoihin tai tappioihin.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta objektiivista näyttöä. Jos tällaista näyttöä on myytävissä olevia sijoituksia koskien, kertynyt tappio – joka määritetään hankintamenon ja senhetkisen käyvän arvon erotuksena, josta vähennetään kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aiemmin tulosvaikutteisesti kirjattu arvonalentumistappio – siirretään pois omasta pääomasta ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoitusten rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut olennaisilta osin toiselle osapuolelle.

Myynti- ja muut saamiset

Myyntisaamiset arvostetaan alkuperäisen lasketun määrän mukaisesti vähennettynä arvonalentumisella. Myyntisaamisista kirjataan arvonalennus, kun on olemassa perusteltu näyttö, että konserni ei tule saamaan yksittäistä saamista alkuperäisin ehdoin. Aiemmin kirjatuista arvonalentumistappioista myöhemmin takaisinsaadut määrät kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelmaan.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden alkuperäinen maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Shekkitililuotot on esitetty muissa lyhytaikaisissa veloissa.

Lainat

Lainat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Tämän jälkeen ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon käyttäen efektiivisen koron menetelmää; saadun maksun (transaktiomenoilla vähennettynä) ja takaisin maksettavan määrän välinen erotus kirjataan korkokuluksi laina-aikana.

Vaihdettavan lainan ja vaihtovelkakirjalainan velkakomponentin käypä arvo määritetään käyttäen vastaavan vaihto-oikeudettoman lainan markkinakorkoa. Tämä määrä esitetään jaksotettuun hankintamenoon perustuvaan määrään velkana, kunnes sen voimassaolo lakkaa vaihdon tapahtuessa tai lainan erääntyessä. Jäljelle jäävä osa kohdistetaan vaihto-oikeuteen. Se kirjataan omaan pääomaan verovaikutuksilla vähennettynä.

Lainat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta lykätä niiden suorittamista vähintään 12 kuukauden päähän tilinpäätöspäivästä.

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi, kun ne toteutuvat.

Eläkevastuut

Konsernin eläkejärjestelyt on luokiteltu maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisella eläkejärjestelyllä tarkoitetaan järjestelyä, jossa yhtiö suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yhteisölle. Yhtiöllä

ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, jos kyseisellä erillisellä yhteisöllä ei ole riittävästi varoja suorittaakseen kaikille henkilöille heidän kuluvalta tai aikaisemmalla tilikaudella suorittamaansa työhön liittyviä etuuksia. Maksupohjaiseen järjestelyyn suoritettavat maksut kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta maksu suoritetaan.

Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on kannustinjärjestelyjä, joissa maksut suoritetaan oman pääoman ehtoisina instrumentteina. Oma pääomana maksettavista liiketoimista aiheutuva meno määritetään myöntämispäivän käyvän arvon perusteella. Yhtiö määrittää käyvän arvon asianmukaista hinnoittelumenetelmää käyttäen. Oma pääomana maksettavista liiketoimista johtuva meno ja vastaava oman pääoman lisäys kirjataan sen ajanjakson kuluessa, jona työtä suoritetaan ja/tai työn suorittamiseen perustuvat ehdot täyttyvät. Kyseinen ajanjakso päättyy päivänä, jona asianomaiset henkilöt ovat täysin oikeutettuja palkitsemiseen ("oikeuden syntymisajankohta"). Oma pääomana maksettavista liiketoimista kuhunkin tilinpäätöspäivään mennessä kirjatut kertyneet kulut kuvastavat sitä, miltä osin oikeuden syntymisajanjakso on kulunut loppuun, sekä konsernin parasta arviota niiden oman pääoman ehtoisten instrumenttien lukumäärästä, joihin lopulta syntyy oikeus. Tulosvaikutus esitetään konsernin tuloslaskelmassa henkilöstökuluissa.

Varaukset

Varaukset kirjataan kun yrityksellä on aikaisempien tapahtumien seurauksena laillinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä vastaa parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää tilinpäätöspäivänä. Konsernilla ei ole varauksia.

Uusien ja uudistettujen IFRS-standardien ja IFRIC-tulkintojen soveltaminen

Konserni on soveltanut 1.11.2007 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja standardeja sekä tulkintoja:

- *IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot.* IFRS 7 edellyttää tietojen esittämistä sekä rahoitusinstrumenttien merkityksestä yhteisön taloudelliseen asemaan ja tulokseen että rahoitusinstrumenteista johtuvien riskien luonteesta ja laajuudesta. Standardi on lisännyt konsernin vuositilinpäätöksessä esitettävien liitetietojen määrää, uudet liitetiedot koskevat lähinnä herkkyysanalyyssejä.
- *IAS 1 -standardin muutos IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen – Tilinpäätöksessä esitettävät pääomatiedot.* Muutettu IAS 1 edellyttää tietojen esittämistä yhteisön pääoman tasosta ja sen hallinnasta tilikauden aikana. Säännökset ovat laajentaneet konsernitilinpäätöksen liitetietoja.

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, jotka eivät ole vielä voimassa ja joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

- IFRIC 11, *Konsernin ja omia osakkeita koskevat liiketoimet* (voimassa 1.3.2008 alkavilla tilikausilla). Tulkinta selvittää omia osakkeita tai konserniyhtiöitä koskevien liiketoimien käsitteitä emoyhtiön ja konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä ohjeistamalla näiden luokittelua omana pääomana maksettaviin tai käteisvaroina maksettaviin osakeperusteisiin liiketoimiin. Tällä tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- IFRIC 12 *Service Concession Arrangements* (voimassa 1.1.2008 alkavilla tilikausilla). Konsernilla ei ole tulkinnassa tarkoitettuja sopimuksia julkisen sektorin kanssa, joten tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 14 IAS 19 - IAS 19 – *The Limit on a Defined Benefit Asset, Minimum Funding Requirements and their Interaction* (voimassa 1.1.2008 alkavilla tilikausilla). Tulkintaa sovelletaan IAS 19 -standardin mukaisiin työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuusperusteisiin järjestelyihin ja muihin pitkäaikaisiin etuusperusteisiin työsuhte-etuuksiin silloin, kun järjestelyyn liittyy vähimmäisrahoitustarve. Tulkinta myös tarkentaa tulevien palautusten tai vastaisten järjestelyyn suoritettavien maksujen vähennysten kautta taseeseen merkittävän omaisuuden kirjaamisedellytyksiä. Konsernilla ei ole tulkinnassa tarkoitettuja etuusperusteisia eläkejärjestelyjä, joten tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 8 *Toimintasegmentit* (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IFRS 8:n mukaan esitettävien segmenttitietojen on perustuttava johdolle toimitettuun yhteisön sisäiseen raportointiin ja siinä noudatettuihin laskentaperiaatteisiin. Konsernin johto on selvittämässä standardin vaikutusta konsernin segmenttiraportointiin.
- IAS 23 *Vieraan pääoman menot* (uudistettu 2007) (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uudistettu standardi edellyttää, että ehdot täyttävän hyödykkeen, kuten tuotantolaitoksen, hankintamenoon sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot. Konserni on kirjannut aiemmin sallitulla tavalla vieraan pääoman menot kuluiksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Laatimisperiaatteen muutoksella ei konsernin arvion mukaan tule olemaan olennaista vaikutusta tulevaan tilinpäätökseen. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 13 *Kanta-asiakasohjelmat* (voimassa 1.7.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Konsernilla ei ole tulkinnassa tarkoitettuja kanta-asiakasohjelmia, joten tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* (uudistettu 2007) (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset vaikuttavat lähinnä tuloslaskelman ja oman pääoman muutoksia osoittavan laskelman esitystapaan. Lisäksi uudistettu standardi muuttaa laajasti myös muissa standardeissa käytettävää terminologiaa, ja myös joidenkin tilinpäätöslaskelmien nimet muuttuvat. Osakekohtainen tulos -tunnusluvun laskentaperiaate ei muutu. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistäminen* (uudistettu 2008) (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uudistetun standardin soveltamisala on aikaisempaa laajempi. Uudistettu standardi sisältää useita konsernin kannalta merkittäviä muutoksia. Standardimuutokset vaikuttavat hankinnoista kirjattavan liikearvon määrään sekä liiketoimintojen myyntituloksiin. Standardimuutoksilla on vaikutusta myös tuloslaskelmaan kirjattaviin eriin sekä hankintatilikaudella että niillä tilikausilla, joilla suoritetaan lisäkauppahintaa tai toteutetaan lisähankintoja. Standardin siirtymäsääntöjen mukaisesti liiketoimintojen yhdistämisissä, joissa hankinta-ajankohta on ennen standardin pakollista käyttöönottoa, ei oikaista. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 27 *Konsernitiilin päätös ja erillistilin päätös* (muutettu 2008) (voimassa 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutettu standardi edellyttää tytäryrityksen omistusmuutoksista syntyvien vaikutusten kirjaamista suoraan konsernin omaan pääomaan silloin, kun emoyrityksen määräysvalta säilyy. Mikäli määräysvalta tytäryrityksessä menetetään, jäljellä oleva sijoitus arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Vastavaa kirjanpidollista käsittelytapaa sovelletaan jatkossa myös osakkuusyrittysijoituksiin (IAS 28) ja yhteisyritysosuuksiin (IAS 31). Standardimuutoksen seurauksena tytäryrityksen tappioita voidaan kohdistaa vähemmistölle silloinkin, kun ne ylittävät vähemmistön sijoituksen määrän. Uudistettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRS 2 *Osakeperusteiset maksut -standardin muutokset – Vesting Conditions and Cancellations* (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutos edellyttää, että kaikki lopullista oikeutta synnyttämättömät ehdot otetaan huomioon myönnettyjen oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypää arvoa määritettäessä. Lisäksi standardimuutoksessa tarkennetaan peruutusten käsittelyä koskevaa ohjeistusta. Konserni selvittää parhaillaan näiden standardimuutosten vaikutuksia sen tulevaan tilinpäätökseen. Standardin muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettaviksi EU:ssa.
- IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen ja IAS 32 Rahoitusinstrumenttien esittäminen -standardien muutokset – Puttable Financial Instruments and Obligations Arising on Liquidation* (voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardien muutokset edellyttävät tietyt ominaisuudet täyttävien, lunastusveloitteisten oman pääoman ehtoisten rahoitusinstrumenttien (puttable financial instruments) luokittelua omaksi pääomaksi, kun ne tähän asti on käsitelty velkoina. Muutettujen standardien käyttöönotolla ei tule olemaan vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Standardimuutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettaviksi EU:ssa.
- *Improvements to IFRSs -muutokset (Annual Improvements 2007)* (voimaan pääsääntöisesti 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla

tilikausilla). Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireiset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Hankkeeseen kuuluvat muutokset koskevat yhteensä 34 standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta konsernin arvion mukaan tulevat muutokset eivät ole merkittäviä konsernitilinpäätöksen kannalta. Standardimuutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettaviksi EU:ssa.

- Muutokset standardeihin IFRS 1 *Ensimmäinen IFRS-standardien käyttöönotto* ja IAS 27 *Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös – Cost of an Investment in a Subsidiary, Jointly Controlled Entity or Associate* (voimaan 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardimuutokset koskevat IFRS-ensisiirtyjiä, eikä niillä siten ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen.
- IFRIC 15 *Agreements for the Construction of Real Estate* (voimaan 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinnassa annetaan ohjeistusta siihen, mitä standardia kiinteistöjen rakentamisesta syntyvien tuottojen kirjaamisessa on sovellettava, ja milloin tuotot kiinteistön rakentamishankkeesta voidaan tulouttaa. Tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen, sillä konserni ei toimi rakennusalalla. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IFRIC 16 *Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation* (voimaan 1.10.2008 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Tulkinta selkeyttää ulkomaisen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus- kirjanpitoikäsiittelyä konsernitilinpäätöksessä. Konsernin arvion mukaan tulkinnalla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tulevaan tilinpäätökseen. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.
- IAS 39 *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen* -standardin muutos (Eligible Hedged Items) (voimaan 1.7.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset koskevat suojauslaskentaa. Niillä tarkennetaan IAS 39:n ohjeistusta suojauskohteen yksipuolisen riskin suojaamisesta sekä inflaatoriskin suojaamisesta, kun kyseessä on rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä. Konserni arvioi, ettei standardimuutoksella ole vaikutusta konsernin tuleviin tilinpäätöksiin. Muutettua standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

3. Rahoitusriskien hallinta

1) Rahoitusriskit

Konserni altistuu toimintansa seurauksena useille rahoitusriskeille. Konsernin riskienhallinnan tavoite on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen. Konsernin riskienhallinnan yleiset periaatteet hyväksyy hallitus, ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa emoyritys yhdessä tytäryritysten kanssa.

Valuuttakurssiriski

Konserni toimii pääosin euroalueella ja on siten vain vähäisessä määrin alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille.

Korkoriski

Konsernin tulot sekä operatiiviset kassavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihtelusta. Konsernin korkoriski muodostuu pääosin lainanotosta, jotka ovat hajautettu vaihtuva- ja kiinteäkorkoisin lainoihin. Tilikauden lopussa veloista vaihtuvakorkoisia oli 47.589 tuhatta euroa (32.574 tuhatta euroa) ja kiinteäkorkoisia 16.878 tuhatta euroa (18.074 tuhatta euroa).

Osa konsernin tytäryhtiöistä käyttää sekä koronvaihtoa että korkokattosopimuksia korkoriskiltä suojautumiseen. Konserni ei sovelta suojauslaskentaa.

Konserni hankki katsauskaudella korkokattosopimuksen, jolla suojattiin konserniyhtiöiden tilikaudella 2007 nostamat luotot, yhteensä 24,82 milj. euroa. Korkokattosopimus hyvittää korkoja, mikäli kyseisten luottojen viitekorkona käytetty euribor 6 kk ylittää 4,85 prosentin tason. Tilikaudelta 2007/2008 saatavaa korkohyvitystä ei ole kirjattu konsernin tilinpäätökseen, koska sen merkitys ei ole olennainen.

Korkoriskin herkkyyshanalyysi

Seuraava taulukko havainnollistaa, miten korkojen kohtuullisen mahdollinen muutos, muiden muuttujien pysyessä vakiona, vaikuttaa konsernin tulokseen ennen veroja ja omaan pääomaan vaihtuvakorkoisten velkojen korkokustannuksen muutosten seurauksena.

1 000 euroa	1 %-yksikön korkeampi		1 %-yksikön matalampi	
	Tulos- laskelma	Oma pääoma	Tulos- laskelma	Oma pääoma
Korkomuutoksen vaikutus				
2 008	-476	-476	476	476
2 007	-326	-326	326	326

Luottoriski

Konserniyritykset tarkistavat asiakkaiden luottokelpoisuuden asiakkassuhdetta perustettaessa. Luottoriskin minimoimiseksi pyritään saamaan turvaava vakuus asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä. Konsernilla on merkittävimpien asiakkaidensa kanssa pitkään jatkuneet vakiintuneet liikesuhteet. Konsernilla ei ole merkittävää luottoriskikeskittymää.

Konserni on kirjannut tilikaudella myyntisaamisista arvonalennustappioita 7 tuhatta euroa (22 tuhatta euroa vuonna 2007).

Myyntisaamisten ikäjakautuma

(1 000 euroa)	2008
1–3 kuukautta erääntyneet	1 772
3–6 kuukautta erääntyneet	198
Yli 6 kuukautta erääntyneet	118
Myyntisaamisten tasearvo	18 496

Maksuvalmiusriski

Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoiminnan edellyttämän rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittävillä luottolimiiteillä sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa useita rahoittajia ja eri rahoitusmuotoja.

Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa osakkeen arvoa pitkällä aikavälillä. Pääomarakenteeseen vaikutetaan osingonjaon, omien osakkeiden oston, pääomanpalautusten sekä osakeantien kautta. Konserniin ei sovelleta ulkopuolisia pääomavaatimuksia.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusteella ja nettovelkaantumisasteella. Konsernin omavaraisuuste oli 36,8 prosenttia (34,9 %) ja nettovelkaantumisaste oli 33,7 prosenttia (23,7 %).

(1 000 euroa)	2008	2007
Korolliset rahoitusvelat	64 189	50 653
Korolliset saamiset		
Rahavarat	46 081	41 274
Nettovelat	18 108	9 379
Oma pääoma yhteensä	53 686	39 560
Nettovelkaantumisaste	33,7	23,7

4. Johdon harkintaa edellyttävät laadinta-periaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tehdyt arviot ja käytetty harkinta perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten oletuksiin tulevaisuuden tapahtumista. Tehtyjä arvioita ja käytettyä harkintaa tarkastellaan säännöllisesti. Alla on kuvattu tärkeimpiä alueita, joissa arvioita ja harkintaa on käytetty.

Hankintamenon kohdistaminen

IFRS 3 edellyttää hankkijaa kirjaamaan aineettoman hyödykkeen erikseen liikearvosta, mikäli kirjauskriteerit täyttyvät. Aineettoman oikeuden kirjaaminen käypään arvoon edellyttää johdon arvioita tulevasta kassavirroista. Johto on mahdollisuuksien mukaan käyttänyt hankintamenon kohdistamisen perusteena saatavilla olevia markkina-arvoja käypien arvojen määrittämisessä. Kun tämä ei ole mahdollista, mikä on tyyppillistä erityisesti aineettomien hyödykkeiden kohdalla, arvostaminen perustuu omaisuuserän historialliseen tuottoon ja sen aiottuun käyttöön tulevassa liiketoiminnassa. Arvostukset perustuvat diskontattuihin kassavirtoihin sekä arvioituihin luovutus- tai jälleenhankintahintoihin ja edellyttävät johdon arvioita ja oletuksia omaisuuserien tulevasta käytöstä ja vaikutuksesta yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset yhtiön liiketoimintojen painotuksissa ja suuntaamisissa voivat tulevaisuudessa aiheuttaa muutoksia alkuperäiseen arvostukseen (Tilinpäätöksen liitetieto 18.).

Arvonalentumistestaus

Konserni testaa vuosittain liikearvon sekä niiden aineettomien hyödykkeiden arvon, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, mahdollista arvonalentumista. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä. Vaikka yhtiön johdon näkemyksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saattavat arvioidut kerrytettävissä olevat rahamäärät erota olennaisesti tulevaisuudessa toteutuvista (Tilinpäätöksen liitetieto 18).

Tulotus

Konserni käyttää valmistusasteen mukaista tuloutusta pitkäaikais-hankkeille. Valmistusasteen mukainen tuloutus nojautuu arvioihin hankkeen odotetuista tuloista ja menoista samoin kuin valmistusasteen etenemisen määrittämiseen. Kirjattuihin tuottoihin ja tuottoon voi tulla muutoksia mikäli arviota projektin kokonaismenoista ja kokonaistuloista tarkistetaan. Tarkistettujen arvioiden kumulatiivinen vaikutus kirjataan kaudella, jolla muutos tulee todennäköiseksi ja se voidaan luotettavasti arvioida.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Johdon periaatteena on kirjata arvonalentumisvähennys hitaasti liikkuvasta ja vanhentuneesta vaihto-omaisuudesta perustuen johdon parhaaseen arvioon tilinpäätöshetkellä hallussa olevasta mahdollisesti käyttökelvottomasta vaihto-omaisuudesta. Johto perustaa arvionsa systemaattiselle ja jatkuvalla seurannalla ja arvioinnilla.

5. Segmentti-informaatio

Konsernin segmenttiraportoinnissa liiketoiminnallinen segmentti on määritelty ensisijaiseksi segmenttiraportointimuodoksi. Liiketoimintasegmentti tuottaa tuotteita ja palveluja, joiden riskit ja kannattavuus eroavat toisten liiketoimintasegmenttien riskeistä ja kannattavuudesta. Konserni raportoi päätyneeltä tilikaudelta viisi liiketoiminnallista segmenttiä. Segmenttien väliset liiketoimet ovat tapahtuneet normaalein kaupallisin ehdoin. Konsernilla ei ole tois-sijaista segmenttijakoa, koska liiketoimintaa harjoitetaan vähäisissä määrin ulkomailla.

Liiketoimintasegmentit

Teollisuuden palvelut: Segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa erilaisten metalliteollisuuden palvelujen ja tuotteiden myynnistä yrityksille. Lisäksi segmentti tuottaa logistiikka- ja kunnostuspalveluja.

Puusepänteollisuus: Segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa puusepänteollisuuden tuotteiden valmistuksesta.

Tukkukauppa: Segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa tuotteiden myynnistä ja maahantuonnista.

Takoma: Segmentin tuotot muodostuvat Takoma Oyj:n harjoittamasta konepajaliiketoiminnasta.

Muu liiketoiminta: Muun liiketoiminnan alla on raportoitu konsernin muu liiketoiminta sekä kohdistamattomat erät.

Liiketoimintasegmentit 2008 (1000 euroa)	Teollisuuden palvelut	Puusepän teollisuus	Takoma	Tukku- kauppa	Muu	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Liikevaihto yhteensä	22 399	7 502	18 397	45 398	27 916	-479	121 133
Sisäinen liikevaihto	3			192	284	-479	0
Ulkoinen liikevaihto	22 396	7 502	18 397	45 206	27 632		121 133
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	0	0	0	45	0	45
Liikevoitto	2 270	285	1 059	2 843	-5	0	6 452
Rahoitustuotot ja -kulut							-2 058
Tuloverot							1 635
Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista							2 759
Tilikauden tulos lopetetuista toiminnoista							11 038
Varat	12 286	5 322	32 616	25 758	76 817	-6 300	146 499
Velat	8 260	6 773	6 031	30 647	47 285	-6 300	92 696
Investoinnit	760	47	2 008	366	388		3 569
Poistot	-682	-451	-922	-434	-1 113	0	-3 602
Henkilöstö	161	59	86	145	296		747

Liiketoimintasegmentit 2007 (1000 euroa)	Teollisuuden palvelut	Puusepän teollisuus	Teollisuus- raken- taminen	Tukku- kauppa	Muu	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Liikevaihto yhteensä	15 336	9 471		29 696	14 876		69 379
Sisäinen liikevaihto	-85				-159	-244	-244
Ulkoinen liikevaihto	15 251	9 471		29 696	14 717		69 135
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	0	0		0	0		0
Liikevoitto	1 678	615		1 497	-523		3 267
Rahoitustuotot ja -kulut							-1 097
Tuloverot							509
Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista							1 661
Tilikauden tulos lopetetuista toiminnoista							4 273
Varat	10 596	6 407	12 399	36 476	85 559	-36 492	114 945
Velat	7 044	3 278	5 403	12 395	83 107	-37 294	73 933
Investoinnit	3 490	136	1 457	7 913	8 932		21 928
Poistot	349	504		224	533		1 610
Henkilöstö	144	82	161	133	199		719

6. Hankitut liiketoiminnot

Panostaja Oyj:n julkisesti noteerattu tytäryhtiö Takoma Oyj osti 1.11.2007 tehdyillä kaupoilla Hervannan Koneistus Oy:n osakekannan Kimmo Korhoselta. Hankinta tehtiin Takoma Oyj:n yhtiökokoituksen 17.10.2007 päättäminen valtuuksien perusteella.

Takoma Oyj teki Hervannan Koneistus Oy:n omistajan Kimmo Korhosen kanssa osakkeiden vaihtosopimuksen, jolla Korhonen luovutti Takomalle Hervannan Koneistus Oy:n koko osakekannan. Takoma Oyj:n hallitus päätti osakevaihdon toteuttamiseksi korottaa yhtiön osakepääomaa 159.775,50 eurolla 939.855,96 euroon toimeenpanemalla osakkeenomistajien merkintätuoikeudesta poikkeavan osakeannin ja antaa Kimmo Korhoselle vastikkeena

2.662.925 uutta Takoma Oyj:n osaketta, joiden merkintähinta oli 1,84 euroa osakkeelta ja osakevaihdon arvo on Takoma Oyj:n osakkeen päätöskurssin 31.10.2007 mukaan laskettuna 4,9 miljoonaa euroa.

Panostaja Oyj osti 29.4.2008 allekirjoitetulla kauppakirjalla Koppijyvä Oy:n koko osakekannan ja kauppa tuli molempia osapuolia sitovaksi 2.5.2008. Koppijyvä Oy:n osakekannan kaupan lopullinen kauppahinta vahvistettiin 22.5.2008 osapuolten välillä 17,0 miljoonaksi euroksi.

Panostaja Oyj allekirjoitti 2.5.2008 sopimuksen jäte- ja kiinteistöhuollon laiteratkaisuihin erikoistuneen vuonna 1996 perustetun EcoSir Oy:n liiketoiminnan hankkimiseksi. Edelleen 1.7.2008 ostettiin

jätteidenkäsittelylaitteita valmistavan Kospa Oy:n koko osakekanta. EcoSir Oy:n kauppahinta oli 1,4 miljoonaa euroa. Lisäksi myyjällä on mahdollisuus saada lisäkauppahintaa enintään 1,1 miljoonaa euroa. Kospa Oy:n kauppahinta oli 0,5 miljoonaa euroa.

Hervannan Koneistus Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen 1.11.2007 lukien. Kopijyvä Oy ja EcoSir Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen 1.5.2008 ja Kospa Oy 1.7.2008 lukien.

Mikäli hankitut yritykset olisivat yhdistelty konsernitilinpäätökseen tilikauden 2006/2007 alusta lähtien, konsernin tilikauden liikevaihto olisi ollut arviolta 134,0 milj. euroa ja liikevoitto 7,5 milj. euroa.

EcoSir Oy:n liiketoiminnan hankinnan lisäkauppahinta on arvioitu todennäköisimmän vaihtoehdon mukaan.

Hervannan Koneistus Oy:n hankinnan IFRS-3 mukainen kauppahinnan allokointi on lopullinen. Muiden tilikaudella tehtyjen hankintojen kauppahintojen allokoinnit ovat alustavia.

Tilikaudella tehdyt yrityshankinnat kohdistettiin liiketoimintasegmenteille seuraavasti:

- Hervannan Koneistus Oy liitettiin Takoma-segmenttiin.
- Kopijyvä Oy, EcoSir Oy:n liiketoiminta ja Kospa Oy liitettiin Muut-segmenttiin.

Hervannan Koneistus Oy:n hankinta	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	IFRS kirjanpito-arvot ennen yhdistämistä
Hankitun nettovarallisuuden erittely (1 000 euroa)		
Aineettomat hyödykkeet	3 492	3 492
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet	464	290
Vaihto-omaisuus	2 021	1 963
Saamiset	1 503	1 503
Rahavarat	17	17
Velat	-6 422	-6 289
Hankittu nettovarallisuus	1 075	976

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu Takoma Oyj:n osakkeina	4 900
Hankinnoista välittömästi johtuneet kulut	83
Hankintameno yhteensä	4 983
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	1 075
Vähemmistöosuuden muutos Panostaja-konsernissa	1 280
Liikearvo	2 628
Rahana maksetut vastikkeet	-83
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	17
Rahavirtavaikutus	-66

Kopijyvä-konsernin hankinta	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	IFRS kirjanpito-arvot ennen yhdistämistä
Hankitun nettovarallisuuden erittely (1 000 euroa)		
Aineettomat hyödykkeet	2 559	2 456
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet	1 415	165
Vaihto-omaisuus	350	350
Saamiset	1 687	1 687
Rahavarat	5 480	5 480
Velat	-2 121	-1 566
Hankittu nettovarallisuus	9 370	8 572

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu rahana	16 983
Hankinnoista välittömästi johtuneet kulut	185
Hankintameno yhteensä	17 168
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	9 370
Liikearvo	7 798
Rahana maksetut vastikkeet	-17 168
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	5 480
Rahavirtavaikutus	-11 688

EcoSir-liiketoiminnan hankinta	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	IFRS kirjanpito-arvot ennen yhdistämistä
Hankitun nettovarallisuuden erittely (1 000 euroa)		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet	39	39
Vaihto-omaisuus	260	260
Hankittu nettovarallisuus	299	299

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu rahana	1 350
Ehdollinen lisäkauppahinta	1 150
Hankinnoista välittömästi johtuneet kulut	134
Hankintameno yhteensä	2 634
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	299
Liikearvo	2 335
Rahana maksetut vastikkeet	-1 484
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	0
Rahavirtavaikutus	-1 484

Kospa Oy:n hankinta	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	IFRS kirjanpito-arvot ennen yhdistämistä
Hankitun nettovarallisuuden erittely (1 000 euroa)		
Aineettomat hyödykkeet	29	151
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet	98	98
Vaihto-omaisuus	326	326
Saamiset	520	520
Velat	-1 223	-1 223
Hankittu nettovarallisuus	-250	-128

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu rahana	450
Hankinnoista välittömästi johtuneet kulut	41
Hankintameno yhteensä	491
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	-250
Liikearvo	741
Rahana maksetut vastikkeet	-491
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	0
Rahavirtavaikutus	-491

Hankitut liiketoiminnot tilikaudella 2006/2007

Tilikaudella 2006/2007 tehtyjen yrityshankintojen kauppahintojen allokoinnit on tilikaudella 2007/2008 tehty lopulliseen muotoon. Tässä yhteydessä on muutettu KL-Varaosat -yhtiöiden sekä Tampereen LaatuKoneistus Oy:n hankintameno-laskelmissa tehtyjä allokointeja. KL-Varaosat -yhtiöissä kauppahintaa on kohdistettu asiakassopimuksille ja Tampereen LaatuKoneistus Oy:ssä tilauskantaan. Hankintojen lopulliset allokoinnit sisältyvät seuraaviin laskelmiin.

KL-Varaosat-yhtiöiden hankinta	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	IFRS kirjanpito-arvot ennen yhdistämistä
Hankitun nettovarallisuuden erittely (1 000 euroa)		
Aineettomat hyödykkeet	409	0
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet	46	46
Vaihto-omaisuus	1 686	1 366
Saamiset	608	510
Rahavarat	3 358	3 358
Velat	-1 055	-839
Hankittu nettovarallisuus	5 052	4 441

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu rahana	6 450
Maksettu osakkeina	386
Hankinnoista välittömästi johtuneet kulut	117
Hankintameno yhteensä	6 953
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	5 052
Liikearvo	1 901
Rahana maksetut vastikkeet	-6 953
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	3 358
Rahavirtavaikutus	-3 595

Lahden Lämpökäsittely Oy:n ja Heatmasters Oy:n hankinnat

Hankitun nettovarallisuuden erittely (1 000 euroa)	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	IFRS kirjanpito-arvot ennen yhdistämistä
Aineettomat hyödykkeet	191	191
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet	2 758	2 082
Vaihto-omaisuus	378	344
Saamiset	2 251	2 251
Rahavarat	588	588
Velat	-1 959	-1 774
Hankittu nettovarallisuus	4 207	3 682

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu rahana	4 397
Hankinnoista välittömästi johtuneet kulut	95
Hankintameno yhteensä	4 492
Hankitun nettovarallisuuden käypä arvo	4 207
Liikearvo	285
Rahana maksetut vastikkeet	-4 492
Hankittujen tytäryritysten rahavarat	588
Rahavirtavaikutus	-3 904

Tampereen Laatu-koneistus		IFRS
Oy:n hankinta	Yhdistämisessä	kirjanpito-
Hankitun nettovarallisuuden	kirjatut käyvät	arvot ennen
erittely (1 000 euroa)	arvot	yhdistämistä
Aineettomat hyödykkeet	111	8
Aineelliset käyttöomaisuus-		
hyödykkeet	2 074	626
Vaihto-omaisuus	1 751	1 436
Saamiset	1 134	1 134
Rahavarat	64	64
Velat	-2 003	-1 518
Hankittu nettovarallisuus	3 131	1 750

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu rahana	4 200
Hankinnoista välittömästi	
johtuneet kulut	75
Hankintameno yhteensä	4 275
Hankitun nettovarallisuuden	
käypä arvo	3 131
Liikearvo	1 144

Rahana maksetut vastikkeet	-4 275
Hankittujen tytäryritysten	
rahavarat	64
Rahavirtavaikutus	-4 211

Suomen Helasto Oyj:n		IFRS
hankinta	Yhdistämisessä	kirjanpito-
Hankitun nettovarallisuuden	kirjatut käyvät	arvot ennen
erittely (1 000 euroa)	arvot	yhdistämistä
Aineettomat hyödykkeet	20	20
Aineelliset käyttöomaisuus-		
hyödykkeet	2 212	1 413
Vaihto-omaisuus	8 035	7 384
Saamiset	4 034	4 034
Rahavarat	197	197
Velat	-10 216	-9 839
Hankittu nettovarallisuus	4 282	3 209

Hankintamenon muodostuminen (1 000 euroa)

Maksettu rahana	86
Maksettu osakkeina	16 135
Hankinnoista välittömästi	
johtuneet kulut	159
Hankintameno yhteensä	16 380
Hankitun nettovarallisuuden	
käypä arvo	4 282
Hankintamenon kirjaus	
sijoitetun vapaan oman	
pääoman rahastosta	-4 235
Liikearvo	7 863

Rahana maksetut vastikkeet	-245
Hankittujen tytäryritysten	
rahavarat	197
Rahavirtavaikutus	-48

Hankittujen liiketoimintojen	
rahavirtavaikutus yhteensä	-11 758

7. Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit

Panostaja Oyj myi 3.7.2008 Arme Oy:n osakkeet (69,9 % osakekanasta) Sentic Partners Oy:n hallinnoimalle rahastolle.

Myynnin vaikutus konsernin tase-eriin käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Myytyjen tase-erien kirjanpitoarvot

Aineettomat hyödykkeet	
Aineelliset käyttöomaisuus-	
hyödykkeet	3 934
Sijoitukset	257
Vaihto-omaisuus	1 402
Saamiset	4 778
Rahavarat	3 694
Velat	-5 333
Myyty nettovarallisuus	8 732

Rahana saatu kauppahinta	20 022
Luotto ostajalle	-3 500
Myydyn liiketoiminnan rahavarat	-3 694
Rahavirtavaikutus	12 828

Arme Oy:n myynnin vaikutus on esitetty konsernin tuloslaskelman rivillä voitto myydyistä liiketoiminnoista. Arme Oy:n vaikutus vertailuvuoden tuloslaskelmaan (4,3 milj. euroa) on esitetty samalla rivillä.

8. Pitkäaikaishankkeet

Jatkuviin liiketoimintoihin ei sisälly pitkäaikaisia hankkeita.

9. Liiketoiminnan muut tuotot

(1 000 euroa)	2008	2007
Aineellisten hyödykkeiden		
myyntivoitot	110	442
Vuokratuotot	303	37
Vakuutuskorvaukset	2	19
Muut tuotot	342	185
Yhteensä	757	683

10. Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta

Tiedot yhtiön osakkuusyhtiöistä on esitetty liitetieto kohdassa 21. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin.

11. Henkilöstökulut

(1 000 euroa)	2008	2007
Palkat ja palkkiot	21 904	12 727
Osakeperusteiset maksut	89	78
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	3 776	2 311
Muut henkilösivukulut	1 520	960
Yhteensä	27 289	16 076

Konsernilla on maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joiden suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee.

Tiedot lähipiiriin luettavan johdon työsuhte-etuuksista on esitetty liitetieto kohdassa 34. Lähipiiritapahtumat. Tiedot myönnytyistä osakeperusteisista maksuista on esitetty liitetiedossa 29. Osakeperusteiset maksut.

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 646 (571) henkilöä. Tilikauden lopussa henkilöstöä oli 747.

12. Poistot

(1 000 euroa)	2008	2007
Poistot hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	533	339
Koneet ja kalusto	2 301	1 083
Muut aineelliset hyödykkeet	11	7
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	546	72
Muut pitkävaikutteiset menot	211	109
Yhteensä	3 602	1 610

13. Liiketoiminnan muut kulut

(1 000 euroa)	2008	2007
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot	89	52
Vuokratulot	2 948	1 643
Muut kuluerät	12 585	6 973
Yhteensä	15 622	8 668

Muut kuluerät sisältävät mm. markkinointi- ja myynninedistämiskuluja sekä asiantuntijapalkkioita

14. Rahoitustuotot

(1 000 euroa)	2008	2007
Osinkotuotot	9	5
Valuuttakurssivoitot	72	15
Korko- ja rahoitustuotot	1 777	692
Yhteensä	1 858	712

15. Rahoituskulut

(1 000 euroa)	2008	2007
Valuuttakurssitappiot	0	14
Korko- ja rahoituskulut	3 916	1 795
Yhteensä	3 916	1 809

Tilinpäätökseen sisältyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot

Liikevaihto	-1	15
Kulut	4	-4
Rahoituserät	72	-10
	75	1

16. Tuloverot

(1 000 euroa)	2008	2007
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	1 304	1 448
Laskennalliset verot	331	-939
Tuloverot yhteensä	1 635	509

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla (2007 ja 2008: 26 %) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Tulos ennen veroja	4 394	2 170
Suomen verokannan mukainen tulovero konsernin tuloksesta ennen veroja	1 142	564
Verovapaat tulot		-55
Vähennyskelvottomat kulut	298	
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	92	
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	-12	
Verot aikaisemmilta tilikausilta	115	
Verovapaiden tuottojen ja verotuksessa vähennyskelvottomien kulujen nettovaikutus	493	-55
Verot tuloslaskelmassa	1 635	509

17. Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva kauden voitto kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa on otettu huomioon laimentavana tekijänä emoyhtiön vaihtovelkakirjalaina sekä osakeoptiot. Osakeoptioilla on laimentava vaikutus, kun osakeoptioiden merkintähinta on alempi kuin osakkeen käypä arvo. Laimennusvaikutukseksi tulee se määrä osakkeita, joka joudutaan laskemaan liikkeeseen vastikkeettomana, koska optioiden käytöstä saatavilla varoilla konserni ei voisi laskea liikkeeseen samaa määrää osakkeita käypään arvoon. Osakkeen käypä arvo perustuu osakkeiden tilikauden keskimääräiseen hintaan. Vaihtovelkakirjalainan osalta osuudet on katsottu vaihdettavaksi kaupparekisteriin merkitsemisajankohdasta. Kauden tulosta on oikaistu vaihtovelkakirjalainan verovaikutuksella vähennetyillä korkokuluilla.

(1 000 euroa)	2008	2007
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, jatkuvat toiminnot	1 656	1 207
myydyt toiminnot	11 038	3 088
Vaihtovelkakirjalainan korko	852	564
Tilikauden tulos laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi	13 546	4 860

(1 000 euroa)	2008	2007
Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa	46 076	45 201
josta yhtiön hallussa	740	817
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskim. lukumäärä, 1 000 kpl	44 760	35 782
Vaihtovelkakirjalainan muunto osakkeiksi, 1000 kpl	10 125	11 000
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	54 885	46 782
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista		
Laimentamaton	0,037	0,034
Laimennettu	0,046	0,038
Tulos/osake myydyistä liiketoiminnoista		
Laimentamaton	0,247	0,086
Laimennettu	0,201	0,066
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä liiketoiminnoista		
Laimentamaton	0,284	0,120
Laimennettu	0,247	0,104

18. Aineettomat hyödykkeet

(1 000 euroa)	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Muut pitkäv. menot	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2007	13 316	213	1 355	14 884
Lisäykset		98	346	444
Liiketoimintojen yhdistäminen	14 490	1 994	49	16 533
Hankintameno 31.10.2008	27 806	2 305	1 750	31 861
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2007	-477	-99	-1 009	-1 585
Tilikauden poistot		-546	-211	-757
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2008	-477	-645	-1 220	-2 342
Kirjanpitoarvo 31.10.2008	27 329	1 660	530	29 519

(1 000 euroa)	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Muut pitkäv. menot	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2006	2 453	48	1 099	3 600
Lisäykset		139	82	221
Liiketoimintojen yhdistäminen	10 863	46	174	11 083
Vähennykset		-14	0	-14
Hankintameno 31.10.2007	13 316	219	1 355	14 890
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2006	-477	-33	-880	-1 390
Tilikauden poistot		-72	-129	-201
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2007	-477	-105	-1 009	-1 591
Kirjanpitoarvo 31.10.2007	12 839	114	346	13 299

Liikearvon arvonalentumistestaus

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille (tai yksikköjen ryhmille) on kohdistettu liikearvoa:

Milj. euroa	2008	2007
Alfa-Kem (muun liiketoiminnan segmentti)	1,4	1,4
Heatmasters Group (teollisuuden palvelut -segmentti)	0,3	0,3
Kiinnitin-yhtiöt (tukkukauppa-segmentti)	0,6	0,6
KL-Varaosat (tukkukauppa-segmentti)	1,9	2,2
Kopijyvä (muun liiketoiminnan segmentti)	8,4	
LukkoexpertSecurity (muun liiketoiminnan segmentti)	1,7	1,7
Suomen Helasto (tukkukauppa-segmentti)	5,6	5,6
Takoma	3,7	0,5
Vallog (teollisuuden palvelut -segmentti)	0,6	0,6
Ympäristötekniologia (muun liiketoiminnan segmentti)	3,1	
Yhteensä	27,3	12,8

Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Määritetyt ennakoitavat rahavirrat perustuvat yksiköiden johdon näkemykseen seuraavan kolmen vuoden kehityksestä. Ennustejakson jälkeiset vuodet on ekstrapoloitu 2 %:n kasvuarviota käyttäen.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu liikevaihto ja budjetoitu liikevoitto. Liikevoiton osalta on huomioitu myös sellaisten uudelleenjärjestelyjen, jotka on jo toteutettu tai joihin on sitouduttu, tuottamat kustannussäästöt ja muut hyödyt. Näihin uudelleenjärjestelyihin ei liity merkittävässä määrin tarkasteluhetken jälkeisiä vastaisia lähteviä rahavirtoja.

Laskelmissa käytetyt diskonttorokot ennen veroja ovat: Alfa-Kem 10,2 %, Heatmasters Group 10,2 %, Kiinnitin-yhtiöt 10,4 %, KL-Varaosat 10,1 %, Kopijyvä 10,3 %, LukkoexpertSecurity 10,2 %, Suomen Helasto 10,4 %, Takoma 10,2 %, Vallog 10,2 % ja Ympäristötekniologia 10,1 %.

Kaikkien testattujen yksiköiden testin mukainen käyttöarvo on niiden kirjanpitoarvoa suurempi. Myöskään kohtuulliset muutokset laskelmissa käytetyissä keskeisissä oletuksissa eivät johda siihen, että omaisuuserien kirjanpitoarvo ylittäisi niistä kerrytettävissä olevan rahamäärän.

19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

(1 000 euroa)	Maa-alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Muut Aineelliset	Ennako- maksut käyttö- omaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2007	928	13 622	17 742	344	92	32 728
Lisäykset	0	142	2 934	23	26	3 125
Liiketoimintojen yhdistäminen	0	148	3 941	21		4 110
Yrityksen myynnin vaikutus	-170	-652	-5 406	-168		-6 396
Vähennykset	0		-417			-417
Hankintameno 31.10.2008	758	13 260	18 794	220	118	33 150
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2007		-5 312	-9 366	-224	0	-14 902
Tilikauden poistot	-3	-533	-2 301	-8	0	-2 845
Yrityksen myynnin vaikutus	0	327	2 917	122		3 366
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2008	-3	-5 518	-8 750	-110	0	-14 381
Kirjanpitoarvo 31.10.2008	755	7 742	10 044	110	118	18 770
Hankintameno 1.11.2006	633	9 475	12 204	334	0	22 646
Lisäykset	5	4	2 476	7	92	2 584
Liiketoimintojen yhdistäminen	469	4 143	3 431	3		8 046
Vähennykset	-179		-369			-548
Hankintameno 31.10.2007	928	13 622	17 742	344	92	32 728
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2006		-4 943	-7 833	-217	0	-12 993
Tilikauden poistot		-369	-1 533	-7	0	-1 909
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2007		-5 312	-9 366	-224	0	-14 902
Kirjanpitoarvo 31.10.2007	928	8 310	8 376	120	92	17 826

20. Sijoituskiinteistöt

(1000 euroa)	2008	2007
Hankintameno 1.11	3 401	3 401
Lisäykset/Vähennykset	0	0
Hankintameno 31.10	3 401	3 401
Kertyneet poistot 1.11.	1 481	1 342
Poistot	50	139
Kertyneet poistot 31.10	1 531	1 481
Kirjanpitoarvo 1.11.	1 920	2 059
Kirjanpitoarvo 31.10	1 870	1 920

Panostaja-konsernin sijoituskiinteistöt ovat Panostaja Oyj:n ja YIT-yhtymän tasaosuuksin omistama osakkuusyhtiö Tampereen Portti Oy sekä Panostaja Oyj:n täysin omistama tytäryhtiö Kiinteistö Oy Lakalaivan Teollisuustalo I.

Sijoituskiinteistöt arvostetaan hankintamenomallin mukaisesti. Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot perustuvat ulkopuolisilta tahoilta saatuihin arvioihin. Sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.10.2008 oli 4,01 milj. euroa. Sijoituskiinteistöjä ei esitetä omana tase-eränä, koska osakkuusyhtiö Tampereen Portti Oy sisältyy konsernitaseeseen osuuksiin osakkuusyhtiöistä ja Kiinteistö Oy Lakalaivan Teollisuustalo I aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin.

(1000 euroa)	2008	2007
Tuloslaskelmaan kirjatut erät		
Vuokratuotot	303	276
Välittömät hoitokulut	-101	-112

Tuleviin korjauksiin liittyviä sopimusvelvoitteita ei ole.

21. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin

(1000 euroa)	2008	2007
Kirjanpitoarvo 1.11.	975	894
Osuus tilikauden tuloksesta	45	0
Lisäykset	775	90
Vähennykset	-8	-9
Kirjanpitoarvo 31.10.	1 787	975

Osakkuusyritys 31.10.2008	Kotipaikka	Omistus- osuus	Varat	Velat	Liikevaihto	Tulos
Tampereen Portti Oy	Tampere	50,0 %	1624	66	1	-5
Ki Oy Levin Lumipilvi	Kittilä	33,3 %	410	1	7	0
Keski-Suomen Painotuote	Äänekoski	22,0 %	518	318	461	41
Domus Print Oy	Tampere	37,5 %	2 443	1947	1967	31
As Koopia Kolm	Tallinna, Viro	45,0 %	1 733	1295	671	73

Tampereen Portti Oy:n luvut ovat esitetty tilinpäätöshetken 31.12.2007 mukaisina. Tampereen Portti Oy luokitellaan Panostajan konsernitilinpäätöksessä sekä osakkuusyhtiöksi että sijoituskiinteistöksi.

Keski-Suomen Painotuote Oy, Domus Print Oy ja As Koopia Kolm ovat Kopijyvä Oy:n osakkuusyhtiöitä. Niiden tulos on huomioitu Kopijyvä Oy:n konsernissa olo ajalta 1.5.–31.10.2008.

Kiinteistö Oy Levin Lumipilvi on Eurotermo Oy:n 33,3 prosenttisesti omistama osakkuusyhtiö. Luvut on esitetty tilinpäätöshetken 31.12.2007 mukaisina.

22. Muut pitkäaikaiset varat

(1000 euroa)	2008	2007
Lainasaaminen	3 500	0
Muut pitkäaikaiset varat	669	231
Yhteensä	4 169	231

Muut pitkäaikaiset varat esitetään hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla.

23. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennallisten verojen muutokset				
tilikauden 2007/2008 aikana				
(1 000 euroa)	1.11.2007	Kirjattu tulos- laskelmaan	Ostetut ja myydyt liike- toiminnot	31.10.2008
Laskennalliset verosaamiset:				
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	102	0	0	102
Verotuksessa vahvistetut tappiot	527	-527	0	0
Muut väliaikaiset erot	623	-97	0	526
Yhteensä	1 252	-624	0	628
Laskennalliset verovelat:				
Aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	1 091	293	-16	1 384
Muut väliaikaiset erot	361			361
Yhteensä	1 452	293	-16	1 729

Laskennallisten verojen muutokset				
tilikauden 2006/2007 aikana				
(1 000 euroa)	1.11.2006	Kirjattu tulos- laskelmaan	Ostetut ja myydyt liike- toiminnot	31.10.2007
Laskennalliset verosaamiset:				
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	102	0	0	102
Verotuksessa vahvistetut tappiot	527	0	0	527
Muut väliaikaiset erot	0	623	0	623
Yhteensä	628	623	0	1 252
Laskennalliset verovelat:				
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	40	0	1 051	1 091
Muut väliaikaiset erot	269	92		361
Yhteensä	309	92	1 051	1 452

24. Vaihto-omaisuus

(1 000 euroa)	2008	2007
Aineet ja tarvikkeet	3 811	10 161
Keskeneräiset tuotteet	1 704	2 146
Valmiit tuotteet ja tavarat	17 194	8 613
Muu vaihto-omaisuus	5	5
Ennakkomaksut	277	175
Yhteensä	22 991	21 100

Tilikaudella kirjattiin kuluksi 22 tuhatta euroa, jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa (tilikaudella 2006/2007 ei tehty alaskirjauksia).

25. Myyntisaamiset ja muut saamiset

(1 000 euroa)	2008	2007
Myyntisaamiset	18 496	14 919
Lainasaamiset	110	116
Siirtosaamiset	2 399	1 801
Muut saamiset	1 274	2 138
Yhteensä	22 279	18 974

Myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo vastaa niihin liittyvän luottoriskin enimmäismäärää tilinpäätöshetkellä.

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

(1 000 euroa)	2008	2007
Palkat ja sosiaalimaksut	173	65
Vuosialennukset	858	836
Ennakot	386	116
Muut	982	784
Yhteensä	2 399	1 801

Saamisten tasearvon vastaavat olennaisilta osin niiden käypää arvoa.

26. Rahoitusarvopaperit

(1 000 euroa)	2008	2007
Rahoitusarvopaperit	0	8 055
Yhteensä	0	8 055

Rahoitusarvopaperit koostuvat korkorahasto-osuuksista.

27. Rahavarat

(1 000 euroa)	2008	2007
Käteinen raha ja pankkitilit	46 018	33 219
Yhteensä	46 018	33 219

28. Omaa pääomaa koskevat tiedot

	Osakkeiden lkm tilik. lopussa 1000 kpl	Osake- pääoma 1 000 EUR	Ylikurssi- rahasto 1 000 EUR	Sijoit. vapaan pääoman rahasto 1 000 EUR	Yhteensä
1.11.2006	29 735	3 568	2 683	0	6 251
Osakeannit	10 608	1 269		11 016	12 285
Vaihnettavien pääomalainojen vaihto osakkeiksi	4 858	587	1 964	2 265	4 816
Vaihtovelkakirjalainasta erotettu oman pääoman komponentti				860	860
Osakeperusteisten maksujen kustannus				78	78
31.10.2007	45 201	5 424	4 647	14 219	24 290
Osakeannit					
Vaihnettavien pääomalainojen vaihto osakkeiksi	875	105		1 383	1 488
Vaihtovelkakirjalainasta erotettu oman pääoman komponentti				-132	-132
Osakeperusteisten maksujen kustannus				89	89
Omien osakkeiden hankinta				-458	-458
Omien osakkeiden myynti				383	383
Muut muutokset				-3 081	
31.10.2008	46 076	5 529	4 647	12 403	22 579

Tilikauden lopussa Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5.529.081,60 euroa ja osakemäärä 46.075.680 kappaletta. A -sarjan osakkeiden liikkeellelaskettu osakemäärä oli 17.256.595 kappaletta ja B -sarjan 28.819.085 kappaletta. Kaikki liikkeellelasketut osakkeet on maksettu täysimääräisenä.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahastoon kirjataan osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksama määrä, joka ylittää osakkeiden nimellisarvon. Ylikurssirahastoon kirjatut määrät liittyvät aikaisemman, 31.8.2006 saakka voimassa olleen osakeyhtiölain (29.9.1978/734) mukaisiin osakeanteihin

Niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista on päätetty vanhan osakeyhtiölain aikana, optioihin perustuvista osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon järjestelyn ehtojen mukaisesti.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset ja uuden osakeyhtiölain (21.7.2006/624) voimaantulon jälkeen (1.9.2006) päätettyjen osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksama määrä siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan kirjata osakepääomaan.

Omat osakkeet

Ostettujen osakkeiden hankintahinta transaktiokuluineen esitetään oman pääoman vähennyksenä – tilikaudella 2006/2007 voittovarojen vähennyksenä, tilikaudella 2007/2008 sijoitetun vapaan pääoman vähennyksenä. Tilikauden 2007/2008 lopussa omia osakkeita oli 739 751 kappaletta (817 400 kappaletta).

Tilikaudelta 2006/2007 maksetut osingot olivat yhteensä 3,97 milj. euroa (0,09 euroa osakkeelta) emoyhtiön osakkeenomistajille (tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille maksetut osingot 0,47 milj. euroa). Tilikaudelta 2005/2006 maksetut osingot olivat yhteensä 3,87 milj. euroa.

29. Osakeperusteiset maksut

Yhtiökokous 15.12.2006 valtuutti hallituksen päättämään optio-oikeuksien antamisesta yhtiön avainhenkilöille osana avainhenkilöiden kannustinjärjestelmää. Optio-oikeuksien määrä on yhteensä enintään 1.380.000 kappaletta, ja ne oikeuttavat merkitsemään yhteensä enintään 1.380.000 yhtiön uutta B-sarjan osaketta. Optio-oikeuksista 460.000 kuuluvat sarjaan 2006A, 460.000 sarjaan 2006B ja 460.000 sarjaan 2006C.

Optio-oikeuksilla merkittävien osakkeiden merkintäaika on

- optio-oikeudella 2006A 1.1.2010 – 31.12.2011,
- optio-oikeudella 2006B 1.1.2011 – 31.12.2012 ja
- optio-oikeudella 2006C 1.1.2012 – 31.12.2013.

Osakkeen merkintähinta on

- optio-oikeudella 2006A osakkeen vaihdolla painotettu keskimurssi Helsingin Pörssissä 1.11.2006 – 30.11.2006 vähintään kuitenkin 1,50 euroa,
- optio-oikeudella 2006B osakkeen vaihdolla painotettu keskimurssi Helsingin Pörssissä 1.11.2007 – 30.11.2007 vähintään kuitenkin 2,45 euroa,
- optio-oikeudella 2006C osakkeen vaihdolla painotettu keskimurssi Helsingin Pörssissä 1.11.2008 – 30.11.2008 vähintään kuitenkin 3,40 euroa.

Mikäli yhtiö jakaa osinkoa tai varoja vapaan oman pääoman rahastosta, optio-oikeudella merkittävän osakkeen merkintähintaa alennetaan merkintähinnan määräytymisjakson alkamisen jälkeen ja ennen osakemerkintää päätettävien osinkojen tai jaettavan vapaan oman pääoman määrällä kunkin osingonjaon tai pääoman palautuksen täsmäytyspäivänä. Yhtiö on jakanut 31.10.2008 mennessä optio-ohjelmaan vaikuttavina osinkoina ja pääomanpalautuksena yhteensä 30,3 senttiä/osake. Optio-oikeudella 2006A merkittävän osakkeen merkintähinta oli siten tilinpäätöshetkellä 1,197 euroa/osake.

Hallitus käytti valtuutustaan ja myönsi tilikaudella 2006/2007 460.000 kappaletta 2006A optio-oikeutta yhtiön avainhenkilöille ja yhtiön kokonaan omistamalle tytäryhtiölle. Tilikaudella 2007/2008 tytäryhtiön hallussa olleet 80.000 kappaletta 2006A siirrettiin yhtiön avainhenkilölle.

Optioehtojen mukaan Panostajan hallitus voi päättää, että optio-oikeudet menetetään henkilön lähtiessä yrityksestä ennen optio-oikeuden lopullista syntymistä.

seuraavalla sivulla olevassa taulukossa on kuvattu Panostajan optioiden perustiedot sekä tilikauden aikaiset tapahtumat.

Osakeperusteiset maksut

Optiot

Perustiedot	2006A	2006B	2006C
Optioiden maksimimäärä, kpl	460 000	460 000	460 000
Merkittäviä osakkeita per optio, kpl	1	1	1
Alkuperäinen merkintähinta, €	1,50	2,45	3,40
Osinko-oikaisu	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Merkintäaika alkaa, pvm (vapautuminen)	1.1.2010	1.1.2011	1.1.2012
Merkintäaika päättyy, pvm (raukeaminen)	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Jäljellä oleva juoksuaika 31.10.2008, vuotta	3,2	4,2	5,2
Henkilöitä 31.10.2007	6	ei jaettu	ei jaettu

Optioiden määrät 31.10.2008	2006A	2006B	2006C	Yhteensä
Jaetut	460 000			460 000
Varastossa		460 000	460 000	920 000
Jaetuista optioista sitouttavia 31.10.2008	460 000			460 000

	Merkintähinta painotettuna keskiarvona euroa/osake	Optioiden määrä	Merkintähinta painotettuna keskiarvona euroa/osake	Optioiden määrä
Tilikauden alussa	1,50	380 000	0,00	380 000
Myönnetty uudet optiot		80 000	1,50	80 000
Menetetty optiot			0,00	0
Toteutetut optiot			0,00	0
Rauenneet optiot			0,00	0
Tilikauden lopussa			1,50	460 000
Toteutettavissa olevat optiot tilikauden lopussa			0,00	0

Edellisessä taulukossa ei ole huomioitu optio-ohjelmaan vaikuttavia osinkoja ja pääomanpalautuksia.

Käyvän arvon määrittäminen

Optioille määritellään niiden myöntämishetkellä käypä arvo, joka kirjataan henkilöstökuluihin optioiden sitouttamisajan jaksolle. Myöntämishetki on päivä jolloin hallitus päätti optioiden jakamisesta.

Optioiden käypä arvo on määritetty Black-Scholes -optiohinnoittelumallilla, ja tilikaudella 2006/2007 ja 2007/2008 jaettujen 2006A-optioiden käyvän arvon määrittämisessä käytetyt keskeiset oletukset on koottu alla olevaan taulukkoon. Odotettavissa oleva volatiliiteetti on määritetty emoyrityksen osakkeen emoyrityksen osakkeen toteutuneen kurssikehityksen perusteella ottaen huomioon optioiden jäljellä olevan voimassaoloajan.

Näiden optioiden käypä arvo oli yhteensä 299 tuhatta euroa ja niiden kuluvaikutus tilikaudella 2006/2007 oli 89 tuhatta euroa.

Tilikausina 2008/2009 ja 2009/2010 kuluvaikutuksen arvioidaan olevan 95 tuhatta euroa.

Black-Scholes -mallin keskeisimmät oletukset Tilikaudella 2007/2008

Jaetut optiot, kpl	460000
Osakkeen keskiarvo antohetkellä	1,52
Merkintähinta	1,50
Korko	4,1 %
Juoksuaika, vuotta	4,9
Volatiliiteetti	42%
Palautuvat optiot	0
Osinkotuotto-oletus (*)	

Option painotettu käypä arvo, €/kpl
Käypä arvo yhteensä, €

0,65
299 000

*) Merkintähinnasta vähennetään jaettavat osingot, jolloin osinkoja ei tarvitse erikseen huomioida käyvän arvon laskennassa.

30. Rahoitusvelat

(1 000 euroa) 2 008 2 007

Pitkäaikaiset jaksotettuun hankintameno

arvostetut rahoitusvelat

Lainat rahoituslaitoksilta	40 841	14 142
Vaihtovelkakirjalaina	16 878	18 074
Eläkelainat	0	5
Muut lainat	278	650
Yhteensä	57 997	32 871

Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintameno

arvostetut rahoitusvelat

Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	3 943	2 082
Lainat rahoituslaitoksilta	2 527	15 700
Yhteensä	6 470	17 782

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 32 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Konsernin lainat ovat sekä vaihtuva- että kiinteäkorkoisia. Korkokantojen painotettu keskiarvo 31.10.2008 oli 6,10 % (31.10.2007: 5,71 %). Rahoitusveloista kiinteäkorkoisia on 16 878 tuhatta euroa ja muut velat ovat vaihtuvakorkoisia.

Korolliset pitkäaikaiset- ja lyhytaikaiset velat ovat euromääräisiä.

Vaihtovelkakirjalaina

Yhtiökokouksen 15.12.2006 päätöksellä yhtiö tarjosi kotimaisille institutionaalisille sijoittajille vaihdettavaa pääomallinaa yhteensä enintään 21 250 000,00 eurolla, josta koko summa tuli merkityksi.

Kukin 106 250,00 euron velkakirja oikeuttaa vaihtamaan lainaosuuden 62.500 Panostajan B-osakkeeseen. Tilikaudella vaihdettavalla pääomallina 2006 merkittiin 875.000 kappaletta uusia Panostajan osakkeita. Lainan jäljellä oleva määrä on 17 212 500 euroa.

Lainan korko on 6,5 % ja laina-aika on 15.1.2007 – 1.3.2012. Laina maksetaan takaisin yhtenä eränä 1.3.2012 edellyttäen, että osakeyhtiölain 5 luvun mukaiset ja lainaehdoissa mainitut takaisinmaksuedellytykset täyttyvät.

Lainaehdoissa määritellyin edellytyksin Panostajalla on 01.01.2008 lukien oikeus maksaa lainan pääoma kokonaisuudessaan ennenaikaisesti takaisin kurssiin sata (100) prosenttia lisätynä maksupäivään saakka kertyneillä koroilla.

Mikäli lainaa ei voida maksaa takaisin lainan eräpäivänä, lainan maksamatta olevalle pääomalle maksetaan korkoa määrä, joka on kaksi (2) prosenttiyksikköä yli lainalle vahvistetun vuotuisen koron.

Osakkeen vaihtokurssi on 1,70 euroa. Lainaosuuksien vaihtoaika on alkanut 1.7.2007 ja päättyy 31.1.2012. Yhtiön osakepääoma voi vaihtojen seurauksena nousta 1 500 000,00 eurolla ja osakkeiden lukumäärä 12.500.000 uudella osakkeella, joista 1.500.000 osaketta vaihdettiin tilikauden aikana. Uudet osakkeet oikeuttavat osinkoon

ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, jona vaihto on tapahtunut. Muut osakasoikeudet alkavat vaihdon edellyttämän osakepääoman korotuksen tultua merkityksi kaupparekisteriin.

Vaihdettavan pääomallina perusteella vaihdettavien osakkeiden osuus on enintään 17,6 % yhtiön osakkeista ja äänistä Panostajan osakesarjojen yhdistämisen jälkeen.

Vaihtovelkakirjalaina on jaettu omaan ja vieraaseen pääomaan tilinpäätöksessä. Lainan vieraan pääoman komponentti on kirjattu alun perin taseeseen käypään arvoon, joka on määritelty käyttämällä vastaavan velan markkinakorkoa lainan liikkeellelaskuhetkellä. Oman pääoman komponentti on laskettu lainan liikkeellelaskusta saadun rahamäärän ja velan käyvän arvon erotuksena. Vaihtovelkakirjalaina muotoisen pääomallina oman pääoman komponentti 860 tuhatta euroa, on kirjattu sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Pitkäaikaisten velkojen erääntymisajat

(1 000 euroa) Rahalaitoslainat Muut lainat

Lyhennykset	2008	2007	2008	2007
Tilikaudella 2008/2009	3 943	2 082	0	412
Tilikaudella 2009/2010	5 305	1 366	0	331
Tilikaudella 2010/2011	5 019	1 271	0	161
Tilikaudella 2011/2012	4 726	1 311	0	60
1.11.2012 –	21 848	8 112	17 156	17 765

31. Ostovelat ja muut velat

(1000 euroa) 2 008 2 007

Ostovelat	10 194	10 143
Siirtovelat	10 450	9 034
Muut lyhytaikaiset velat	5 856	4 103
Yhteensä	26 500	23 280

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Vuosilomapalkka		
sosiaalikuluneen	2 637	2 976
Palkkajaksotukset	1 032	483
Korkojaksotukset	1 413	908
Verojaksotukset	4 326	1 028
Tel-jaksotukset	332	818
Muut erät	710	2 821
Yhteensä	10 450	9 034

32. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

2008 Tase-erä (1 000 euroa)	Liite	Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti kirjattavat		Myytävissä olevat sijoitukset	Jaksotettuun hankinta- menoon		Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
		rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset		arvostetut rahoitusvelat			
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset saamiset			65			65		65
Lainasaaminen	22		3 500			3 500		3 500
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25		22 279			22 279		22 279
Rahoitusvarat yhteensä		0	25 844	0	0	25 844		25 844
Pitkäaikaiset velat								
Lainat rahoituslaitoksilta	30				40 841	40 841		40 841
Vaihtovelkakirjalaina	30				16 878	16 878		16 878
Muut pitkäaikaiset velat					278	278		278
Lyhytaikaiset velat								
Korolliset velat	30				6 470	6 470		6 470
Ostovelat	31				10 194	10 194		10 194
Muut velat	31				5 856	5 856		5 856
Siirtovelat	31				6 124	6 124		6 124
Rahoitusvelat yhteensä		0	0	0	86 641	86 641		86 641

2007 Tase-erä (1 000 euroa)	Liite	Käypään arvoon tulosvaikuttei- sesti kirjattavat		Myytävissä olevat sijoitukset	Jaksotettuun hankinta- menoon		Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
		rahoitusvarat ja velat	Lainat ja muut saamiset		arvostetut rahoitusvelat			
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset saamiset			15			15		15
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25		18 974			18 974		18 974
Rahoitusarvopaperit		8 055				8 055		8 055
Rahoitusvarat yhteensä		8 055	18 989	0	0	27 044		27 044
Pitkäaikaiset velat								
Lainat rahoituslaitoksilta	30				14 142	14 142		14 142
Vaihtovelkakirjalaina	30				18 074	18 074		18 074
Muut pitkäaikaiset velat					655	655		655
Lyhytaikaiset velat								
Korolliset velat	30				17 782	17 782		17 782
Ostovelat	31				10 143	10 143		10 143
Muut velat	31				4 103	4 103		4 103
Siirtovelat	31				8 006	8 006		8 006
Rahoitusvelat yhteensä		0	0	0	72 905	72 905		72 905

33. Vakuudet ja vastuusitoumukset

(1 000 euroa)	2008	2007
Konserniyhtiöiden puolesta annetut vakuudet		
Kiinteistökiinnitykset	8 621	7 938
Yrityskiinnitykset	30 905	4 117
Annetut pantit	48 734	14 610
Muut vastuut	93	1 868

Annetut pantit sisältää pantatut tytäryhtiöosakkeet 45,7 milj. euroa. Koronvaihtosopimukset on esitetty tilinpäätöshetkellä nimellisarvoisena, koska käyvän arvon vaikutus olisi ollut vähäinen.

Vastuiden arvona on käytetty vakuuden nimellis- tai kirjanpitoarvoa.

Muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa	1 716	564
Yli vuoden mutta enintään viiden vuoden kuluttua	4 505	852
Yhteensä	6 221	1 416
Rahalaitoslainojen yhteismäärä	47 311	31 924

34. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys sekä tytär-, osakkuus- ja yhteisyritykset. Lähipiiriin kuuluvat myös hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

Panostajalla ei ole tilikaudella ollut muita merkittäviä lähipiiri- liiketoimia.

Lähipiiriin kuuluville ei ole myönnetty lainoja tai takauksia eikä muita vakuuksia.

Johdon työsuhte-etuudet

(1 000 euroa)	2008	2007
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	536	438
Osakeperusteiset etuudet	71	59
Yhteensä	607	497

Palkat ja palkkiot

Toimitusjohtaja	227	186
Hallituksen jäsenet		
Koskenkorva Matti	78	172
Ala-Mello Jukka	22	11
Ketola Hannu	13	0
Martikainen Hannu	13	0
Tarkkonen Hannu	15	11
Halmevuo Olli	77	173
Koskinen Mikko	0	2
Lehti Eero	0	4

Tilikaudella 2007/2008 toimitusjohtajan vuosiansioihin ja etuuksiin sisältyy myös entisen toimitusjohtajan Halmevuon irtisanomisajan palkkoja 1.11.2007 – 31.3.2008 väliseltä ajalta. Myös tilikaudelta 2006/2007 vuosiansioihin ja etuuksiin sisältyy Halmevuon irtisanomisajan palkkoja 11.9. – 31.10.2007 väliseltä ajalta. Yhtiökokouksen vahvistama palkkio hallituksen puheenjohtajalle on 3 000 euroa kuukaudessa, varapuheenjohtajalle 2 250 euroa kuukaudessa ja jokaiselle muulle jäsenellä 1 500 euroa kuukaudessa. Noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkioista maksetaan yhtiön osakkeina. Jos hallituksen jäsen omisti yhtiökokouspäivänä 18.12.2007 yli yhden prosentin yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana.

Osan Panostaja-konserniin kuuluvien liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimitusjohtajien kanssa on sovittu eläkeiästä, että he voivat halutessaan jäädä eläkkeelle 55–60 vuotiaina. Varhennettuun eläkeoikeuteen liittyvä vastuu kertyy, kirjataan ja maksetaan tilikausittain.

35. Tytäryhtiöt 31.10.2008

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus- %	Osuus ääni- vallasta	Emo- yrityksen omistus- osuus- %
--------------------------------------	------------	-----------------------------	----------------------	----------------------------------

Emoyritys

Panostaja Oyj Tampere

Tytäryritykset

Eurotermo Oy	Helsinki	59,7	59,7	59,7
Digiprint Finland Oy	Tampere	67,9	100,0	100,0
Kannake Oy	Tampere	70,4	70,4	70,4
Solikko Oy	Tampere	100,0	100,0	100,0
Annektor Oy	Tampere	80,0	80,0	80,0
Suomen				
Puunjalostus Oy	Tampere	100,0	100,0	100,0
Ki Oy Lakalaivan				
Teollisuustalo 1	Tampere	100,0	100,0	100,0
Panostaja Real				
Estate Oy	Tampere	100,0	100,0	100,0
Heatmasters				
Group Oy	Tampere	80,0	80,0	80,0
Ollinvara III Oy	Tampere	100,0	100,0	100,0
KL-Parts Oy	Tampere	80,0	80,0	80,0
Novacausa I Oy	Tampere	70,0	70,0	70,0
Suomen Helasto Oy	Tampere	100,0	100,0	100,0
Takoma Oyj	Tampere	65,1	65,1	65,1

Muut konsernin omistamat liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	Konsernin omistusosuus %
---	--------------------------

Lämpötukku Oy, Helsinki	59,7
Kiint Oy Viikintien Teollisuustalo, Helsinki	59,7
Finnfutter Oy, Polvijärvi	70,0
Suomen Puuporras Oy, Tampere	70,0
Matti-Ovi Oy, Laitila	70,0
Kausalan Porras Oy, Keitele	70,0
Nikkaristo Oy, Imatra	70,0
Keiteleen Porras Oy, Tampere	70,0
Toimex Oy, Tampere	70,4
Kiint Oy Hepolamminkatu 15, Tampere	70,4
Ki Oy Tampereen Teivaalantie 1	100,0
Helakiinteistöt Oy, Seinäjoki	100,0
Vallog Group Oy, Tampere	80,0
Vallog Oy, Hyvinkää	80,0
Lahdesjärven Kiinteistöjalostus Oy, Tampere	80,0
Vallog Logistiikkapalvelut Oy, Hyvinkää	80,0
Multivator Oy, Laitila	70,0
Oy Alfa-Kem Ab, Lahti	80,0
Tampereen LaatuKoneistus Oy, Tampere	65,1
Hervannan Koneistus Oy, Tampere	65,1
KL-Varaosat Oy, Tampere	80,0
Jyväskylän KL-Varaosat Oy, Jyväskylä	80,0
Rovaniemen KL-Varaosat Oy, Rovaniemi	80,0
LukkoExpert Security Oy, Helsinki	70,0
Seinäjoen Rakennustarvike ja Lukko Oy, Seinäjoki	100,0
Suomen Helakeskus Oy, Seinäjoki	100,0
Porin Pultti Oy, Pori	100,0
Helsingin Laaturuuvit Oy, Helsinki	100,0
Ruuvipojat Oy, Tampere	100,0
Lahden Lämpökäsittely Oy	80,0
Heatmasters Oy, Lahti	80,0
Heatmasters Sp.zoo, Puola	80,0
Ki Oy Lahden Rataskatu 5, Lahti	100,0
EcoSir Oy, Tampere	100,0
Kospa Oy, Marttila	100,0
Kopijyvä Oy, Jyväskylä	67,9

36. Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Ylimääräinen yhtiökokous päätti 10.11.2008 A- ja B-osakesarjojen yhdistämisestä yhdeksi osakesarjaksi. Yhdistämisen yhteydessä Panostaja Oyj järjesti maksuttoman osakeannin A-sarjan osakkeenomistajille, jossa jokaista kolmeatoista (13) A-sarjan osaketta vastaan annettiin maksutta yksi (1) uusi Panostajan osake. Osakesarjojen yhdistämisen ja suunnatun osakeannin jälkeen A-sarjan osakkeenomistaja omistaa näin A-osakkeiden sijasta jokaista aikaisempaa kolmeatoista (13) A-osaketta kohden neljätoista (14) Panostajan osaketta. Osakesarjojen yhdistymisen jälkeen jokaisella osakkeella on yksi ääni ja samat osakasoikeudet.

Kaupankäynti yhdistetyillä osakkeilla alkoi 14.11.2008. Osakkeen kaupankäyntitunnus on PNA1V.

Panostaja Oyj:n osakepääoma ja omistusosuudet muuttuivat, kun Panostaja Oyj:n maksuttomassa osakeannissa annettavat uudet rekisteröitiin kaupparekisteriin 14.11.2008. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 47.403.110 kappaletta.

Matti Koskenkorvan osuus alitti 15 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Matti Koskenkorvan osuus on 6.124.453 osaketta, joka edustaa 12,9 % Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä. Maija Koskenkorvan osuus ylitti 10 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Maija Koskenkorvan osuus on 5.071.742 osaketta, joka edustaa 10,7 % Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä. Olli Halmevuon osuus alitti 5 prosenttia Panostaja Oyj:n osakkeiden äänimäärästä. Olli Halmevuon osuus on 2.013.715 osaketta, joka edustaa 4,2 % Panostaja Oyj:n osakepääomasta ja äänimäärästä.

Osakeanti ei vaikuttanut yhtiön osakepääomaan.

Ylimääräinen yhtiökokous päätti 10.11.2008 yhtiöjärjestyksen muuttamisesta. Uusi yhtiöjärjestys on rekisteröity kaupparekisteriin 14.11.2008.

Lisäksi yhtiö on jättänyt oikaisuvaatimuksen verottajan pääomasijoittaja tulkinnasta tilikauden päättymisen jälkeen.

Takoma Oyj:n osakkeiden pääomanpalautukseen liittyvässä ennakkopäätöksessä keväällä 2008 konserniverokeskus katsoi kokonaisarvion perusteella Panostajan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetuksi pääomasijoittajaksi. Säännönmukaisessa verotuksessa 2007 konserniverokeskus on katsonut Panostaja Oyj:n edellä mainituksi pääomasijoittajaksi ja on verottanut Panostaja Oyj:tä eräistä käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoitoista.

Panostaja Oyj kiistää verottajan tulkinnan ja on jättänyt asiaa koskevan oikaisuvaatimuksen verotuksen oikaisulautakunnalle. Käsitteilyn oikaisulautakunnassa arvioidaan kestävän 6–8 kuukautta.

Selvitystyö koskien konsernin omistamien kiinteistöjen reaalisoitua oli tarkoitus saattaa päätökseen joulukuun 2008 aikana, mutta rahoitusmarkkinoiden tilanteesta johtuen selvitystyö jatkuu vuoden 2009 puolella.

Konsernin tunnusluvut

(milj. euroa)	2008	¹⁾ 2007	¹⁾ 2006
Liikevaihto, M€	121,1	69,1	38,1
Liikevoitto, M€	6,5	3,3	1,1
% liikevaihdosta	5,3	1,7	2,9
Tilikauden voitto	13,8	5,9	8,6
Oman pääoman tuotto (ROE) ,%	29,6	18,6	22,7
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	18,5	14,8	16,1
Omavaraisuusaste, %	36,8	34,9	43,4
Gearing, %	⁴⁾ 33,7	⁴⁾ 23,7	⁴⁾ 3,05
Current ratio	2,78	2,0	2,27
Bruttoinvestoinnit, M€	24,2	21,9	4,8
% liikevaihdosta	19,9	31,7	8,3
Konsernin henkilökunnan lukumäärä keskim.	646	571	526
Tulos/Osake (EPS), €, laimennettu	0,25	0,10	0,24
Tulos/Osake (EPS), €, laimentamaton	0,28	0,12	0,27
Oma pääoma / Osake, €	0,93	0,78	0,68
Osinko / Osake, €	^{2,3)} 0,12	0,09	0,13
Osinko/Tulos % laimennettu	48,6	86,5	53,7
Osinko/Tulos % laimentamaton	42,3	75,0	48,5
Efektiivinen osinkotuotto %, A-osake	10,4	5,3	10,5
Efektiivinen osinkotuotto %, B-osake	11,2	5,4	10,8
Hinta/Voitto-suhde (A-osake)	4,7	16,3	5,1
Hinta/Voitto-suhde (B-osake)	4,3	16,2	5,0
Tilikauden keskimäär. osakemäärä, Tkpl	44.760	35.782	27.839
Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa, Tkpl	46.076	45.201	29.735
Tilikauden lopun noteeraus, A-osake, €	1,15	1,69	1,24
Tilikauden lopun noteeraus, B-osake, €	1,07	1,68	1,20
A-osakkeen keskimurssi tilikaudella, €	1,29	1,57	1,08
B-osakkeen keskimurssi tilikaudella, €	1,23	1,56	1,05
Osakekannan markkina-arvo, M€	50,7	75,9	36,4

- 1) Arme-konsernin vaikutus vertailukausien tuloslaskelmaan on esitetty rivillä Tilikauden voitto
- 2) Hallituksen esitys
- 3) Lisäksi Panostaja teki tilikaudella 2008 pääomanpalautuksen Takoma Oy:n osakkeina. Pääomanpalautuksen arvo oli Takoman osakkeiden luovutushetkellä 8,3 senttiä/osake.
- 4) Velat sisältävät vaihdettavan pääomalainan

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vuosikertomuksessa esiintyvät tunnusluvut on laskettu käyttäen seuraavia kaavoja:

Oman pääoman tuotto-% (ROE) = $\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} - \text{verot} / \text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero laskennallisella verovelalla vähennettynä (keskimäärin)} \times 100$

Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI) = $\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut} / \text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskimäärin)} \times 100$

Omavaraisuusaste (%) = $\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{vapaaehtoiset varaukset ja poistoero laskennallisella verovelalla vähennettynä} / \text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot} \times 100$

Nettovelkaantumisaste (gearing) = $\frac{\text{Korolliset velat- rahat, pankkisaamiset ja rahoitusarvopaperit} / \text{Omapääoma} + \text{vähemmistöosuus} \times 100$

Tulos/Osake (EPS) = $\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} +/- \text{vähemmistöosuus} - \text{verot} / \text{Tilikauden keskimääräinen osakeantikorjattu osakemäärä}$

Oma pääoma/Osake = $\frac{\text{Oma pääoma} / \text{Tilinpäätöspäivän osakeantikorjattu osakemäärä}$

Osinko/Osake = $\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko} / \text{Tilinpäätöspäivän osakeantikorjattu osakemäärä}$

Osinko/Tulos (%) = $\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Tulos/osake}} \times 100$

Efektiivinen osinkotuotto% = $\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Tilikauden viimeinen osakkeen kurssi}} \times 100$

Hinta/Voitto -suhde = $\frac{\text{Osakkeen kurssi tilikauden päättyessä}}{\text{Tulos/osake}}$

Osakkeen keskikurssi = $\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto tilikaudella} / \text{Tilikaudella vaihdettujen osakkeiden lukumäärä}}$

Osakekannan markkina-arvo = $\text{Tilikauden viimeinen kurssi} \times \text{Osakkeiden lukumäärä}$

Current Ratio = $\frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$

Emoyhtiön tuloslaskelma

(1 000 euroa)	1.11.2007– 31.10.2008	1.11.2006– 31.10.2007
LIKEVAIHTO	48	20
Liiketoiminnan muut tuotot	17 832	485
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-777	-737
Eläkekulut	-75	-168
Muut henkilösivukulut	-30	-44
	-882	-949
Poistot ja arvonalentumiset		
Poistot suunnitelman mukaan	-55	-48
Liiketoiminnan muut kulut	-941	-543
LIKEVOITTO/-TAPPIO	16 003	-1 035
Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot konserniyhtiöiltä	2 758	1 144
Korko- ja rahoitustuotot konserniyhtiöiltä	1 115	796
Muut korko- ja rahoitustuotot	1 148	428
Korkokulut konserniyhtiöille	-0	-1
Muut korko- ja rahoituskulut	-1 347	-721
	3 674	1 645
VOITTO/-TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	19 677	610
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	5 432	0
Satunnaiset kulut	0	0
	5 432	0
VOITTO/-TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖS SIIRTOJA JA VEROJA	25 109	610
Tilinpäätössiirrot	-13	9
Tuloverot	-3 556	0
TILIKAUDEN TULOS	21 539	619

Emoyhtiön rahoituslaskelma

(1 000 euroa)	1.11.2007– 31.10.2008	1.11.2006– 31.10.2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Liikevoitto/-tappio	16 003	-1 035
Oikaisu liikevoittoon/-tappioon	-17 718	-425
Nettokäyttöpääoman muutos	11 868	-8 114
Rahoituserät yhteensä	3 674	1 645
Satunnaiset erät	5 432	0
Verot	-3 556	0
Liiketoiminnan rahavirta	15 703	-7 929
Investointien rahavirta		
Osakkeiden ostot/lisäys	-10 256	-17 195
Muut käyttöömaisuuden ostot	-233	-13
Osakkeiden myynti/vähennys	23 169	473
Muut käyttöömaisuuden myynnit/vähennykset	86	54
Investointien rahavirta	12 766	-16 680
Kassavirta ennen rahoitusta	28 469	-24 609
Rahoituksen rahavirta		
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-2	-2
Pitkäaikaisten saamisten lisäys/ vähennys	-5 197	-5 023
Pääomallainan lisäys/vähennys	-1 488	16 330
Osingonjako	-3 970	-3 865
Pääomanpalautus	-3 081	0
Osakeanti	1 488	21 441
Omien osakkeiden hankinta	-458	-2 051
Omien osakkeiden myynti	383	656
Rahoituksen rahavirta	-12 325	27 485
Rahavarojen muutos	16 144	2 877
Rahavarat tilikauden alussa	9 971	7 095
Rahavarat tilikauden lopussa	26 115	9 971

Emoyhtiön tase

Vastaavaa (1 000 euroa)	31.10.2008	31.10.2007
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	10	6
Muut pitkävaikutteiset menot	124	34
	134	41
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	107	165
Sijoitukset		
Pääomalinasaamiset konserniyhtiöiltä	1 483	939
Osuudet saman konsernin yrityksissä	26 043	21 186
Osuudet omistusyhteys- yrityksissä	717	717
Muut osakkeet ja osuudet	16	16
	28 259	22 858
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	12 492	11 348
Saamiset omistusyhteys- yrityksiltä	43	33
Muut saamiset	3 500	0
	16 034	11 381
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 019	1 037
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	700	22 713
Muut saamiset	176	1 827
Siirtosaamiset	67	212
	1 962	25 789
Rahoitusomaisuusarvopaperit		
Muut rahoitusarvopaperit	22 557	7 102
Rahat ja pankkisaamiset	3 558	2 869
	72 611	70 205

Emoyhtiön tase

Vastattavaa (1 000 euroa)	31.10.2008	31.10.2007
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	5 529	5 424
Ylikurssirahasto	4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	15 848	17 621
Edellisten tilikausien voitto	2 785	6 136
Tilikauden voitto/-tappio	21 539	619
	50 392	34 491
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Kertynyt poistoero	13	60
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Vaihdeettava pääomalaina	17 213	18 700
Velat saman konsernin yrityksille	14	16
Velat muille	42	42
	17 268	18 758
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	0	15 700
Ostovelat saman konsernin yrityksille	1	10
Ostovelat	32	44
Velat saman konsernin yrityksille	508	0
Muut velat	143	256
Siirtovelat	4 254	886
	4 937	16 896
Vieras pääoma yhteensä	22 206	35 654
	72 611	70 205

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

31.10.2008

Arvostusperiaatteet

Kuluva käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Poistot

Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista on laskettu todennäköisen käyttöiän perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	5 v
Muut pitkävaikutteiset menot	5 v
Koneet ja kalusto	5 v

Tuloslaskelman liitetiedot

1. Liikevaihto	2008	2007
Hallintokuluveloitukset konserniyhtiöiltä	48	20

2. Liiketoiminnan muut tuotot	2008	2007
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	17 794	473
Muut erät	38	12
	17 832	485

3. Henkilöstöä koskevat liitetiedot	2008	2007
Palkat ja palkkiot	777	737
Eläkekulut	75	168
Muut henkilösivukulut	30	44
	882	949

Henkilökunnan lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana

	8	7
--	---	---

Yhtiön henkilökunnan eläketurva on vakuutettu ulkopuolisessa eläkevakuutusyhtiössä.

Varhennettuun eläkeoikeuteen liittyvä vastuu kertyy, kirjataan ja maksetaan tilikausittain.

4. Poistot	2008	2007
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	3	2
Muut pitkävaikutteiset menot	23	1
Koneet ja kalusto	28	45
	55	48

Poistoihin ei sisälly käyttö- tai rahoitusomaisuuden eikä pitkäaikais-ten sijoitusten arvonalentumisia.

5. Tilinpäätössiirrot	2008	2007
Poistoeron muutos:		
Koneet ja kalusto	-13	9
Poistoeron lisäys(-)vähennys(+)	-13	9

6. Verot	2008	2007
Tilikauden verot	3 556	0

Taseen liitetiedot

1. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	2008	2007
--	------	------

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.11.	9	4
Lisäykset 1.11.–31.10.	7	5
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	16	9
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-3	-1
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-3	-2
Kirjanpitoarvo 31.10.	10	6

Muut pitkävaikutteiset menot

Hankintameno 1.11.	68	122
Lisäykset 1.11.–31.10.	113	0
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	-54
Hankintameno 31.10.	181	68
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-34	-33
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-23	-1
Kirjanpitoarvo 31.10.	124	34

	2008	2007
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 1.11.	77	127
Lisäykset 1.11.–31.10.	120	5
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	-54
Hankintameno 31.10.	197	77
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-37	-34
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-26	-3
Kirjanpitoarvo 31.10.	134	41

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto

Hankintameno 1.11.	510	503
Lisäykset 1.11.–31.10.	114	8
Vähennykset 1.11.–31.10.	-143	-1
Hankintameno 31.10.	481	510
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-346	-301
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-28	-45
Kirjanpitoarvo 31.10.	107	165

Kokonais- ja

suunnitelmapoistojen

kertynyt erotus 1.11.	60	69
Poistoeron lisäys 1.11.–31.10.	13	0
Poistoeron vähennys 1.11.–31.10.	-60	-9

Kokonais- ja suunnitelma-

poistojen kertynyt erotus 31.10.	13	60
----------------------------------	----	----

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

Hankintameno 1.11.	510	503
Lisäykset 1.11.–31.10.	114	8
Vähennykset 1.11.–31.10.	-143	-1
Hankintameno 31.10.	481	510
Kertyneet sumu-poistot 1.11.	-346	-301
Sumu-poistot 1.11.–31.10.	-28	-45
Kirjanpitoarvo 31.10.	107	165

2. Sijoitukset

	2008	2007
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Kirjanpitoarvo 1.11.	21 186	4 002
Lisäykset 1.11.–31.10.	10 246	17 185
Vähennykset 1.11.–31.10.	-5 389	-0
Kirjanpitoarvo 31.10.	26 043	21 186

Osuudet omistusyhteys-

yrityksissä

Kirjanpitoarvo 1.11.	717	717
Lisäykset 1.11.–31.10.	0	0
Vähennykset 1.11.–31.10.	0	0
Kirjanpitoarvo 31.10.	717	717

Muut osakkeet ja osuudet

Kirjanpitoarvo 1.11.	16	6
Lisäykset 1.11.–31.10.	10	10
Vähennykset 1.11.–31.10.	-10	-0
Kirjanpitoarvo 31.10.	16	16

Pääomalainasaamiset

konserniyhtiöiltä

Kirjanpitoarvo 1.11.	939	342
Lisäykset 1.11.–31.10.	836	597
Vähennykset 1.11.–31.10.	-292	0
Kirjanpitoarvo 31.10.	1 483	939

Sijoitukset yhteensä

Kirjanpitoarvo 1.11.	22 858	5 067
Lisäykset 1.11.–31.10.	11 092	17 792
Vähennykset 0.11.–31.10.	-5 692	-0
Kirjanpitoarvo 31.10.	28 259	22 858

3. Oma pääoma

	2008	2007
--	------	------

Oman pääoman muutokset

Osakepääoma 1.11.	5 424	3 568
- osakepääoman korottaminen	105	1 856
Osakepääoma 31.10.	5 529	5 424

Ylikurssirahasto 1.11.	4 691	2 728
- osakepääoman korottaminen	0	1 964
Ylikurssirahasto 31.10.	4 691	4 691

Sijoitetun vapaan oman

pääoman rahasto 1.11.	17 621	0
- osakepääoman korottaminen	1 383	17 621
- pääomanpalutus	-3 081	0
- ostetut omat osakkeet	-458	0
- myydyt omat osakkeet	359	0
- hallituspalkkiot omina osakkeina	24	0

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.10.	15 848	17 621
---	--------	--------

Edellisten tilikausien voitto 1.11.	6 755	11 396
Osingonjako	-3 970	-3 865
Omien osakkeiden hankinta	0	-1 395
Edellisten tilikausien voitto 31.10.	2 785	6 136

Tilikauden voitto/-tappio	21 539	619
---------------------------	--------	-----

Laskelma jakokelpoisista varoista

Edellisten tilikausien voitto 31.10.	2 785	6 136
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	15 848	17 620 903
Tilikauden voitto/-tappio	21 539	619
	40 172	17 627 658

Osakepääoman jakautuminen	kpl	%	nimellis- arvo
A-osakkeet	17 256 595	37,50	2 070 791
B-osakkeet	28 819 085	62,50	3 458 290
Yhteensä	46 075 680	100,00	5 529 082

Yhtiökokouksessa A-osakkeella on 20 ääntä ja B-osakkeella yksi ääni. Osinkoeroa osakkeilla ei ole.

Panostaja Oyj:n hallituksella on voimassaoleva valtuutus osakepääoman korottamiseksi osakkeenomistajien merkintäoikeudesta poiketen 7.320.000,00 eurolla.

4. Vieras pääoma

	2008	2007
Korottomat velat	4 979	1 238
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Vuosilomapalkat sosiaali- kuluineen	70	83
Korkojaksotukset	745	763
Eläkevakuutusmaksujaksotus	12	35
Verojaksotus	3 404	0
Muut erät	24	5
	4 254	886

5. Saamiset ja velat

	2008	2007
Saamiset konserniyhtiöiltä		
Pitkäaikaiset		
Pääomalainasaamiset	1 483	939
Lainasaamiset	12 492	11 348
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	1 019	1 037
Lainasaamiset	700	22 713
Siirtosaamiset	55	0
Velat konserniyhtiöille		
Pitkäaikaiset		
Velat saman konsernin yrityksille	14	16
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	1	10

Rahoitusarvopaperit koostuvat korkorahasto-osuuksista.

6. Annetut vakuudet, vastuuitoumukset ja muut vastuut

	2008	2007
Omasta ja konserniyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	13 602	5 575
Konserniyhtiöiden puolesta konsernille		
Annetut takaukset	673	0

Tietoja osakkeista

Osakepääoma ja osakkeet

Tilikauden lopussa yhtiön osakepääoma oli 5.529.081,60 euroa. Osakkeiden liikkeelle laskettu osakemäärä oli tilikauden lopussa 46.075.680 kappaletta.

Ylimääräinen yhtiökokous päätti 10.11.2008 A- ja B-osakesarjojen yhdistämisestä yhdeksi osakesarjaksi. Osakesarjojen yhdistymisen jälkeen jokaisella osakkeella on yksi ääni ja samat osakasoikeudet.

Yhtiön osakkeet noteerattiin vuodesta 1989 vuoteen 1998 meklarilistalla sekä vuodesta 1998 Helsingin Pörssin I-listalla. Tällä hetkellä yhtiön osakkeet ovat noteerattu NASDAQ OMX Helsingissä.

Yhtiöllä on osakasluettelon 31.10.2008 mukaan 2 396 (1.870) osakkeenomistajaa. Yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan yhteenlaskettu omistusosuus yhtiön osakkeista on 6.153.812 osaketta. Omistus edustaa 13,4 % osakemäärästä ja 16,1 % äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 15.12.2006 päätöksellä yhtiö tarjosi yleisölle vaihdettavaa pääomalainaa yhteensä enintään 21.250.000 eurolla. Kukin 106.250,00 euron velkakirja oikeuttaa vaihtamaan lainaosuuden 62.500 Panostajan osakkeeseen. Tilikaudella vaihdettavalla pääomalainalla 2006 merkittiin 875.000 kappaletta uusia Panostajan osakkeita.

Yhtiökokouksen ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 13.3.2008 hallituksen jäsenille kokouspalkkioiden maksuna yhteensä 7.569 kappaletta osakkeita, 12.6.2008 yhteensä 6.530 kappaletta osakkeita ja 11.9.2008 6.638 kappaletta osakkeita.

Lisäksi tilikauden aikana myytiin omia osakkeita johtoryhmän jäsenille osana johdon kannustinjärjestelmää, yhteensä 335.512 kappaletta.

Hallitus käynnisti 30.10.2008 omien osakkeiden osto-ohjelman yhtiökokouksen 18.12.2007 antaman valtuutuksen perusteella. Hankittava määrä on enintään 4.520.067 osaketta, jolloin hankittavien osakkeiden yhteenlaskettu määrä ei ylitä kymmentä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Osto-ohjelma päättyi viimeistään 30.4.2009.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 739.751 kappaletta. Hankittujen määrä vastasi 1,6 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja 2,6 % kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä.

Osakkeiden vaihto

Tilikauden 2007-2008 aikana Panostaja Oyj:n osakkeiden osakevaihto oli 5 416 575 kappaletta. Vaihto vastasi yhteensä 12,10 osakekannasta. Yhtiön koko osakekannan markkina-arvo oli tilikauden lopussa 50,7 milj. euroa. A-osakkeen kurssi vaihteli tilikauden aikana 1,02 euron ja 1,75 euron välillä ja B-osakkeen kurssi 1,00 euron ja 1,73 euron välillä. A-osakkeen tilikauden päätöskurssi oli 1,15 euroa ja B-osakkeen 1,07 euroa.

Osakkeen vaihto sekä kurssit

	A-osake					B-osake			
	alin €	ylin €	osakeanti-oikaistu vaihto kpl	%-osakkeista		alin €	ylin €	osakeanti-oikaistu vaihto kpl	%-osakkeista
2004	0,35	0,85	2.410.488	13,4	2004	0,37	0,76	2.213.432	23,7
2005	0,59	1,06	1.353.791	7,8	2005	0,65	1,09	949.059	9,3
2006	0,94	1,24	507.956	2,9	2006	0,92	1,20	999.167	8,7
2007	1,21	1,83	1.646.454	9,5	2007	1,20	1,79	4.317.106	23,3
2008	1,02	1,75	1.230.729	2,7	2008	1,00	1,73	4.185.846	9,4

Suurimmat osakkeenomistajat

10 suurinta osakkeenomistajaa osakemäärän mukaan 31.10.2008

	A -osakkeet kpl	B-osakkeet kpl	Yhteensä kpl	% osakkeista
1 Matti Koskenkorva, Tampere	3 312 624	2 557 012	5 869 636	12,74
2 Maija Koskenkorva, Tampere	1 122 788	3 862 586	4 985 374	10,82
3 Mauno Koskenkorva, Seinäjoki	1 536 480	789 204	2 325 684	5,05
4 Keskinäinen vakuutusyhtiö Fennia, Hki	625 000	1 589 000	2 214 000	4,81
5 Olli Halmevu, Tampere	1 869 878	0	1 869 878	4,06
6 Keskinäinen vakuutusyhtiö Etera, Hki	0	1 500 000	1 500 000	3,26
7 Mikko Koskenkorva, Tampere	690 708	501 300	1 192 008	2,59
8 Tampereen Seudun Osuuspankki	0	985 334	985 334	2,14
9 Harri Porkka	0	982 999	982 999	2,13
10 Minna Kumpu, Tampere	240 000	723 709	963 709	2,09
	9 397 478	13 491 144	22 888 622	49,68
Muut osakkeenomistajat	7 859 117	15 327 941	23 187 058	50,32
Yhteensä	17 256 595	28 819 085	46 075 680	100,00

10 suurinta osakkeenomistajaa äänimäärän mukaan 31.10.2008

	A -osakkeet kpl	B-osakkeet kpl	Yhteensä kpl	% äänimäärästä
1 Matti Koskenkorva, Tampere	3 312 624	2 557 012	5 869 636	18,40
2 Olli Halmevu, Tampere	1 869 878	0	1 869 878	10,00
3 Mauno Koskenkorva, Seinäjoki	1 536 480	789 204	2 325 684	8,43
4 Maija Koskenkorva, Tampere	1 122 788	3 862 586	4 985 374	7,04
5 Mikko Koskenkorva, Tampere	690 708	501 300	1 192 008	3,83
6 Keskinäinen vakuutusyhtiö Fennia, Hki	625 000	1 589 000	2 214 000	3,77
7 Mikko Koskinen, Tampere	667 631	0	667 631	3,57
8 Karri Koskenkorva, Helsinki	564 012	357 409	921 421	3,11
9 Hanna Malo, Tampere	549 072	390 899	939 971	3,04
10 Taru Koskenkorva, Helsinki	542 526	356 659	899 185	3,00
	11 480 719	10 404 069	21 884 788	64,19
Muut osakkeenomistajat	5 775 876	18 415 016	24 190 892	35,81
Yhteensä	17 256 595	28 819 085	46 075 680	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.10.2008

Osakemäärä	Omistajia		Osakkeita		Äänimäärä	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1 – 1000	1 078	35,75	586 477	1,27	3 750 946	1
1001 – 10000	1 030	46,81	3 710 061	8,05	17 603 260	4,71
10001 – 100000	217	13,64	5 947 731	12,90	27 500 894	7,35
100001 – 1000000	37	3,19	15 673 159	34,01	130 295 751	34,84
1000001 –	7	0,61	19 956 580	43,31	193 948 662	51,87
Yhteensä	2 369	100,00	45 874 008	99,54	373 099 513	99,77
joista hallintarekisteröityjä	5		33 953	0,07	39 653	0
Yhteistilillä			201 672	0,43	851 472	0,23
Liikkeeseenlaskettu määrä			46 075 680	100,00	373 950 985	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.10.2008

Sektoriluokka	Omistajia		Osakkeita		Äänimäärä	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Yritykset	111	4,68	2 717 843	5,9	21 993 381	5,88
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	13	0,55	4 409 242	9,57	16 622 074	4,44
Julkisyhteisöt	1	0,04	1 500 000	3,26	1 500 000	0,4
Kotitaloudet	2225	93,92	36 895 996	80,07	331 974 584	88,77
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	10	0,42	301 529	0,65	841 129	0,22
Ulkomaat	9	0,38	15 445	0,03	168 345	0,05
Yhteensä	2369	100,00	45 840 055	99,48	373 099 513	99,77
joista hallintarekisteröityjä	5		33 953	0,07	39 653	0,01
Yhteistilillä			201 672	0,44	851 472	0,23
Liikkeeseenlaskettu määrä			46 041 727	100,00	373 950 985	100,00

OSAKKEIDEN KESKIKURSSIT 11/2003 – 10/2008, €

Emoyhtiön hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelyksi ja voitonjaoksi

Panostaja Oyj:n jakokelpoiset varat, joihin on lisätty tilikauden voitto 21.539.412,63 euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 15.847.638,38 euroa ovat 40.171.925 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että

- tilikauden voitto siirretään kertyneiden voittovarojen tilille
- osinkoa jaetaan 0,12 euroa osakkeelta

Tampereella 17. päivänä joulukuuta 2008

Matti Koskenkorva
puheenjohtaja

Jukka Ala-Mello
varapuheenjohtaja

Hannu Ketola

Hannu Tarkkonen

Hannu Martikainen

Juha Sarsama
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Panostaja Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Panostaja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.11.2007 - 31.10.2008. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahavirtalaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyskäsiä ja että emoyhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Tampereella 17. päivänä joulukuuta 2008

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Janne Rajalahti
KHT

Hannu Pellinen
KHT

Tietoja osakkeenomistajille

Osavuositarkastukset

Panostaja-konserni julkaisee tilikaudella 1.11.2008–31.10.2009 kolme osavuositarkastusta. Osavuositarkastus ajalta 1.11.2008–31.1.2009 julkaistaan 12.3.2009, osavuositarkastus ajalta 1.11.2008–30.4.2009 julkaistaan 11.6.2009 ja osavuositarkastus ajalta 1.11.2008–31.7.2009 julkaistaan 10.9.2009. Osavuositarkastukset, vuosikertomus ja tiedotteet ovat nähtävissä yhtiön kotisivuilla www.panostaja.fi.

Osakerekisteri

Panostaja Oyj:n osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään. Yhtiön omistajaluetteloa ylläpitää Suomen Arvopaperikeskus Oy.

Yhtiökokous

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään maanantaina tammikuun 26. päivänä 2008 kello 10.00 Ravintola Famicassa Tampereella, osoitteessa Tuotekatu 4. Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajilla, joka viimeistään 16.1.2008 on merkitty osakkeenomistajaksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon.

Hallintarekisteröidyn osakkeen omistaja voidaan viimeistään kymmenen päivää ennen yhtiökokousta ilmoittaa tilapäisesti merkittäväksi osakasluetteloon yhtiökokoukseen osallistumista varten. Osakasluettelomerkintä on tehtävä 16.1.2008.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitettava ennakoitua yhtiölle viimeistään 23.1.2009 klo 12.00 mennessä kirjallisesti osoitteella Sari Tapiola / Panostaja Oyj, PL 783, 33101 Tampere, telefaxilla (010) 2173 232 tai puhelimitse Sari Tapiolalle puh. (010) 2173 211 tai sari.tapiola@panostaja.fi. Ilmoittautumiskirjeen tai -telefaxin on oltava perillä ennen ilmoittautumisaikojen päättymistä. Mahdolliset valtakirjat pyydetään toimittamaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Osingonjako

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 1.11.2007–31.10.2008 jaetaan osinkoa 0,12 euroa/osake. Hallitus ehdottaa osingonjaon täsmäytyspäiväksi 29.1.2009 ja osingon maksupäiväksi 5.2.2009. Oikeus osinkoon on sillä, joka osingonjaon täsmäytyspäivänä on merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään osakasluetteloon.

PANOSTAJA OYJ

Postitorvenkatu 16, 33840 Tampere – PL 783, 33101 Tampere

Puhelin 010 217 3211 – Faksi 010 217 3232

panostaja@panostaja.fi – www.panostaja.fi